

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสร.

(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

STOU Academic Journal of Research and Innovation
(Humanities and Social Science)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567) Vol. 4 No. 1 (January – June 2024)

ISSN (Online): 2773-9570

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารวิชาการของสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยวารสารมีนโยบายรับพิจารณาบทความหรือข้อเขียนของนิสิต นักศึกษา คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นักวิชาชีพ นวัตกรรม และบุคคลทั่วไปที่มีผลงานได้ตามมาตรฐานที่ วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) กำหนดไว้

ขอบเขตของวารสารเป็นวารสารทางสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องได้แก่ พฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จิตวิทยา นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการพิจารณาบทความ

บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกจากหลากหลายสถาบันอย่างน้อย 3 คน แบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

กำหนดการเผยแพร่วารสาร

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารราย 6 เดือน มีกำหนดการตีพิมพ์และเผยแพร่วารสารดังนี้

ฉบับที่ 1 ออกเผยแพร่ประจำเดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 ออกเผยแพร่ประจำเดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

การติดต่อ

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทร 02-504 8341 โทรสาร 02-503 3580

เว็บไซต์ <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/InnovationStou>

บรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิและที่ปรึกษา

อธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ศาสตราจารย์ พัทธนี เขยจรยา : ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์และระเบียบวิธีวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธิตพัฒน์ เอี่ยมนิรันดร์ : ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์ การจัดการการสื่อสาร

การสื่อสารการเมือง การจัดการสื่อสารองค์กร

รองศาสตราจารย์.ดร.สมาน งามสนิท : ความเชี่ยวชาญด้านนิเทศศาสตร์และรัฐศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ธร ท่อแก้ว : ความเชี่ยวชาญด้านนวัตกรรมการสื่อสารการเมืองและการปกครอง

รองศาสตราจารย์ ดร.สังวรณ์ จัดกระโทก : ความเชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผลและการวิจัยเชิงปริมาณ

รองศาสตราจารย์ ดร.วัลภา สบายยิ่ง : ความเชี่ยวชาญด้านการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การวิจัย

พฤติกรรมศาสตร์ การพัฒนาองค์กร การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

รองศาสตราจารย์วรวุฒิ เทพทอง : ความเชี่ยวชาญด้านนิติศาสตร์และกฎหมายเอกชน

บรรณาธิการ

อาจารย์ ดร.หัสพร ทองแดง (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.กมลรัฐ อินทรทัศน์ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงลักษณ์ สกฤตจิตรสินธุ์ (สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ รัตนโกคา (สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณ จรรยาวัฒน์ (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์ บุญศิริ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรกช ชันธบุญ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนทิพา อมรฤทธิ์ (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.ปณณทรีย์ สันติสุภาพร (สาขาวิชาศิลปศาสตร์ แขนงวิชาไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.พิศุทธิภา เมธิกุล (สาขาวิชามนุษยนิเวศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

อาจารย์ ดร.พัทธนันท์ บุตรบุญ (สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.กล้าหาญ ณ น่าน (สาขาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี)

รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐบุรุษ คัมทรัพย์ (อาจารย์พิเศษและนักวิชาการอิสระ)

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวดี มณีโชติ (คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัตน์)

รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา)

รองศาสตราจารย์ ดร.พยอม รัตนมณี (คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.พญ์สรณ์ สุธิไชยเมธี (คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก)

รองศาสตราจารย์ ดร.ชินีเพ็ญ มะลิสุวรรณ (สาขาวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา)

รองศาสตราจารย์ธีรารักษ์ โพธิ์สุวรรณ (นักวิชาการอิสระ)

รองศาสตราจารย์สุมน อยู่สิน (นักวิชาการอิสระ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม (คณะวิทยาการจัดการ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ (สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธาสินี ปิยพสุนทรา (คณะศิลปศาสตร์ ภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันตก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรพงษ์ พวงเล็ก (คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารยา เชียงทอง (คณะพยาบาลศาสตร์และการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิกษุณี กัลยาณมิตร (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว (คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรินทร์ เมทะนี (คณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ สาขาวิชาการดนตรีและศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงไกร โพธิ์มณี (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสธยา งามสนธิ (สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมัชชา นิลปัทม์ (คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี)

อาจารย์ ดร.พิมพ์ชญา พักเปี่ยม (คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี)

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

STOU Academic Journal of Research and Innovation (Humanities and Social Science)

ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567) Vol. 4 No. 1 (January – June 2024)

กองจัดการ

นางสาววรรณภา นิ่มอ่อน

ผู้จัดการวารสารฯ

นางสาวสุไรพร เต็มทอง

ผู้ช่วยผู้จัดการวารสารฯ

ออกแบบปก

นางสาวอัญชลี คนชม

จัดรูปเล่ม

นางสาววรรณภา นิ่มอ่อน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ประจำปี ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567)

ศาสตราจารย์ ดร.กิตติศักดิ์ เจริญศิริ	University of City Island
ศาสตราจารย์ ดร.ภูดินทร์ พรพันธุ์เจริญ	นักวิชาการอิสระ
ศาสตราจารย์ พัทธนี เขจรธยา	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา สารสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภโชคชัย นันทศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุปราณี ศิริสวัสดิ์ชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.อะเคื้อ กุลประสูติติก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ชมพูนุช ปัญญาไพโรจน์	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพันธ์ กิตินรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงพร สรประเสริฐ	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธมนพัชร ศรีชะพลกุลสิทธิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิษฐา หุ่นเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรพงษ์ พวงเล็ก	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิมล นาคทัต	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรัณย์ธร ศศิธนากรแก้ว	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรวิชัย ใจเย็นนานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสธยา งามสนิท	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารยา เขียวทอง	มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช
อาจารย์ ดร.วิเศษ คำบุญรัตน์	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
อาจารย์ ดร.ศิริเนตร สุขดี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
อาจารย์ ดร.ปิยวรรณ ทศนาญชลี	สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
อาจารย์ ดร.พิมพ์พิมล ธงเอียร	นักวิชาการอิสระ
อาจารย์ ดร.สุนทรา พลไตร	นักวิชาการอิสระ

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567) ซึ่งมีขอบเขตของวารสารเป็นวารสารทางสาขานิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พฤติกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ศิลปศาสตร์ จิตวิทยา นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ การจัดการบริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ด้วยเห็นความสำคัญของการรวบรวมความรู้ ถ่ายทอดและเผยแพร่เป็นวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) โดยมีกำหนดออก 2 ฉบับต่อปี คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) ซึ่งเผยแพร่ในรูปแบบวารสารออนไลน์

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ขอขอบพระคุณสาขาวิชานิเทศศาสตร์และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรอื่นๆ ที่เอื้อให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการ และจัดทำจนได้วารสารฉบับนี้ปรากฏสู่สายตาของท่านผู้อ่าน

ขอขอบพระคุณผู้เขียนทุกๆ ท่าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารโดยส่งงานเขียนที่มีคุณค่า และขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ประเมินคุณภาพของบทความทุกชิ้น โดยให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาปรับปรุงงานเขียนจนได้บทความที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาบทความทั้งหมดที่นำเสนอในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านให้สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ทางด้านนิเทศศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไปทั้งในเชิงวิชาการและวิชาชีพ

อาจารย์ ดร.พัสพร ทองแดง

บรรณาธิการวารสารวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม มสธ.

(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

สารบัญ

หน้า

บทความวิชาการ (Academic Article)

❖ อิทธิพลของสื่อใหม่ในการเลือกตั้งท้องถิ่น

(The Influence of New Media in Local Elections)

นุสรุา ชัยรามัน, กานต์ บุญศิริ, และวิทยาธร ท่อแก้ว.....1-14

บทความวิจัย (Research Article)

❖ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขต

เทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

(Factors Influencing the Decision to Use the Transportation Service for

the Elderly to Hospitals in Seansuk Municipality, Muang District, Chonburi Province)

กมลชนก เศรษฐบุตตร์.....15-32

❖ รูปแบบภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

(Leadership Styles Influencing Police Cadets' Opinions)

พิชิตาล พันธุ์วัฒนา.....33-51

❖ แบบการนำเสนอและวิธีการเล่าเรื่องราวการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์

(Modes and Storytelling for Television News Documentaries Program)

สันทัต ทองรินทร์.....52-67

❖ ปัญหาการฟ้องคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.)

ต่อศาลปกครอง และอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง

(Problems a Plaintiff Ruling of the MSPC at the Administrative Court and

the Jurisdiction of Administrative Courts)

ณัฐ อินทวิชัย และสาธิตา วิมลคุณารักษ์.....68-80

❖ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดสำนักงานป้องกัน

ควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

(Factors Affecting the Work Efficiency of Personnel in the Office of Disease

Prevention and Control Region 12, Songkhla)

สมัคร บัวบาน.....81-95

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

- ❖ การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี
(Disaster Prevention and Relief Operations of the Uthai Thani Provincial Administrative Organization)
ภาณุวัฒน์ หนองคาย และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์.....96-109
- ❖ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
(Administration According to Good Governance Principles of Bang Phae Sub-district Municipality, Bang Phae District, Ratchaburi Province)
ศิริณี นิมอ่อง และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์.....110-123
- ❖ การบริหารจัดการตามกระบวนการจัดการ POCCC ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต
การทำงานของข้าราชการ ในสังกัดกรมหม่อนไหม
(Management According to the POCCC Management Process that Affect the Quality of Work Life of Civil Servants Under the Queen Sirikit Department of Sericulture)
จุฑารัตน์ สิริเลาหวัณกุล และจักรพันธ์ กิตตินรรัตน์.....124-139
- ❖ การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
(Community Participation in House Police Projects Towards Preventive Working Crime Suppression Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province)
บวรเทพ จันแขกกล้า และรัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์.....140-151

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

- ❖ โลกของเด็กฉลาดที่สุดในโลก
(The Smartest Kids in the World)
อิทธิกร บุญนา.....152-156

Received: September 22, 2023

Revised: June 16, 2024

Accepted: June 16, 2024

อิทธิพลของสื่อใหม่ในการเลือกตั้งท้องถิ่น

The Influence of New Media in Local Elections

นุสรรา ชัยรามัน (Nutsara Chairaman)¹

กานต์ บุญศิริ (Karn Boonsiri)²

วิทยาธร ท่อแก้ว (Wittayatorn Tokeaw)³

E-mail: lee-na@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของสื่อใหม่ในการเลือกตั้งท้องถิ่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีและผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองต่างต้องใช้กลยุทธ์ในการหาเสียงเลือกตั้งที่เน้นการใช้สื่อทางโซเชียลมีเดียในการประชาสัมพันธ์ทั้งที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้กับผู้สมัครและพรรคการเมือง แสดงให้เห็นในมุมมองของทางเลือกใหม่ทางการเมืองและการใช้สื่อใหม่ยังสามารถทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกาะติดกระแสข่าวสารทางการเมืองผ่านทางออนไลน์ได้ดี ปัจจุบันในเวทีการเลือกตั้งท้องถิ่น นักการเมืองและพรรคการเมืองจะแข่งขันกันสร้างกระแสไวรัลในโลกออนไลน์ โดยการใช้สารที่มีความน่าสนใจทั้งภาพถ่าย วิดีโอ รวมทั้งรูปแบบตัวอักษรที่ทันสมัย และการสื่อสารผ่านแพลตฟอร์มที่เข้าถึงผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้กว้างขวาง ครอบคลุมทั้งพื้นที่ การใช้สื่อใหม่ที่เหมาะสมกับบริบทในเวทีการเลือกตั้งท้องถิ่นแต่ละพื้นที่จึงทำ

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (นวัตกรรมการสื่อสารทางการเมืองและการปกครองท้องถิ่น) สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(Student in Doctor of Philosophy Program in Communication Innovation for Political and Local Administration, School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

² สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

³ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

ให้เกิดการบอกต่อ จนเป็นกระแสสังคมหรือข่าว และเป็นสื่อที่ทำให้เกิดการสื่อสารสองทางระหว่าง
นักการเมือง พรรคการเมือง และประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก่อให้เกิดอิทธิพลต่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชั้นการรับรู้
การเกิดความสนใจ การประเมินทางเลือก และนำไปสู่ขั้นตอนการตัดสินใจทางการเมืองคือ การเลือกผู้สมัคร
และพรรคการเมืองนั้นในที่สุด

คำสำคัญ อิทธิพลของสื่อ สื่อใหม่ การเลือกตั้งท้องถิ่น

Abstract

The objective of this academic article is to highlight the importance of new media in local elections, given the changes in political structures, technological advancements, and the enfranchisement of voters. Candidates and political parties need to employ strategies to garner electoral support, focusing on the use of social media in both political and non-political contexts, in order to create an image for themselves and their parties. This demonstrates the perspective of new political options and the use of new media that can effectively engage eligible voters, allowing them to stay connected to political news and information online. Currently, in the arena of local elections, politicians and political parties compete to create viral trends in the online world by utilizing compelling content such as photographs, videos, and contemporary typographic styles. They communicate through platforms that provide widespread access to eligible voters, covering various geographical areas. The use of appropriate media that suits the context of each local election stage generates momentum, eventually leading to public opinion or news and becoming a medium for two-way communication between politicians, political parties, and eligible voters. This has an influence on eligible voters' perceptions, generating interest, evaluating options, and leading to the decision-making process in politics, which ultimately involves choosing candidates and political parties.

Keywords: The influence of new media, new media, local elections

บทนำ

ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ภายใต้หลักการสำคัญคือ ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครองบริหารประเทศ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกตั้งตัวแทนเพื่อทำหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญกำหนดให้มีการกระจายอำนาจให้กับประชาชนในระดับท้องถิ่น เช่น การปกครองในรูปแบบเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเรียนรู้หลักการปกครองตนเองในรูปแบบการปกครองท้องถิ่น โดยการเลือกตั้งตัวแทนเพื่อทำหน้าที่บริหารท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และได้มีการพัฒนารูปแบบท้องถิ่นในลักษณะตามความเหมาะสมและจำเป็น ผ่านการมอบอำนาจอธิปไตยให้แก่ตัวแทนที่ตนเลือก เพื่อให้ไปทำหน้าที่ ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีการเลือกตั้ง “ผู้แทน” 2 ระดับ คือ ผู้แทนระดับชาติ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้แทนระดับท้องถิ่น เช่น นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น (สมพร คำหลวง, 2548)

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การใช้สื่อใหม่แพร่หลายมากขึ้นในการเลือกตั้งท้องถิ่นและได้รับความสนใจอย่างมากจากประชาชนและสื่อมวลชน (พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร, 2562) พัฒนาการเชิงบวกที่สามารถเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญและมีผลต่อการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น ในบทความนี้จะกล่าวถึงอิทธิพลของสื่อใหม่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นต่อการตัดสินใจทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากความสำคัญของเทคโนโลยีสื่อสารใหม่ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้เลือกตั้งและผู้สมัครเลือกตั้ง (Shirky, 2011) การใช้โซเชียลมีเดียสามารถช่วยเพิ่มความเข้าใจและความรู้ของผู้เลือกตั้งเกี่ยวกับผู้สมัครเลือกตั้งและแนวคิดการเมืองของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง (Storck, 2011) ประการแรก สิ่งสำคัญคือ ต้องยอมรับว่าการใช้สื่อใหม่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นมีศักยภาพในการเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก อิน스타그램 และติ๊กต็อก สามารถใช้เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งและนโยบายของพรรคการเมืองและผู้สมัคร รวมทั้งอำนวยความสะดวกในการพูดคุยและการตอบโต้ระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2561)

อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อใหม่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นยังมีผลกระทบต่อการเลือกตั้งในท้องถิ่นด้วย การใช้สื่อใหม่อาจส่งผลให้ผู้เลือกตั้งมีความเชื่อมั่นในผู้สมัครเลือกตั้งที่ไม่เป็นความจริง หรือส่งผลให้ผู้เลือกตั้งไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับผู้สมัครเลือกตั้ง ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้เลือกตั้งตัดสินใจเลือกผู้สมัครเลือกตั้งที่ไม่เหมาะสม ประการถัดมาคือ การใช้สื่อใหม่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นยังมีข้อเสียที่สำคัญเช่นกัน ความกังวลหลักประการหนึ่งคือ ศักยภาพของข้อมูลที่ผิดและการโฆษณาชวนเชื่อจะแพร่กระจายอย่างรวดเร็วผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย สิ่งนี้สามารถนำไปสู่มุมมองที่บิดเบี้ยวต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งและนโยบายพรรครวมทั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ

ท้ายที่สุดอาจส่งผลให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งตัดสินใจอย่างขาดความรู้ และความเข้าใจที่ถูกต้องนอกจากนี้ การสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์อาจเสี่ยงต่อการถูกแฮ็กและการโจมตีทางไซเบอร์ในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อภาพลักษณ์ของผู้สมัครด้วยเช่นกัน

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อ

สื่อ (Media) เป็นช่องทางการสื่อสารในการนำเสนอเนื้อหาของสารไปสู่ผู้บริโภค การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบสื่อในการสื่อสารให้พัฒนายิ่งขึ้น ตั้งแต่การสื่อสารผ่านสื่อบุคคล พัฒนาเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ได้แก่ สื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์ ตามลำดับ ปัจจุบันเทคโนโลยียังคงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สื่ออินเทอร์เน็ตจึงถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้การติดต่อสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ดังนั้น สามารถแบ่งประเภทสื่อได้ 2 ประเภทหลักตามการเปลี่ยนแปลงของระบบเทคโนโลยี คือ สื่อแบบดั้งเดิม และสื่อใหม่ ดังนี้

1. สื่อดั้งเดิม (Traditional Media) คือ สื่อที่ทำให้ผู้ส่งสารสามารถส่งสารไปยังผู้รับสารได้ทางเดียว โดยที่ผู้รับสารไม่สามารถตอบโต้มายังผู้ส่งสารได้ สื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารได้เพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ สื่อโทรเลข และสื่อวิทยุที่มีการส่งสารผ่านตัวอักษร ภาพ หรือเสียง และสื่อที่ทำหน้าที่ส่งสารสองอย่างคือ ส่งสารได้ทั้งภาพและเสียงพร้อมกัน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ ซึ่งการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มีการใช้สื่อบุคคลและสื่อดั้งเดิมในการหาเสียงเพื่อกระจายนโยบายและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ใช้สื่อสังคมออนไลน์เข้าช่วยเพิ่มศักยภาพการสื่อสารให้สะดวก รวดเร็ว และช่วยลดต้นทุนค่าใช้จ่าย ซึ่งนักการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองได้ใช้ตอบสนองตามวัตถุประสงค์ทางการเมืองของตนเอง (Using Social Media for Political Purposes) (Shirky, 2011)

2. สื่อใหม่ (New Media) คือ สื่อที่ทำให้ผู้ส่งสารสามารถส่งสารไปยังผู้รับสารได้ โดยทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสามารถส่งสารและรับสารได้พร้อมกัน และยังเป็นสื่อที่สามารถส่งสารได้หลายชนิดพร้อมกัน ทั้งเสียง ภาพ และข้อความ ซึ่งเป็นผลจากการรวมเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมกับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยี ทำให้สื่อสามารถสื่อสารได้สองทางผ่านทางระบบเครือข่ายและมีความสามารถเป็นสื่อแบบประสม (multimedia) ปัจจุบันมีการพัฒนาสื่อใหม่ให้เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมสูง (รัชนิกร ทรัพย์ชิ้นสุข, 2556)

สื่อใหม่กับการสื่อสารทางการเมือง

ปัจจุบันสังคมไทยได้เข้าสู่ยุคเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อประชาชนในสังคม ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารและการรับรู้ข่าวสารในสังคมมีความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ดังผลการสำรวจที่รวบรวม

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ทั่วโลกของ We Are Social ในรายงานชื่อ Digital in 2018 พบว่า ประชาชนในประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากที่สุดในโลก เฉลี่ย 4 ชั่วโมง 56 นาทีต่อวัน เป็นการ เล่นสื่อสังคมออนไลน์ถึง 3 ชั่วโมง 10 นาทีต่อวัน โดยใช้งานเฟซบุ๊กมากที่สุด รองมาคือ ยูทูบ ไลน์ โปรแกรมส่งข้อความบนเฟซบุ๊ก (facebook messenger) และอินสตาแกรม ตามลำดับ (สำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2561) ในช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา กิจกรรมทางการเมืองของประเทศไทยจึงมีการใช้สื่อในการสร้างพื้นที่สาธารณะทางการเมืองมากขึ้นตามลำดับ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสื่อแบบดั้งเดิม เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง จนทำให้เกิด “การปฏิวัติแห่งระบบตัวเลข” หรือ “ดิจิทัลเซชัน” (digitization) เป็นการปรับข้อความ รูปภาพ เสียง หรือภาพเคลื่อนไหว ให้เป็นภาษาอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งส่งผลให้สามารถอ่านและส่งต่อข้อมูลได้อย่างรวดเร็วด้วยคอมพิวเตอร์ และยังสามารถนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ได้ด้วยระบบชุดตัวเลขที่ถือเป็นปัจจัยหลักประการหนึ่งที่ส่งผลให้เกิด “สื่อใหม่” (new media) เป็นสื่อที่มีรูปแบบการสะท้อนกลับ (Interactive) ซึ่งอาจตรงตามความต้องการของนักแสวงหาข้อมูลข่าวสาร (seeker) ได้อย่างดี เนื่องจากสื่อใหม่ไม่มีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ (space) และเวลา (time) เหมือนสื่อแบบดั้งเดิม (ศรีฐิต ลัมตระกูล, 2557)

สื่อใหม่ (new media) จึงหมายถึง ระบบของการสื่อสารที่เชื่อมต่อผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ของเครือข่ายในระดับโลก เช่น เวิลด์ไวด์เว็บ (world wide web: www) ให้บริการข้อมูลออนไลน์เชิงพาณิชย์ (commercial on-line service) เป็นต้น ทั้งนี้ พรจิต สมบัติพานิช (2547) ได้ให้ความหมายสื่อใหม่ ว่า หมายถึง สื่อที่เอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารทำหน้าที่ส่งสารและรับสารได้พร้อมกัน เป็นการสื่อสารสองทาง และสื่อยังทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกัน คือ ภาพ เสียง และข้อความไปพร้อมกัน โดยรวมเอาเทคโนโลยีของสื่อดั้งเดิมผสมผสานกับความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยี ทำให้สื่อสามารถสื่อสารได้สองทางผ่านทางระบบเครือข่ายและมีศักยภาพเป็นสื่อแบบประสม (multimedia) ปัจจุบันสื่อใหม่พัฒนาขึ้นหลากหลาย ที่เป็นที่รู้จักและนิยมกันมากขึ้น

เนื่องจากเทคโนโลยีการสื่อสารมีความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งและแพร่หลายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ตามแรงผลักดันของกระบวนการโลกาภิวัตน์ (ภานุวัฒน์ ชันจา, 2556) ส่งผลให้มีการนำ “สื่อใหม่” อาทิ โทรศัพท์ ดาวเทียม อินเทอร์เน็ต ยูทูบ เว็บไซต์ และสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ ซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญต่อการอำนวยความสะดวกให้การสื่อสารไหลเวียนอย่างไม่ขาดตอน มาใช้เป็นช่องทางสื่อสารทางการเมืองในยามที่เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง เมื่อช่องทางการสื่อสารของสื่อดั้งเดิมถูกปิดกั้น เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารได้ทำลายกำแพงทุกด้านที่เคยปิดกั้น การสื่อสารที่ “สื่อดั้งเดิม” ไม่อาจทำได้ลงโดยสิ้นเชิง (พรจิต สมบัติพานิช, 2547)

ความก้าวหน้าของการพัฒนาแอปพลิเคชันของสื่อสังคมออนไลน์ (social media applications) ซึ่งเป็นสื่อใหม่ ทำให้ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมือง แลกเปลี่ยนความเห็น และการวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองบนโลกออนไลน์ได้โดยสะดวกมากขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ยังช่วยให้มีการแลกเปลี่ยน (sharing) ข้อความและรูปภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการเมือง และการแสดงออกในทางการเมืองอีกด้วย (Safranek, 2012) เนื่องจากในปัจจุบันมีสื่อสังคมออนไลน์จำนวนมากและหลากหลายรูปแบบ ดังนั้น เพื่อให้เห็นความแตกต่างของสื่อแต่ละประเภท จึงสรุปประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ (social media) จากการศึกษาของ ญัฐวีร์ ไวยาการ และอภิวัฒน์ สุระแสง (2560) ระบุว่าสื่อสังคมออนไลน์สามารถนำมาใช้เพื่อการสื่อสารทางการเมืองและการเลือกตั้งท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. Weblog หรือ Blog เป็นการจัดการระบบเนื้อหาในรูปแบบหนึ่ง ทำให้ผู้ใช้เขียนบทความ และการเผยแพร่ได้โดยง่าย เพื่อให้ผู้ที่มีความสามารถหรือเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนั้นๆ ได้เผยแพร่ความรู้ดังกล่าวด้วยการเขียนบทความได้อย่างอิสระ โดยในบล็อกจะมีการเรียงเนื้อหาล่าสุดก่อน จากนั้นมีการลำดับตามเวลา (chronological order)

2. Twitter และ Microblog เป็นรูปแบบของบล็อกที่จำกัดจำนวนตัวอักษรในการโพสต์แต่ละครั้งไม่เกิน 140 ตัวอักษร และสามารถส่งต่อ หรือนำไปใช้ในเชิงธุรกิจได้ ทั้งการสร้างแบรนด์ การเพิ่มยอดขาย หรือการบริหารความสัมพันธ์กับลูกค้า (CRM)

3. เครือข่ายสังคม (Social Network) หรือเครือข่ายที่เชื่อมโยงบุคคลหลายๆ คนให้เป็นสังคมหนึ่ง โดยเริ่มจากการสร้างตัวตน ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ หรือวิดีโอ และยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเพิ่มจำนวนและค้นหาเพื่อนให้มากขึ้น รวมถึงการค้นหาเพื่อนจากเพื่อนของเพื่อนด้วย และสามารถรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มเฉพาะขึ้นมา เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล แสดงความชอบ ส่งต่อ ตอบโต้ หรือการแสดงความคิดเห็นของตนกับบุคคลในเครือข่ายได้ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ เว่ยป๋อ (Weibo) เป็นต้น

4. Social News and Bookmarking เป็นเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงไปยังเนื้อหาหรือบทความในอินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้ส่งและสามารถให้ลงคะแนนเสียงได้เสมือนเป็นมหาชนที่ช่วยกลั่นกรองความน่าสนใจของเนื้อหา นั้นๆ ในด้าน Social Bookmarking นั้นยังเปิดให้สามารถทำบุ๊กมาร์ค (bookmark) ในการบันทึกและแบ่งปันบนเนื้อหาหรือเว็บไซต์ทางออนไลน์

5. Media Sharing เป็นเว็บไซต์ที่ให้อัพโหลดรูปภาพหรือวิดีโอ เพื่อแบ่งปันต่อสาธารณชนได้อย่างอิสระ เช่น เว็บไซต์ ยูทูบ เป็นต้น

6. Online Forum เป็นรูปแบบของสื่อสังคมออนไลน์ที่เก่าแก่ ซึ่งเป็นพื้นที่ให้เข้ามาสื่อสารพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่มีความสนใจร่วมกัน

สรุปได้ว่า สื่อสังคมออนไลน์ (social media) คือ สื่อที่มีการตอบสนองทางสังคมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์ ซึ่งมีการแบ่งปันเนื้อหาข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ (social network) เป็นตัวสื่อสารกับคนในกลุ่มสังคมออนไลน์ (social community) และเมื่อนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในปัจจุบัน พบว่า สื่อสังคมออนไลน์ที่มีบทบาทสำคัญในการเลือกตั้งท้องถิ่น มีดังนี้

1. เว็บไซต์สื่อสังคม เป็นเว็บไซต์และแพลตฟอร์มทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ อิน스타그램 และยูทูบ ซึ่งมีผู้ใช้งานจำนวนมากและเป็นสื่อที่มีอิทธิพลในการแบ่งปันข้อมูลและความคิดเห็นในการโพสต์ข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองท้องถิ่น การแสดงความเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการโปรโมตหรือกดดันผู้เลือกผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น
2. บล็อกและเว็บไซต์ข่าว มีบล็อกและเว็บไซต์ข่าวท้องถิ่นที่เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งอาจรวมถึงการวิเคราะห์นโยบายของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง รายงานผลการเลือกตั้ง และสรุปการสำรวจความคิดเห็นของผู้เลือกตั้ง
3. แพลตฟอร์มวิดีโอสตรีมมิง เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น ไลฟ์สดทางเฟซบุ๊ก ยูทูบไลฟ์ ซึ่งให้โอกาสในการสตรีมสดการเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งอาจมีการสัมภาษณ์ผู้สมัครหรือบรรณาธิการจากสถานที่เลือกตั้ง เป็นต้น
4. แอปพลิเคชันสื่อสังคม เป็นแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้องกับสื่อสังคม เช่น Line, WhatsApp, Telegram อาจมีกลุ่มสนทนาหรือชุมชนท้องถิ่น

จากเหตุการณ์ปัจจุบันและผลการเลือกตั้งทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นของประเทศไทย โดยเฉพาะในการเลือกตั้งทั่วไปปี 2566 จะเห็นได้ว่า สื่อใหม่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจและการตัดสินใจของผู้เลือกตั้งในการเลือกตั้ง กล่าวคือ สื่อใหม่มีความสามารถในการสื่อสารข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และมีการเผยแพร่ข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง เช่น โทรศัพท์ วิทยุ หรือสื่อออนไลน์ เมื่อมีการเผยแพร่ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เลือกตั้ง จะส่งผลให้ผู้เลือกตั้งมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น และสามารถตัดสินใจได้ด้วยความรู้สึกละเอียดและมีเหตุผล นอกจากนี้ สื่อใหม่ยังมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง โดยผู้สมัครซึ่งเป็นผู้ส่งสารสามารถใช้เทคนิคการสร้างความคิดเห็นหรือการใช้เทคนิคการสร้างเชื่อมั่นในตัวผู้สมัคร ภาพการถ่ายทอดด้วยภาพกิจกรรม เสียง หรือภาพเคลื่อนไหว ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เลือกตั้งมีความเชื่อมั่นในการเลือกตั้ง และสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล ภัทริกา จุฑางกูร (2565) ศึกษาอิทธิพลของสื่อที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองเมืองปัก อำเภอบักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ในปัจจุบันสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่มีความสะดวกรวดเร็วในการเข้าถึง หรือสืบค้นข่าวสารทางการเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง อีกทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตยังสามารถเป็น

ตัวกลางที่เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าไปแสดงความคิดเห็นและเกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ส่งผลให้สื่ออินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล และญาณิกา เทียนทอง (2554) ศึกษาการเปิดรับสื่อทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งใน กรุงเทพมหานคร พบว่า การเปิดรับสื่อทางการเมืองด้านสื่อใหม่ส่งผลต่อความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

อย่างไรก็ตาม สื่อใหม่ยังมีความสามารถในการสร้างความเสียหายต่อผู้เลือกตั้งได้เช่นกัน โดยการเผยแพร่ข่าวสารที่ไม่เป็นจริง หรือการเผยแพร่ข่าวสารที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้เลือกตั้ง หรือการสื่อสารซึ่งเป็นการโจมตีทางการเมืองหรือการสร้างข่าวปลอม ซึ่งจะส่งผลให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกิดความเข้าใจผิด ไม่มีความเชื่อมั่นในตัวผู้สมัคร หรือเกิดทัศนคติด้านลบจนทำให้เปลี่ยนใจไปเลือกผู้สมัครคนอื่นได้เช่นกัน ดังตัวอย่างเช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทยเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562 มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการรณรงค์เลือกตั้ง และมีการสื่อสารประเด็นทางการเมืองมากจนผิดปกตินี้ยังพบว่า มีผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่มีการเสพข่าวมากเกินไป ซึ่งมาจากแหล่งข่าวที่สามารถอ้างอิงได้และข่าวจากผู้สื่อข่าวสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง จนมีคนจำนวนหนึ่งรับไม่ได้กับข่าวบนสื่อสังคมออนไลน์ที่เผยแพร่ความเห็นทางการเมืองที่เห็นต่างจากความคิดของตนเอง รวมทั้งมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์จึงเป็นที่ระบายนามและความรู้สึกของผู้ใช้สื่อให้ผู้คนได้รับรู้ในวงกว้าง (พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร, 2562)

อิทธิพลของสื่อใหม่ต่อกระบวนการตัดสินใจในการเลือกตั้ง

Klapper (1960) กล่าวว่า สื่อมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนได้ โดยเมื่อได้รับข่าวสารมาแล้ว ประชาชนจะมีความคิดเห็น ค่านิยม และความโน้มเอียงที่จะประพฤติตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง ทั้งนี้ประชาชนผู้รับสารนั้นจะเลือกรับสารที่มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นหรือความสนใจของตนเองและเลือกตีความหมายของสารตามความเชื่อและค่านิยมที่ตนมีอยู่เดิม หากผู้ส่งสารเลือกช่องทางการสื่อสารและรูปแบบสารที่ถูกต้อง ตรงใจผู้รับสาร สารที่สื่อออกไปนั้นจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนผู้รับสารค่อนข้างมาก กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารเปิดรับสื่อและข่าวสารที่ตรงกับความสนใจของตนเองแล้ว ก็จะเกิดการรับรู้ และตีความ (interpretation) ในลักษณะที่สอดคล้องกับทัศนคติของตนเอง และเลือกจดจำเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของตนเพื่อเก็บไว้เป็นประสบการณ์และประกอบการตัดสินใจ และเลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับ Becker (1973) ที่ได้สรุปไว้ว่า การเปิดรับสื่อของประชาชนจะเกิดขึ้นได้ภายใต้ปัจจัยดังนี้คือ การแสวงหาข้อมูล (information seeking) บุคคลจะแสวงหาข้อมูลเพื่อต้องการให้มีความคล้ายคลึงกับบุคคลอื่นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง และจะเปิดรับข้อมูล (information receptivity) เมื่อต้องการทราบข้อมูลที่ตนเองสนใจ รวมทั้งเปิดรับประสบการณ์ (experience receptivity) จากข่าวสารนั้น ๆ

ด้านการตัดสินใจทางการเมืองนั้น ประมะ สตะเวทิน (2533) ได้สรุปให้เห็นภาพชัดเจนขึ้นว่า การสื่อสารทางการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งเลือกใช้สื่อและช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม จะทำให้ประชาชนเกิดความสนใจทั้งในแง่ตัวผู้สมัคร นโยบายพรรค และการสื่อสารที่ต่อเนื่องจะทำให้ประชาชนค่อย ๆ สะสมความสนใจมากขึ้นเรื่อยๆ จนนำไปสู่การรับรู้แบบเข้าใจ ทั้งนี้เนื่องจากการเปิดรับสื่อจากช่องทางการสื่อสารหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ วิทยุ หรือสื่อใหม่ เช่น ดิจิตอล เฟซบุ๊ก จะช่วยอธิบายแนวคิดและนโยบายของผู้สมัครนั้นๆ จนนำไปสู่ความเข้าใจ และส่งผลให้เกิดทัศนคติทางการเมือง เช่น สำนึกทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นต้น และในที่สุดจะนำไปสู่การปฏิบัติคือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นทางการเมืองหรือนโยบาย และการออกเสียงเลือกตั้งในที่สุด

สื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นได้นั้น จะต้องมีความสมบัติในการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจในทุกกระบวนการรับรู้สื่อ (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2537) กล่าวคือ สื่อที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นจะต้องสร้างการตื่นตัวรับรู้ (awareness) ซึ่งเป็นขั้นแรกของกระบวนการตัดสินใจ โดยผู้รับสารจะได้รับข้อมูลเรื่องใหม่ ๆ เกี่ยวกับตัวผู้สมัคร พรรคการเมือง และนโยบายพรรค เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อประชาชนผู้รับสารได้รับข้อมูลดังกล่าวแล้วเกิดความสนใจก็จะพยายามเรียนรู้ข่าวสารนั้นมากขึ้น นำไปสู่ขั้นความสนใจ (interest) คือ การพัฒนาความสนใจในคุณสมบัติของผู้สมัครหรือนโยบายไปสู่การพยายามติดตามหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้สมัครและพรรคการเมืองนั้น เมื่อประชาชนผู้รับสารได้สะสมข้อมูลหรือความรู้มากขึ้น ก็จะประเมินทางเลือก (evaluation) เพื่อการตัดสินใจ (decision) ว่าจะลงคะแนนให้ผู้สมัครหรือพรรคการเมืองที่ตนชอบมากที่สุด ดังนั้น ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะต้องเลือกใช้ช่องทางการสื่อสาร เนื้อหาสาร และจังหวะเวลาที่เหมาะสมในการสื่อสาร เช่น การถ่ายทอดเนื้อหานโยบายที่ไม่ซับซ้อน ยากแก่การเข้าใจ ใช้สื่อหลากหลาย เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อสังคมออนไลน์ โดยใช้กลยุทธ์สื่อบุคคลในขั้นตอนสุดท้าย เช่น ผู้นำทางความคิด หรือหัวคะแนนออกไปเคาะประตูบ้านเพื่อจูงใจและกระตุ้นให้ประชาชนสนับสนุน เป็นต้น โดยสื่อจะมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นดังนี้

1. อิทธิพลของสื่อในขั้นรับรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับทราบข้อมูลและมีความเข้าใจเกี่ยวกับตัวผู้สมัคร พรรคการเมือง หรือนโยบายพรรคจากสื่อต่าง ๆ Lazarsfeld (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2543) ได้ศึกษาพบว่า กลุ่มปฐมภูมิเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนม จะนำไปสู่การเปิดรับข้อมูลของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในที่สุด ซึ่งเรียกว่า อิทธิพลจากบุคคล (personal influence) สื่อที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งในขั้นรับรู้นี้ เกิดได้จากสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล แผ่นป้ายโปสเตอร์ เอกสารแนะนำตัว รถแห่ สื่อวิทยุโทรทัศน์ และสื่อสังคมออนไลน์

2. อิทธิพลของสื่อในชั้นสนใจ เป็นขั้นตอนที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งพยายามหารายละเอียดเพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เพียงพอสำหรับการประเมินผลและการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมือง ในชั้นความสนใจนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้รับสารจะได้พัฒนาความคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครหรือพรรคการเมือง เพื่อช่วยให้เลือกตัดสินใจได้ในท้ายที่สุด (วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์, 2537)

3. อิทธิพลของสื่อในชั้นประเมินผล จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลได้สะสมความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับผู้สมัครหรือพรรคการเมืองมากขึ้น เขาจะประเมินค่าทางเลือกแต่ละทางเลือกเพื่อตัดสินใจ โดยอาศัยประสบการณ์ในอดีต ผสมผสานกับทัศนคติที่เกิดขึ้นจากการยอมรับข้อมูลข่าวสารของผู้สมัครหรือพรรคการเมืองนั้นเพื่อช่วยในการเลือก

4. อิทธิพลของสื่อในชั้นตัดสินใจ เป็นขั้นตอนสุดท้ายหลังการประเมินทางเลือกแล้ว ผู้รับสารซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเลือกผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ตนเองชอบมากที่สุด

ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารยุคใหม่ ได้แก่ เทคโนโลยีการแพร่ภาพและเสียง (broadcast and motion picture technology) เทคโนโลยีการพิมพ์ (print and publishing technology) เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (computer technology) และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม (telecommunication technology) ที่แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วตามแรงผลักดันของกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้สื่อใหม่ อาทิ เฟซบุ๊ก ยูทูบ อินสตาแกรม ติกต็อก ฯลฯ ถูกใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารทางการเมืองมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งเหตุผลที่ทำให้สื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวเข้ามามีบทบาทในเวทีการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติอย่างรวดเร็ว เนื่องจากประการแรกสื่อใหม่เหล่านี้เข้าถึงได้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งาน ทำให้ผู้ที่มิทักษะด้านคอมพิวเตอร์ไม่สูงนักก็สามารถใช้ได้ ประชาชนทั่วไปสามารถผลิตเนื้อหาสารได้เองและเข้าถึงเนื้อหาของผู้อื่นโดยใช้เพียงสมาร์ตโฟน อีกประการหนึ่งสื่อสังคมออนไลน์ได้ทำลายอุปสรรคทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแบบดั้งเดิม กล่าวคือ ไม่ว่าผู้รับสารจะเป็นใครก็สามารถอยู่ในสื่อสังคมออนไลน์และได้รับการยอมรับอย่างเท่าเทียม ดังที่ Storck (2011) ได้อธิบายบทบาทของสื่อสังคมออนไลน์ว่าเกิดขึ้นใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ในฐานะเครื่องมือเชิงองค์กร ในฐานะสื่อทางเลือกและพื้นที่ของสื่อพลเมือง และการสร้างความตระหนักรู้ทางการเมือง

ดังนั้น การสื่อสารผ่านสื่อใหม่ๆ ทางอินเทอร์เน็ต อาทิ เว็บไซต์ เพจสาธารณะ และบล็อก สื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ยูทูบ ทวิตเตอร์ ซึ่งปรากฏให้เห็นอย่างแพร่หลายในยุคปัจจุบัน ไม่เพียงจะเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากมีคุณสมบัติในการสื่อสารแพร่กระจายไปในลักษณะเครือข่ายที่กว้างขวาง ครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศ ยังช่วยให้การสื่อสารสามารถก้าวข้ามข้อจำกัดเรื่องการเดินทางและพื้นที่ ทำให้ประชาชนทั้งในเมืองและชนบทในปัจจุบันสามารถรับรู้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการสื่อสารข้อมูลแบบส่งต่อ (two-steps flow) หรือสะท้อนกลับ โดยที่รัฐไม่อาจควบคุมหรือขวางกั้นได้อย่างเบ็ดเสร็จ

และที่สำคัญ ยังช่วยสร้าง “พื้นที่สาธารณะใหม่” ซึ่งสื่อใหม่เหล่านี้ เป็นตัวกำหนด (Schulz, 1997) ทดแทนพื้นที่สาธารณะเดิมในเชิงกายภาพหรือการปิดกั้นโดยอำนาจรัฐ โดยที่พื้นที่สาธารณะใหม่นั้น ยังคงมีองค์ประกอบพื้นฐานตามแนวคิดของ Habermas (1974) กล่าวคือ เป็นพื้นที่ก่อให้เกิด “ความรู้สึกเป็นส่วนร่วม” (sense of Public) และเป็นพื้นที่ที่บุคคลที่เข้าไปจะมีสถานะเป็น “ผู้กระทำการ” (actor) ที่มีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันในการตัดสินใจ โดยผ่านกระบวนการสื่อสารแบบอภิปรายโต้แย้งกันด้วยการใช้เหตุผลเชิงการสื่อสาร (communication rationality) เพื่อการตัดสินใจหาคำตอบที่ดีที่สุดร่วมกัน

แนวคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะที่สร้างโดยเทคโนโลยีการสื่อสารแบบเคลื่อนที่ (mobile communication technology) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่โทรศัพท์เคลื่อนที่ โทรศัพท์อัจฉริยะ (smart phone) และอุปกรณ์สื่อสารไร้สายอื่น ๆ นี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Campbell และ Kwak (2010) ที่พบว่า องค์การทางสังคมและสมาชิกขององค์กรสามารถได้ประโยชน์จากการรวมการสื่อสารของระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่เข้ากับสื่อผสมผสานต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นช่องทางเข้าถึงข่าวสารและช่องทางกระจายข่าวสาร ยิ่งกว่านั้นวิวัฒนาการของโทรศัพท์ เคลื่อนที่ ซึ่งพัฒนาไปเป็นอุปกรณ์ที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับคอมพิวเตอร์ที่มีความทันสมัยและซับซ้อน ได้เปลี่ยนแปลงการติดต่อสื่อสารแบบจุดต่อจุด เปลี่ยนเป็นเครื่องมือสื่อสารหลายช่องทางเพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าถึง แพร่กระจายและจัดการข่าวสาร ทั้งนี้ การหลอมรวมของเทคโนโลยีต่าง ๆ (technological convergence) ทำให้รูปแบบและลักษณะการสื่อสารของกลุ่มคนที่เคยทำกิจกรรมร่วมกันแบบเดิมเริ่มเปลี่ยนแปลงไป การรวมตัวกันทางการเมืองอาจเป็นการรวมตัวกันบนกระดานข่าวอิเล็กทรอนิกส์แทนที่จะเป็นการรวมตัวกันที่สภากาแฟแบบเดิม เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผลกระทบด้านเทคโนโลยีที่มีต่อเวลาและพื้นที่ ก็คือ การก่อให้เกิดการหดตัวหรือการทำให้สั้นลงหรือย่นย่อของกาลเวลาและพื้นที่ เช่น ในพื้นที่มีระยะห่างเท่าเดิม แต่ทว่าเวลาที่ใช้เคลื่อนที่หรือเดินทางระหว่างพื้นที่นั้นกลับลดลงอย่างไม่น่าเชื่อ (กมลรัฐ อินทรทัศน์, 2550)

จากแนวคิดข้างต้นสามารถนำมาสนับสนุนข้อมูลในการศึกษาเพื่อนำเสนอลักษณะเด่นของการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเลือกตั้งท้องถิ่น อาทิ เฟซบุ๊ก ทวิตเตอร์ และอินสตาแกรม ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เมื่อเปรียบเทียบกับสื่อดั้งเดิมที่เน้นการสื่อสารแบบทางเดียว เนื่องจากมีลักษณะเด่นในด้านความเป็นอิสระจากข้อจำกัดต่าง ๆ ทั้งด้านเวลา รูปแบบการรับชม รวมทั้งสถานที่ในการรับรู้ข่าวสาร อีกทั้งยังสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้จากหลายแหล่งได้ไม่จำกัดทั้งสื่อที่ทางพรรคผลิตโดยตรงหรือสื่อที่ประชาชนผลิตทำให้ประชาชนสามารถคัดกรองหรือใช้ในการวิเคราะห์ความถูกต้องของเนื้อหาข่าวสารได้มากขึ้น และยังเป็นช่องทางให้กลุ่มการเมืองสามารถสื่อสารทางการเมืองได้อย่างหลากหลาย นอกจากนี้ ยังเป็นสื่อที่มีคุณลักษณะในการสื่อสารแบบสองทางทั้งสิ้น ส่งผลให้ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองในโลกออนไลน์ได้ สามารถแลกเปลี่ยนทัศนคติและความคิดเห็นทางการเมืองกันได้อย่างอิสระ และยังเป็นประโยชน์

ต่อผู้วิจัยในด้านต่าง ๆ ที่สามารถใช้ข้อมูลดิจิทัลเหล่านี้ที่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลย้อนหลัง และจัดจำแนกตามประเภทรูปแบบของสื่อทั้งข้อความ รูปภาพ วิดีโอ หรือการถ่ายทอดสด เพื่อให้ได้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ มาวิเคราะห์กลยุทธ์การสื่อสารทางการเมืองที่นักการเมืองหรือพรรคการเมืองใช้ได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การสื่อสารทางการเมืองจะก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อระบบการเมือง อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้น การใช้สื่อที่เหมาะสมจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อชัยชนะในการหาเสียงเลือกตั้งทุกระดับ เนื่องจากเมื่อบุคคลรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้นก็จะทำให้มีความรู้ ความเข้าใจอันจะส่งผลต่อความตระหนักรู้ทางการเมืองและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตน สื่อที่ดีจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเกิดความสนใจ ติดตามข่าวสาร พูดคุยหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองระหว่างกัน สื่อจึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองทุกระดับตั้งแต่ระดับการรับรู้ ระดับความสนใจ ระดับการประเมินผล และระดับการตัดสินใจเลือกทางการเมือง สื่อที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยสื่อดั้งเดิม คือ สื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อน บุคคลในครอบครัว ผู้นำชุมชน หัวหน้า และกลุ่มบุคคล ได้แก่ ชมรม สโมสร สมาคม สื่อเฉพาะกิจ ได้แก่ แผ่นป้ายโฆษณากลางแจ้ง รถแห่ หรือจดหมายแนะนำตัวผู้สมัคร อย่างไรก็ตาม ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารในยุคปัจจุบัน การใช้สื่อใหม่หรือสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเลือกตั้งท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ทั้งการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ การใช้แอปพลิเคชันบนสื่อโซเชียล อาทิ เฟซบุ๊ก ไลน์ อินสตาแกรม ยูทูบ และติ๊กต็อก ซึ่งสื่อใหม่เหล่านี้มีจุดเด่นในการเข้าถึงผู้รับสารได้อย่างรวดเร็ว ต่อเนื่อง และสามารถสื่อสารสองทาง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถซักถามหรือเสนอแนะความคิดเห็นของตนได้อย่างรวดเร็วและอิสระภายใต้กระดานข่าวหรือพื้นที่สาธารณะ ซึ่งผู้สมัครได้เปิดกว้างไว้ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้รับรู้ทั้งข้อมูลที่ต้องการ ทันที นอกจากนั้น สื่อใหม่ยังมีจุดเด่นในเรื่องความสามารถในการสร้างความดึงดูดใจได้จากการใช้ภาพ สี สัน และภาพเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสามารถสัมผัสเนื้อหาเรื่องราวชีวิต ความเป็นไปของผู้สมัคร และพรรคการเมืองได้แบบเรียลไทม์ ดังนั้น สื่อใหม่จึงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะและสร้างกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อหาเสียงเลือกตั้งด้วยการใช้สื่อใหม่หรือสื่อสังคมออนไลน์ให้หลากหลายมากที่สุด

โดยสรุป แม้ว่าการใช้สื่อใหม่ในการเลือกตั้งท้องถิ่นจะมีศักยภาพในการเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงผู้รับข่าวสารอย่างรวดเร็วและเปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้สื่อสารได้แบบสองทาง แต่ก็มีข้อเสียที่ควรพิจารณาในการใช้ประโยชน์ของสื่อใหม่อย่างรอบคอบก่อนที่จะนำไปใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่

เป้าหมายในการสร้างกระบวนการเลือกตั้งที่ยุติธรรมและทั่วถึง ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และตัดสินใจอย่างรอบรู้ภายใต้การรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง เป็นจริง และทันต่อเหตุการณ์

บรรณานุกรม

- กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2550). เทคโนโลยีสารสนเทศและทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2543). สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพรส โปรดักส์.
- ศรีรัฐ ลิ้มตระกูล. (2557). นวัตกรรมอินเทอร์เน็ตมีผลต่อการสื่อสารทางการเมืองไทย: ศึกษากรณีการคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมในปี พ.ศ. 2556. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ญาณิกา เทียนทอง. (2554). การเปิดรับสื่อทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในกรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ณัฐวีร์ ไวยทยาการ และอภิวัฒน์ สุระแสง. (2560). แอนิเมชันเรื่อง ด้านมิติสื่อสังคมออนไลน์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.
- ปรมะ สติเวทิน. (2533). หลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรจิต สมบัติพานิช. (2547). โฆษณาในทศวรรษที่ 2000-2010: การศึกษาถึงปัจจัยด้านสื่อที่มีต่อรูปแบบโฆษณา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร (2562). โซเชียลมีเดียหลังเลือกตั้ง ตั้งสติก่อนเสฟสื่อ. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566 จาก <https://www.isranews.org/isranews-article/75135-social75135.html>.
- ภัทริกา จูฑางกูร. (2565). อิทธิพลของสื่อที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลเมืองเมืองปัก ตำบลเมืองปัก อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา. *Journal of Politic and Governance*, 12(1), 243-261.
- ภาณุวัฒน์ ชันจา. (2556). เทคโนโลยีทางการสื่อสาร. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2566 จาก <http://industrial.ur.ac.th/phanuwat/file/communication/01-introduction.ppt>.
- วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์. (2537). แนวคิดและวิธีการสื่อสารทางการเมือง. เชียงใหม่: สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- สมพร คำหลวง. (2548). อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.

- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2561). *กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook)*. กรุงเทพฯ: สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- Habermas, J. (1974). *The Public Sphere: an Encyclopedia Article*. *New German Critique*, 3(19), 49-50.
- Klapper, J. T. (1960). *The Effect of Mass Communication*. New York: The Free Press.
- Safranek, R. (2012). *The Emerging Role of Social Media in Political and Regime Change*.
Retrieve from <https://www.academia.edu/11859835/ArticleReview>
- Shirky, C. (2011). *The Political Power of Social Media: Technology, the Public Sphere, and Political Change*. *Foreign Affairs*. Retrieve from <https://www.cc.gatech.edu/>
- Schulz, Winfried. (1997). Changes of Mass Media and the Public Sphere. *The Public*, 4(2), 57-69.
- Storck, Madeline. (2011). *The Role of Social Media in Political Mobilization: A Case Study of the January 2011 Egyptian Uprising*. (Master's Thesis in Arts). The University of St. Andrews, Scotland.

Received: November 22, 2023

Revised: June 10, 2024

Accepted: June 16, 2024

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาล
ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

Factors Influencing the Decision to Use the Transportation Service for the Elderly
to Hospitals in Seansuk Municipality, Muang District, Chonburi Province

กมลชนก เศรษฐบุต (Kamolchanok Sreshtaputra)*

E-mail: kamolchanok@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุ 34 ปีขึ้นไป ผู้สูงอายุและบุคลากรที่ทำงานในสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ เพศชายและหญิง ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวนทั้งสิ้น 402 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณจากการสำรวจ สมมติฐานคือ ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จิตวิทยา พฤติกรรมและส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ 7 ด้าน ที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีแตกต่างกัน จากผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ พบว่า ปัจจัยด้านประชากร ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านพฤติกรรม และส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านผลิตภัณฑ์ และส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านบุคคล ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง

คำสำคัญ การตัดสินใจใช้บริการ ผู้สูงอายุ บริการรับ-ส่งผู้สูงอายุ สถานพยาบาล

* คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

(Faculty of Humanities and Social Sciences, Burapha University)

Abstract

The purpose of this research was to study factors influencing the decision to use the transportation service for the elderly to hospitals in Seansuk Municipality, Muang District, Chonburi Province. The sample was selected using a purposive sampling method, consisting of elderly caregivers aged 34 years and over, elderly, and people who work in medical facilities that involved in caring for elderly, male and female at the total number of 402 people. The hypothesis is that demographic, psychology, behavior factors and 7 different service business marketing mix factors have different influences on the decision to use transportation services for the elderly to medical facilities in Saen Suk Municipality, Mueang District, Chonburi Province. The researcher used a quantitative research method based on a survey. The research results when considering each variable found that factors of demography, psychology, behavior and service marketing mix on price, distribution channel, marketing promotion, process, and physical evidence had a statistically significant influence on the decision to use the transportation service for the elderly to Hospitals. However, the service marketing factors on product and people did not influence on the decision to use the transportation service for the elderly to Hospitals among the sample groups.

Keywords: Decision to Use Service, Elderly, Transportation Service for the Elderly, Hospital

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จำนวนผู้สูงอายุในโลกเพิ่มขึ้นทุกปี ในทวีปยุโรปซึ่งเป็นทวีปที่มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุดในโลกจะมีประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญจาก 90.5 ล้านคนเมื่อต้นปี 2562 เป็น 129.8 ล้านคนภายในปี 2593 (Eurostat, 2024) ประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นประเทศที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดในโลก โดยหนึ่งในสิบของประชากรญี่ปุ่นมีอายุ 80 ปีขึ้นไป เท่ากับ 29.1% ของประชากร 125 ล้านคนมีอายุ 65 ปีขึ้นไป (BBC News, 2023) ขณะที่สำนักงานสถิติแห่งชาติสหรัฐอเมริการายงานว่า ในปี 2564 ประชากรอายุ 65 ขึ้นไปมีจำนวนมากกว่า 56 ล้านคน คือ ประมาณ 16.9% ของประชากรทั้งประเทศ โดยในปี 2593 จะมีจำนวนเพิ่มขึ้น 73.1 ล้านคน ซึ่งเท่ากับว่า 1 ใน 5 ของประชากรทั้งประเทศคือ ผู้สูงอายุ และในปี 2593 จะเพิ่มขึ้น 22% คือจะมีจำนวนมากถึง 85.7 ล้านคน (United Health Foundation, 2022) ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้ง

ยุโรป ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาได้เตรียมวางแผนเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ทั้งระบบประกันความมั่นคงโดยกองทุนบำเหน็จบำนาญและระบบการประกันสุขภาพ ประกอบกับการมีโครงการในระดับชุมชนที่เน้นในการเสริมสร้างชุมชนที่เป็นมิตรต่อผู้สูงอายุ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ช่วยให้การสนับสนุนภายใต้ความร่วมมือของผู้สูงอายุในแนวทางที่เหมาะสมหรือสอดคล้องกันในแต่ละแห่ง (Eurostat, 2020, p. 113; Fulmer et al., 2021; Watanabe, Kodama & Hanabusa, 2018, p. 6) สำหรับประเทศไทยนั้น ได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มรูปแบบ โดยปี 2566 ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พบว่า ไทยมีประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็น 1 ใน 5 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ หรือประมาณ 13 ล้านคนของประชากรไทยทั้งประเทศ 66,057,967 คน (ไทยพีบีเอส, 2567)

อุตสาหกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มเติบโตสูงขึ้น ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2563) ประเมินว่า เม็ดเงินในตลาดสินค้าและบริการของผู้สูงอายุครอบคลุมรายได้ของสินค้าและบริการทุกหมวด คาดว่าจะอยู่ที่ 9.2-9.3 แสนล้านบาท ในปี 2575 ที่ไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด โดยหนึ่งในธุรกิจที่น่าสนใจคือ ธุรกิจบริการ โดยปัจจัยสำคัญในการบริการจะอยู่ที่การดูแลความปลอดภัยให้กับผู้สูงอายุ โดยสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (2563) ได้แสดงให้เห็นว่า อุตสาหกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ หากพิจารณาจากผู้สูงอายุแยกออกเป็นรายพื้นที่ จะสามารถวิเคราะห์อุปสงค์และอุปทานได้เป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มแรกคือ ผู้สูงอายุที่อยู่อาศัยในเขตเมืองที่ยังสุขภาพแข็งแรง ไม่ว่าจะอยู่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลหรือต่างจังหวัด และเป็นกลุ่มผู้มีรายได้สูง โดยส่วนใหญ่ยังมีอุปสงค์ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันยังมีอุปทานของธุรกิจที่ให้บริการกลุ่มนี้ไม่มากนัก ขณะที่กลุ่มผู้มีภาวะพึ่งพิงในเขตเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้มีรายได้สูง โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีอุปสงค์ในการใช้บริการบ้านพักคนชราสูงขึ้นต่อเนื่อง และมีอุปทานให้บริการสูงเช่นกัน กลุ่มที่สองคือ ผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตชนบท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มรายได้น้อย จะมีอุปสงค์ที่เน้นไปที่การเข้าถึงบริการทางการแพทย์และการรักษาพยาบาลที่มีคุณภาพเป็นหลัก ทั้งในกลุ่มที่ยังสุขภาพแข็งแรงและมีภาวะพึ่งพิง ขณะที่อุปทานของการให้บริการที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงยังคงขาดแคลน หนึ่งในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุที่มีโอกาสเติบโตได้จากอุปสงค์ที่สูงขึ้นต่อเนื่องคือ ธุรกิจบริการขนส่ง เคลื่อนย้ายผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงเพื่อไปโรงพยาบาลในราคาที่เข้าถึงได้ ราคาใกล้เคียงกับแท็กซี่สาธารณะ และกระจายทั่วถึงครอบคลุมพื้นที่ โดยมีบริการช่วยเคลื่อนย้ายผู้สูงอายุที่ติดเตียง/พิการ เพื่อให้สามารถไปรับบริการทางการแพทย์ได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งธุรกิจการให้คำปรึกษาผ่านทางโทรศัพท์และจัดส่งยาให้และบริการผู้ดูแลผู้สูงอายุ กระจายไปตามชุมชนหมู่บ้าน เพื่อลดการเดินทางและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ทั่วถึงมากขึ้น (สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2563)

ในประเทศไทยธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการรับ-ส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลเริ่มขึ้นในปี 2561 ให้บริการหลากหลายตามความต้องการของลูกค้าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตั้งแต่ให้บริการเฉพาะคนขับรถซึ่งทำหน้าที่รับ-ส่งผู้สูงอายุ ไปจนถึงบริการที่มีทั้งคนขับรถรับส่ง และผู้ดูแลประจำตัวที่ครอบคลุมกิจกรรมที่โรงพยาบาล

ทั้งหมด ทั้งการหาที่จอดรถ รับบัตรคิว พาเจาะเลือด วัดความดัน หรืออื่น ๆ ตามขั้นตอนของโรงพยาบาล เมื่อพบแพทย์ ผู้ดูแลจะเข้าไปรับฟังคำอธิบายการรักษาจากแพทย์และนำมาสรุปให้ญาติทราบ รอดตรวจกับแพทย์ รอรับยา อยู่กับผู้ช่วยดูแลกิจวัตรประจำวันทั่วไป เช่น ดูแลการรับประทานอาหารและยาให้ตรงเวลา ดูแลการขับถ่าย แต่งตัว อำนวยความสะดวกต่าง ๆ หรือตามความต้องการของผู้สูงอายุ หลังพบแพทย์จะดูแลจัดการตามขั้นตอนต่าง ๆ ของโรงพยาบาล ชำระเงิน ติดต่อรับยา การรับใบนัดพบแพทย์ครั้งต่อไป เมื่อเสร็จขั้นตอนของโรงพยาบาลผู้ดูแลจะพาผู้สูงอายุกลับไปส่งที่บ้าน ทำสรุปข้อมูลการตรวจรักษาของแพทย์ ผลเลือด ผลเอ็กซเรย์ สรุปยาที่ต้องรับประทาน และการนัดหมายครั้งต่อไปของแพทย์ให้ผู้สูงอายุและญาติทราบ ซึ่งธุรกิจบริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลมีทั้งบริการแบบอิสระอย่างไม่เป็นทางการและแบบที่เป็นทางการจดทะเบียนในรูปแบบบริษัท โดยสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายผ่านทางเว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย (กรุงเทพฯ, 2564)

ประชากรผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 8,027 คน สถิติ ณ เดือนเมษายน 2564 (เทศบาลเมืองแสนสุข, 2565) โดยคิดเป็นร้อยละ 17.38 ของประชากรทั้งหมดของเทศบาลเมืองแสนสุข ทำให้เทศบาลฯ ให้ความสำคัญกับประชากรกลุ่มนี้ด้วยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสรวมตัวกันเพื่อพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจและสังคม มีการริเริ่มโครงการ Smart City แห่งแรกในประเทศไทย โดยในส่วนของ Smart Living ได้นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยดูแลด้านความปลอดภัยให้กับผู้สูงอายุ (เชิญพร คงมา, 2563) เวชศาสตร์ผู้สูงอายุมีการเติบโตอย่างเห็นได้ชัด ยกตัวอย่างเช่น บริการที่ทันสมัยของศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ (Nursing Home) ในโรงพยาบาลรัฐขนาดใหญ่อย่างโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยบูรพา หรือโรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา หรือศูนย์บริการสาธารณสุขของเทศบาล และบริการจัดหาผู้ดูแลผู้สูงอายุของบริษัทเอกชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุขมีจำนวนที่ค่อนข้างสูงและเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะต้องใช้ชีวิตตามลำพังมากขึ้น สวัสดิการต่าง ๆ จึงยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชากรสูงอายุได้ครบทุกด้าน จากการศึกษาความคิดเห็นผู้สูงอายุในเขตแสนสุขพบว่ายังมีความต้องการด้านอื่นรวมไปถึงความต้องการบริการรับส่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการรถรับส่งจากบ้านไปโรงพยาบาล (เวธกา กลิ่นวิจิต และคณะ, 2557, น. 86-87) และจนถึงปัจจุบันจากการสำรวจเบื้องต้นของผู้วิจัย พบว่า ในเขตแสนสุขก็ยังไม่มีการตอบสนองในส่วนนี้ รวมไปถึงบริการที่สามารถรองรับสถานการณ์ผู้สูงอายุที่มีสถานะโสด หรือผู้สูงอายุที่มีลูกหลานคอยดูแล แต่มีภาระหน้าที่อื่นที่ต้องรับผิดชอบในวันที่ต้องไปโรงพยาบาล หรือเมื่อไปถึงโรงพยาบาลแล้วไม่สามารถหาที่จอดรถได้ การพยายามทำความเข้าใจในปัจจัยด้านจิตวิทยาและพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายและการสำรวจถึงส่วนประสมทางการตลาด เพื่อให้สามารถนำเสนอบริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตแสนสุข จะช่วยนำไปสู่การตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่กำลังขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่องได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

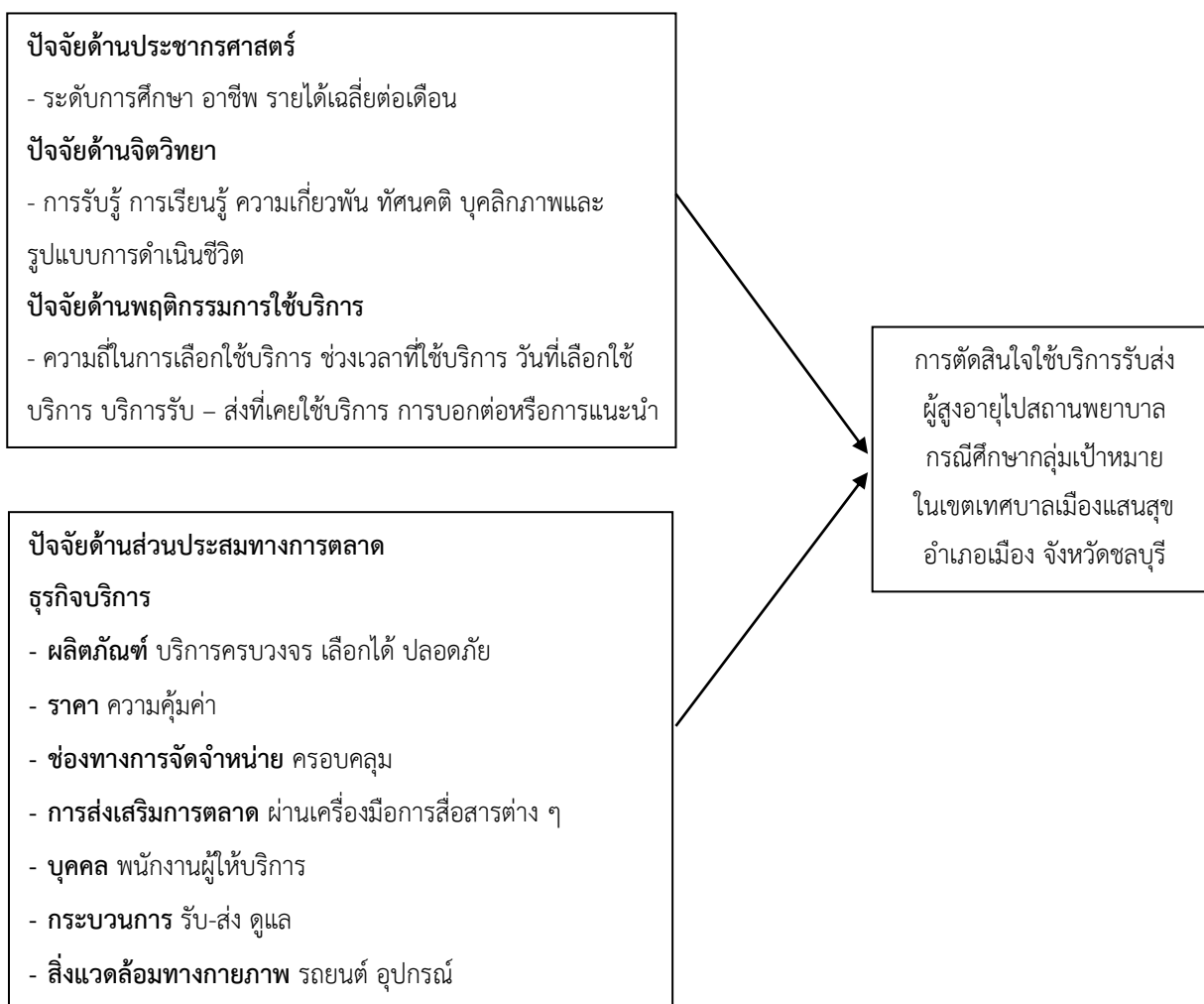
วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากร จิตวิทยา และพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ 7 ด้าน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ผู้สูงอายุ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และบุคลากรที่ทำงานในสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ เพศชายและหญิงในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ทั้งนี้ ผู้ดูแลผู้สูงอายุจะต้องมีอายุ 34 ปีขึ้นไปเนื่องจากผู้ที่อายุ 60 ปีขึ้นไป (เกิดในปี พ.ศ. 2502) เฉลี่ยแต่งงานเมื่ออายุ 25.9 ปี (ภัสสร ลิมานนท์, 2563) ดังนั้น ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่เป็นลูกหลานจะมีอายุ 34 ปีขึ้นไป เนื่องจากอายุเฉลี่ยของคนไทย คือ 76 ปี (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2561)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนผู้ใหญ่ในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ปี 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 27,854 คน และจำนวนผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี มีจำนวนทั้งสิ้น 8,027 คน (กรมอนามัย, 2564) เมื่อใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ +5 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างอย่างต่ำ คือ 400 คน

นิยามศัพท์

การตัดสินใจใช้บริการ หมายถึง การประเมินคุณลักษณะต่าง ๆ ของบริการด้วยความรอบคอบ และทำการเลือกสิ่งนั้นอย่างมีเหตุผล เพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวผู้บริโภคด้วยค่าใช้จ่ายที่น้อยที่สุด

ผู้สูงอายุ หมายถึง ประชากรในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

บริการรับ-ส่งผู้สูงอายุ หมายถึง บริการเฉพาะคนขับรถซึ่งทำหน้าที่รับ-ส่งผู้สูงอายุ ไปจนถึงบริการที่มีทั้งคนขับรถรับส่ง และผู้ดูแลประจำตัวที่ครอบคลุมกิจกรรมที่โรงพยาบาลทั้งหมด

สถานพยาบาล หมายถึง สถานอนามัย ศูนย์เทศบาล ศูนย์สุขภาพชุมชน โรงพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ผู้ประกอบการที่กำลังจะเริ่มดำเนินการธุรกิจบริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลสามารถนำข้อมูลและผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการตัดสินใจและวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดให้เหมาะสมกับธุรกิจได้
2. สมาคมผู้สูงอายุ รวมไปถึงกลุ่มของผู้ดูแลผู้ป่วยสูงอายุสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องได้

วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยวิธีการสำรวจ

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multiple-stage Sampling) ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเจาะจงสถานที่ที่จะใช้ในการสอบถามกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ขั้นที่ 2 ใช้การเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เพื่อกำหนดจำนวนตัวอย่างโดยเก็บในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ 134 คน ผู้สูงอายุจำนวน 134 คน และบุคลากรที่ทำงานในสถานพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุจำนวน 134 คน รวมทั้งสิ้น 402 คน

ขั้นที่ 3 ใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) คือการแจกแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้แล้วในขั้นตอนที่ 1 และ 2 ให้ครบตามจำนวนแบบสอบถาม 402 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย โดยมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

1. ส่วนที่หนึ่ง คำถามที่ใช้วัดลักษณะทางประชากร จิตวิทยา และพฤติกรรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การรับรู้ การเรียนรู้ ความเกี่ยวพัน ทักษะคติ บุคลิกภาพและรูปแบบการดำเนินชีวิต ความถี่ในการเลือกใช้บริการ ช่วงเวลาที่ให้บริการ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ รูปแบบบริการรับ-ส่งที่เคยใช้ การบอกต่อหรือการแนะนำ ใช้เป็นลักษณะของแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

2. ส่วนที่สอง แบบสอบถามปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ผู้วิจัยได้ปรับมาจากแนวคิดและงานวิจัยของ Wirtz & Lovelock (2022) โดยนักวิชาการจำนวนมากนำไปประยุกต์ดัดแปลงไปพัฒนาเป็นตัวแปรในการศึกษา ได้แก่ Kaewkorathr & Thabhiranrak, 2022, p. 25; Marinelli et al., 2022, p. 590; Tsiotsou & Diehl, 2022, p. 533 เป็นต้น

3. ส่วนที่สาม ข้อคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาล ผู้วิจัยได้ปรับมาจากแนวคิดและงานวิจัยของ Löckenhoff, 2017, p. 142; Tay & Massaro, 2018, p. 7; Amaral et al., 2022, p. 37 เป็นต้น โดยส่วนที่สองและส่วนที่สามเป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว มีมาตรวัดอันตรภาคชั้น (Interval Scale) โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับดังต่อไปนี้

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

กำหนดเกณฑ์การแปลผลของระดับเฉลี่ย โดยการคำนวณอันตรภาคชั้น เพื่อให้ได้ความกว้างของอันตรภาคชั้นที่เท่า ๆ กัน ได้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น สำหรับการศึกษาวิจัยไปทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่จัดขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ทั้งข้อความ ภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของข้อความเพื่อช่วยแนะนำปรับปรุงแก้ไขให้มีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขไปทดสอบเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในส่วนต่าง ๆ

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองเก็บข้อมูล (pre-test) กับกลุ่มที่มีลักษณะตรงตามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ชุด และทดสอบความเชื่อมั่นเพื่อหาค่า Cronbach's Alpha (α) โดยใช้เกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient หรือ α) ที่อยู่ในช่วง 0 – 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการแบบ Cronbach พบว่าค่าความเชื่อมั่นที่ได้มีค่าตั้งแต่ 0.91-0.97 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนั้นมีความเชื่อมั่น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น

แบบวัด	จำนวนข้อ	รวม	ค่าความเชื่อมั่น
1. ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ		29	
ด้านบริการ	3		.91
ด้านราคา	4		.95
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4		.96
ด้านการส่งเสริมการตลาด	7		.92
ด้านบุคคล	4		.97
ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ	4		.97
ด้านกระบวนการ	3		.95
2. การตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาล		6	.95

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติที่ใช้หาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression analysis) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพื่อทดสอบสมมติฐานตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านประชากร จิตวิทยาและพฤติกรรม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน การรับรู้ การเรียนรู้ ความเกี่ยวพัน ทักษะคติ บุคลิกภาพและรูปแบบการดำเนินชีวิต ความถี่ในการ เลือกใช้บริการ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ ค่าใช้จ่ายในการใช้บริการ รูปแบบบริการรับ-ส่งที่เคยใช้ การบอกต่อหรือ การแนะนำ

2. ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดบริการ (7P's) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล กระบวนการ และสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลใน เขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 402 คน เป็นหญิง จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 68.16 เป็นชาย จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.10 และเพศทางเลือก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.74 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 34 - 42 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.57 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 43.47 สถานะสมรส คิดเป็นร้อยละ 42.78 อาชีพทำงานสถานพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 33.50 มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 28.98 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง (n = 402)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	274	68.16
ชาย	125	31.10
เพศทางเลือก	3	0.74
รวม	402	100.00

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
34-42 ปี	143	35.57
43-52 ปี	119	29.60
53-62 ปี	40	9.96
63-72 ปี	61	15.17
73 ปีขึ้นไป	39	9.70
รวม	402	100.0
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	139	34.92
ปริญญาตรี	173	43.47
สูงกว่าปริญญาตรี	86	21.61
Missing values = 4		
รวม	398	100.00
สถานะ		
โสด	121	30.10
สมรส	172	42.78
หม้าย	44	10.95
หย่าร้าง/แยกกันอยู่	65	16.17
รวม	402	100.00
อาชีพ		
ทำงานสถานพยาบาล	134	33.50
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	105	26.25
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	65	16.25
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	43	10.75
พนักงานบริษัท/เอกชน	42	10.50
อาชีพอื่นๆ	11	2.75
Missing values = 2		
รวม	400	100.0

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาทต่อเดือน	113	28.98
20,000 ถึง 30,000 บาท	59	15.13
30,000 ถึง 40,000 บาท	105	26.92
40,000 ถึง 50,000 บาท	88	22.56
มากกว่า 50,000 บาท	25	6.41
Missing values = 12		
รวม	390	100.00

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านประชากร (ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน) ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านพฤติกรรมการใช้บริการ และปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ ทั้ง 7 ด้าน พบว่าค่า Tolerance ทั้งหมดมีค่ามากกว่า 0.2 และ ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ทั้งหมดมีค่าน้อยกว่า 10 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์แสดงว่าตัวแปรอิสระทุกตัวเป็นตัวแปรที่อิสระต่อกัน และระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Vittinghoff et al., 2005)

จากผลการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในรูปแบบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ พบว่าตัวแปรทุกคู่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31 - 0.70 ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. ด้านประชากรศาสตร์	1.00									
2. ด้านจิตวิทยา	0.68**	1.00								
3. ด้านพฤติกรรม	0.62**	0.70**	1.00							
4. ด้านผลิตภัณฑ์	0.39*	0.49**	0.42*	1.00						
5. ด้านราคา	0.32*	0.41*	0.31*	0.59**	1.00					
6. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.54*	0.36*	0.34*	0.57**	0.56**	1.00				
7. ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.45*	0.44*	0.37*	0.53**	0.45*	0.59**	1.00			
8. ด้านบุคคล	0.31*	0.33*	0.49**	0.59**	0.47*	0.46*	0.32*	1.00		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9. ด้านกระบวนการ	0.39*	0.46*	0.36*	0.48**	0.51**	0.57**	0.48*	0.45*	1.00	
10. ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	0.42*	0.44*	0.56*	0.33*	0.43*	0.50**	0.55**	0.44*	0.56**	1.00

* $p < .05$, ** $p < .01$

ผู้วิจัยทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมดด้วยการใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยเลือกตัวแปรเข้าสมการด้วยวิธี Enter และพิสูจน์สมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณดังสมการดังต่อไปนี้

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_i X_i + \epsilon$$

เมื่อ Y คือ ตัวแปรตาม (.....)

$X_1, X_2, \dots, X_i$ คือ ตัวแปรอิสระ (.....)

$\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_i$ คือ ค่าพารามิเตอร์

ϵ คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หือทธิพลของปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ จิตวิทยา พฤติกรรม และส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ 7 ด้าน ต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาล

ตัวแปรอิสระ	การตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาล				
	B	$SE\ B$	β	t	p
ค่าคงที่ (Constant)	-0.16	0.24	-	3.96	0.00
ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์	0.22	0.07	0.11**	2.09	0.00
ปัจจัยด้านจิตวิทยา	0.29	0.06	0.15**	3.65	0.00
ปัจจัยด้านพฤติกรรม	0.22	0.07	0.11**	2.09	0.00
ด้านผลิตภัณฑ์	0.11	0.14	0.08	1.73	0.42
ด้านราคา	0.24	0.10	0.19*	3.65	0.02
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	0.36	0.17	0.26*	4.81	0.03
ด้านการส่งเสริมการตลาด	0.73	0.08	0.58**	8.91	0.00
ด้านบุคคล	0.26	0.22	0.18	3.96	0.23
ด้านกระบวนการ	0.61	0.27	0.29*	3.37	0.04
ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	0.95	0.21	0.66**	8.96	0.00

$R^2 = 0.61$, $\Delta R^2 = 0.60$ ($p < .001$). * $p < .05$, ** $p < .01$

จากตารางที่ 4 เมื่อพิจารณาโดยรวม ตัวแปรอิสระทุกตัวสามารถร่วมกันทำนายการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) ที่ได้เท่ากับ 0.61 หมายความว่า ปัจจัยด้านประชากร จิตวิทยา พฤติกรรม และส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ 7 ด้าน ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 61

เมื่อพิจารณาแต่ละตัวแปรพบว่า ปัจจัยด้านประชากร ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยด้านพฤติกรรม และส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านกระบวนการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .05$) โดยตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สูงสุดคือ ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ($\beta = 0.66, p = .000$) รองลงมาคือ ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมการตลาด ($\beta = 0.58, p = .000$) และส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านกระบวนการ ($\beta = 0.29, p = .03$) ตามลำดับ ขณะที่ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านผลิตภัณฑ์ ($\beta = 0.08, p = .42$) และส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านบุคคล ($\beta = 0.18, p = .23$) ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ข้างต้นสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ปัจจัยด้านประชากร จิตวิทยา และพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐาน
2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ 7 ด้าน มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี	ยอมรับสมมติฐานเป็นบางส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

แม้ปัจจัยด้านประชากร จิตวิทยา และพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างจะมีความแตกต่างกัน แต่กลับส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการรับ-ส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลทั้งสิ้น แต่สำหรับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการ 7 ด้านกลับส่งผลแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากที่สุด ดังที่วิทซ์และเลิฟล็อก (Wirtz & Lovelock, 2022) กล่าวไว้ว่า ข้อจำกัดอย่างหนึ่งของการบริการคือ เป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ (Intangibility) ไม่สามารถสัมผัสได้เหมือนผลิตภัณฑ์ที่เป็นรูปธรรม แต่จะแสดงออกมาในรูปของการปฏิบัติงาน ก่อนที่ผู้รับบริการจะ

ตัดสินใจเลือกใช้บริการนั้น ผู้รับบริการไม่สามารถประเมินคุณภาพการบริการได้จากการนับ วัด หรือทดสอบโดยตรงได้ ดังนั้น ผู้รับบริการจึงมักมองหาสัญลักษณ์หรือสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่เป็นเสมือนตัวแทนของคุณภาพของบริการ เช่น การแต่งกายของผู้ให้บริการ ลักษณะทางกายภาพของสถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศมาเลเซีย (Abdul Latiff & Mohd, 2023, p. 1) และสหรัฐอเมริกา (Baynea et al., 2021, p. 2) ซึ่งความพร้อมในการใช้งาน การเข้าถึงได้ง่ายของบริการ ยานพาหนะรวดเร็วปลอดภัยและสะดวกสบายมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ

อันดับที่สองที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญคือ ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านการส่งเสริมการตลาด ดังที่ ชูชัย สมितिไกร (2562) กล่าวว่าส่วนหนึ่งของความคาดหวังของผู้บริโภคเกี่ยวกับการบริการที่ได้รับนั้นมาจากการโฆษณาประชาสัมพันธ์จากผู้ให้บริการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพลักษณ์หรือเพื่อส่งเสริมการขาย เช่นเดียวกับในสหรัฐอเมริกาที่แอปพลิเคชันที่เข้าถึงได้ง่ายจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ ถือเป็น การส่งเสริมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ (Prophecy Market Insights, 2023)

อันดับที่สามคือ ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านการกระบวนกร ซึ่งความท้าทายใน กระบวนการจัดการบริการให้ผู้บริโภคที่เป็นบริการแบบเผชิญหน้า คือ ต้องออกแบบกระบวนการ ให้บริการผู้บริโภคอย่างรอบคอบ มีกระบวนการและเครื่องมือที่พัฒนาในระดับมาตรฐาน มีการดำเนินการ บริการจัดการในคุณภาพของบริการอย่างเข้มงวด มีการฝึกฝนพนักงานอย่างรอบคอบมากขึ้น และการทำงาน ด้วยระบบอัตโนมัติแทนการทำงานด้วยบุคคล (Wirtz and Lovelock, 2022) สอดคล้องกับในประเทศญี่ปุ่นที่มีบริการชื่อ MaaS (mobility as a service) ซึ่งมีกระบวนการที่สะดวก ไม่ซับซ้อนเริ่มจากผู้ใช้บริการ โทรศัพท์เข้าไปที่ศูนย์และแจ้งรายละเอียดที่ต้องการ เช่น วัน/เวลาและสถานที่ที่ต้องการให้รับและส่ง ในขั้นที่ สองผู้ให้บริการจะจับคู่กลุ่มที่ต้องการไปทางเดียวกัน และสิ้นสุดท้ายผู้รับไปบริการไปขึ้นรถ ณ จุดที่นัดหมาย พร้อมกับผู้ร่วมทางคนอื่น ๆ ที่มีจุดหมายเดียวกัน (World Economic Forum, 2021) เช่นเดียวกันกับใน สหรัฐอเมริกาที่กระบวนการติดตามด้วย GPS และการตรวจสอบแบบเรียลไทม์ มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ (Prophecy Market Insights, 2023)

ขณะที่ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านผลิตภัณฑ์ ไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการ รับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาล อาจเป็นเพราะบริการที่ประกอบไปด้วยการรับ-ส่ง ช่วยดูแลกิจกรรมที่ โรงพยาบาลทั้งหมด หรือการรับแจ้งเหตุและประสานงานเพื่อแก้ไขในกรณีที่เกิดปัญหา เป็นเรื่องพื้นฐานที่กลุ่ม ตัวอย่างคาดหวังไว้อยู่แล้ว ทุกอย่างเกิดขึ้นอย่างมีจุดหมาย กล่าวคือ การติดต่อสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายมิได้ เกิดขึ้นด้วยความบังเอิญหรือไร้จุดหมาย แต่ละฝ่ายจะมีจุดหมายเฉพาะในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และ เป็นการโต้ตอบกันระหว่างบุคลากรที่ทำงานร่วมกันภายในองค์กร/เครือข่ายกับลูกค้าในการสร้างประสบการณ์ ของการบริการ ซึ่งเชื่อมเข้ากับการส่งมอบคำมั่นสัญญาของข้อเสนอด้านการบริการ (สราวุธ อนันตชาติ, 2565) ดังนั้นปัจจัยเบื้องต้นเหล่านี้อยู่ในความคาดหวังของกลุ่มตัวอย่างอยู่แล้ว

ส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านบุคคลไม่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจใช้บริการรับส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างเช่นกัน โดย Kotler & Armstrong (2020) กล่าวว่า ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการบริการ มีลักษณะเฉพาะบางประการซึ่งแตกต่างจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั่ว ๆ ไป การติดต่อสัมพันธ์กันไม่จำเป็นต้องอาศัยความคุ้นเคย ทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการไม่จำเป็นต้องมีความคุ้นเคยหรือรู้จักกันมาก่อน แต่ทั้งสองฝ่ายจะมีความสัมพันธ์กันภายใต้บทบาทที่ได้ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าแล้ว อีกทั้งปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการบริการเป็นไปอย่างมีขอบเขตจำกัด หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการจะถูกจำกัดขอบเขตไว้โดยประเภทของการบริการนั้น ๆ และจะไม่ก้าวล้ำออกนอกขอบเขตนี้ ซึ่งแตกต่างจากในยุโรป (Baynea et al., 2021) และสหรัฐอเมริกา (Knight Frank, 2021) ซึ่งต้องการพนักงานที่สุภาพ แต่งกายสะอาด คอยให้ความช่วยเหลือ

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ผู้สูงอายุที่กรอกข้อมูลด้วยตนเอง เกิดความคลาดเคลื่อนจากความทรงจำ (Recall Bias) ทำให้กรอกข้อมูลไม่ครบทุกข้อ เมื่อตรวจสอบแบบสอบถามที่ส่งกลับมาแล้วทำให้ต้องเก็บข้อมูลใหม่โดยใช้วิธีอ่านให้ฟังทีละข้อแล้วทำการกรอกให้ การเก็บข้อมูลจึงใช้เวลานานกว่าที่วางแผนไว้
2. ข้อจำกัดของพื้นที่วิจัยที่ทำการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวติดทะเล มีการพัฒนาอย่างสูงทั้งด้านเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ ทำให้ผลการศึกษามีข้อจำกัดในการนำไปใช้สำหรับพื้นที่อื่น ๆ ที่มีลักษณะแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ประกอบการที่ต้องการเริ่มต้นธุรกิจรับ-ส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลในเขตเทศบาลเมืองแสนสุข ควรวางกลยุทธ์โดยให้ความสำคัญกับส่วนประสมทางการตลาดธุรกิจบริการด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยรถยนต์ที่ใช้บริการรับ-ส่งผู้สูงอายุไปสถานพยาบาลควรเป็นรถที่นั่งสบาย สะอาด ขึ้น-ลงสะดวก ควรมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกให้กับผู้ใช้บริการ เช่น รถเข็น พนักงานควรแต่งกายสุภาพเรียบร้อย หรือแต่งกายด้วยเครื่องแบบของบริษัทและควรแสดงบัตรประจำตัวขณะปฏิบัติงาน ในด้านการส่งเสริมการตลาดควรมีการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ การขายโดยบุคคล การตลาดทางตรง การรับสมัครเป็นสมาชิก เพื่อให้สิทธิพิเศษ การลด แลก แจก แถม ประจำปี และการร่วมกับพันธมิตรในการให้สิทธิพิเศษแก่ผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ควรให้ความสำคัญกับความสามารถในการรับผู้สูงอายุตามจุดนัดพบ พาไปพบแพทย์ ดูแลตลอดกระบวนการของโรงพยาบาล และพามาส่งที่บ้านได้ โดยผู้บริการสามารถเลือกรับบริการเป็นบางส่วนได้ มีการสรุปข้อมูลการตรวจ รายละเอียดของยา และการนัดหมายครั้งต่อไป รวมถึงควรมีศูนย์กลางที่ให้บริการ

2. ในแง่นโยบาย รัฐบาลควรให้การสนับสนุน โดยมีการออกกฎหมายรองรับเพื่อป้องกันอันตราย และเพิ่มความปลอดภัยให้กับผู้ใช้บริการที่เป็นผู้สูงอายุ

3. ควรการนำผลการวิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ไปใช้ในการคัดเลือกผู้เข้าร่วมการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ผู้เข้าร่วมการวิจัยที่มีความเหมาะสมที่สุด โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposeful) และรูปแบบการติดตามผลเพื่ออธิบาย (Follow-up Explanation) เพื่อใช้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาช่วยในการอธิบายรายละเอียดของผลการวิจัยเชิงปริมาณได้ในเชิงลึกเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด

บรรณานุกรม

- ชูชัย สมितिไกร. (2562). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชิญพร คงมา. (2563). *เมืองแสนสุข*. <https://readthecloud.co/sansook-smart-city-chon-buri/>
- เทศบาลเมืองแสนสุข. (2565). *สถิติประชากร*. <https://www.saensukcity.go.th/population-statistics.html>
- ไทยพีบีเอส. (2567). *Aging Society ไทยเข้าสู่สังคม “แก่เต็มขั้น” สวนทางเด็กเกิดน้อย*.
<https://www.thaipbs.or.th/news/content/335743>
- ธธีรธร ชีรขวัญโรจน์ และสุพจน์ ฤทธภูธาร. (2563). *การตลาดบริการ: Services Marketing*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ภัสสร ลิมานนท์. (2563). *การศึกษา ทักษะ และค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิญญาดา รื่นสุข. (2558). *รูปแบบการตลาดธุรกิจการให้บริการดูแลผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร*.
วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 6(1), 197-209.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562). *ประชากรของประเทศไทย*. <http://www.ipsr.mahidol.ac.th/ipsrbeta/th/Gazette.aspx>
- เวธกา กลิ่นวิจิต, พิสิษฐ์ พิริยาพรรณ, มยุรี พัทธศิลป์, รัชนิกร ทรัพย์กรานนท์, สรร กลิ่นวิจิต, พวงทอง อินใจ, สุนันทา โอศิริ, วนัสรา เชาว์นิยม, ทนงค์ศักดิ์ ยี่รัตน์สุข, ดนัย บวรเกียรติกุล และกาญจนา พิบูลย์. (2557). *การพัฒนาเมืองผู้สูงอายุแสนสุข (ปีที่ 2)*. (รายงานการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สราวุธ อนันตชาติ. (2565). *ตราสินค้ากับการสื่อสารในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง: แนวคิดและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2563). *อุตสาหกรรมบริการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ*.
<https://www.pier.or.th/forums/2020/16/elderly-care/>

- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2563). เจาะธุรกิจไลฟ์สไตล์ผู้สูงอายุ. https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/ksmeknowledge/article/ksmeanalysis/pages/olderlifestyle_sme.aspx
- Abdul Latiff, A. R., & Mohd, S. (2023). Transport, Mobility and the Wellbeing of Older Adults: An Exploration of Private Chauffeuring and Companionship Services in Malaysia. *International journal of environmental research and public health*, 20(3), 2720.
- Amaral, A. S., Afonso, R. M., Simões, M. R. & Freitas, S. (2022). Decision-Making Capacity in Healthcare: Instruments Review and Reflections About its Assessment in the Elderly with Cognitive Impairment and Dementia. *Psychiatr, Q* (93), 35–53.
- BBC News. (2023). *Japan population: One in 10 people now aged 80 or older*. <https://www.bbc.com/news/world-asia-66850943>
- Baynea, A., Siegfrieda, A., Beckb, L. F., & Freundc, K. (2021). Barriers and facilitators of older adults' use of ride share services. *Journal of Transportation Health*, 6(21), 2.
- Eurostat. (2020). *Ageing Europe Looking at the Lives of Older People in the EU, 2020 edition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Eurostat. (2024). *Population structure and ageing*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing
- Frank, K. (2021). *European Healthcare Elderly Care Market Research 2021*. <https://content.knightfrank.com/research/656/documents/en/european-healthcare-elderly-care-market-research-2021-8158.pdf>
- Kaewkorathr, N. & Thabhiranrak, T. (2023). Guidance for sustainable development for elderly service business in Thailand. *Thai Environmental Engineering Journal*, 37(2), 23-30.
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2020). *Principles of Marketing*, (18th Global ed.). UK.
- Lauterborn, B. (1990). New marketing litany: four Ps passé: C-words take over. *Advertising Age*, 61(41), 26.
- Löckenhoff, C. E. (2018). Aging and decision-making: A conceptual framework for future research - A mini-review. *Gerontology*, 64, 140-147.
- Marinelli, M., Zhang, J., & Ying, Z. (2023). Present and future trends of sustainable eldercare services in China. *Journal of Population Ageing*, 16(3), 589-617.
- McCarthy, E. J. (1960). *Basic marketing: A managerial approach*. IL: Richard D. Irwin.

- Nuryadin, A., & Mahfudnurnajamuddin, H. S. Mapparenta. (2021). The effect of marketing mix, service quality and trust on customer satisfaction and loyalty at PT. Great Indonesian Milagros. *International Journal of Research and Review*, 8(2), 127-141.
- Popovic, D. (2006). Modelling the marketing of high-tech start-ups. *Journal of Targeting, Measurement and Analysis of Marketing*, 14(3), 260-276.
- Prophecy Market Insights. (2023). *Transforming Rural Mobility with MaaS*.
<https://www.globenewswire.com/news-release/2023/09/07/2739661/0/en/Latest-Insights-Healthcare-Transportation-Services-Market-is-estimated-to-be-US-136-86-billion-by-2030-with-a-CAGR-of-5-3-during-the-forecast-period-By-PMI.html>
- Tay, E.Y.J. & Massaro, S. (2018). *Planning and Shared Decision Making in Elderly Care*.
https://www.researchgate.net/publication/327003794_Planning_and_Shared_Ddecision_Making_in_Elderly_Care
- Tsiotsou, R. H., & Diehl, S. (2022). Delineating transformative value creation through service communications: An integrative framework. *Journal of Service Management*, 33(4/5), 531-551.
- United Health Foundation. (2020). *Population Ages 65+*. https://www.americashealthrankings.org/explore/senior/measure/pct_65plus/state/ALL
- Vittinghoff, E., Glidden, D. V., Shiboski, S. C., & McCulloch, C. E. (2005). *Regression methods in biostatistics: Linear, logistic, survival, and repeated measures models*. Springer Publishing Co.
- Wirtz, J., Lovelock, C. (2022). *Services Marketing: People, Technology, Strategy: Ninth edition*. New Jersey: World Scientific.
- Wirtz, J., & Lovelock, C. (2022). *Services marketing: People, technology, strategy* (9th ed.). World Scientific.
- Yamane, T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*, (2nd Ed.), New York: Harper and Row.

Received: March 21, 2024

Revised: June 11, 2024

Accepted: June 16, 2024

รูปแบบภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อยตำรวจ

Leadership Styles Influencing Police Cadets' Opinions

พิชศาล พันธุ์วัฒนา (Pitsarn Phanwattana)¹

E-mail: pitsarn_ph@rpca.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพทั่วไปของตัวแปรแบบงการ แบบสนับสนุน แบบมีส่วนร่วม แบบมุ่งเน้นความสำเร็จ และภาวะผู้นำ 2) อิทธิพลของแบบงการ แบบสนับสนุน แบบมีส่วนร่วม แบบมุ่งเน้นความสำเร็จที่มีต่อภาวะผู้นำ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยการใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 113 คน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติถดถอยพหุแบบเชิงชั้น ผลการวิจัยพบว่า 1) ในภาพรวมนักเรียนนายร้อยตำรวจมากกว่าครึ่งเห็นว่าผู้นำแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบเหมาะสมมากที่สุด (ร้อยละ 59.48) รองลงมาได้เรียงลำดับ ได้แก่ แบบมุ่งเน้นความสำเร็จ แบบสนับสนุน และแบบงการเป็นลำดับท้าย (ร้อยละ 5.17) และ 2) ผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จและแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อภาวะผู้นำมากถึงร้อยละ 51.7

คำสำคัญ ภาวะผู้นำ อิทธิพล ความคิดเห็น นักเรียนนายร้อยตำรวจ

¹ คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

(Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy)

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the generality of directive, supportive, participative, achievement-oriented, and leadership; and 2) the influence of directive, supportive, participative, and achievement-oriented influences on leadership. This was quantitative research. A questionnaire was used to collect data from 113 police cadets. The data were analyzed using hierarchical regression analysis. The results aligned with the research objective, revealing that 1) The majority of police cadets believed that participatory leadership was the most appropriate style, accounting for 59.48 percent. This opinion was grouped alongside achievement-oriented, supportive, and directive leadership styles; and 2) Participative and achievement-oriented Leaders had up to 51.7% influence over the leadership.

Keywords: leadership, influence, opinions, police cadets

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนนายร้อยตำรวจเป็นสถาบันการศึกษาเพียงแห่งเดียวของประเทศไทยที่ทำหน้าที่ผลิตนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรออกไปปฏิบัติหน้าที่ในส่วนราชการต่าง ๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นประจำทุกปี โดยที่นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 ทุกคนเมื่อสำเร็จการศึกษาจะลงไปบรรจุแต่งตั้งในตำแหน่งพนักงานสอบสวนประจำสถานีตำรวจต่าง ๆ ทั่วประเทศ นักเรียนนายร้อยตำรวจทุกคนนอกจากจะใช้ความรู้ความสามารถในการศึกษาเพื่อปฏิบัติตนแล้วจำเป็นต้องใช้ความรู้ในเรื่องของภาวะผู้นำประยุกต์ใช้ในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นข้าราชการตำรวจระดับชั้นประทวน ได้แก่ นายดาบตำรวจ จ่าสิบตำรวจ สิบตำรวจเอก สิบตำรวจโท สิบตำรวจตรี จนถึงพลตำรวจเอกทั้งหมดจะอาวุโสกว่าในเรื่องอายุ ซึ่งโดยส่วนใหญ่แก่นักเรียนนายร้อยตำรวจที่สำเร็จการศึกษาจะมีอายุประมาณ 22 ปี ไม่นับถึงเรื่องประสบการณ์ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งหมดมีมากกว่านักเรียนนายร้อยตำรวจที่สำเร็จการศึกษาลงปฏิบัติงานในตำแหน่งพนักงานสอบสวนยศร้อยตำรวจตรี เช่นนี้ การปฏิสัมพันธ์หรือการปกครองบังคับบัญชาระหว่างปฏิบัติหน้าที่หรือหลังจากปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนนายร้อยตำรวจจึงเป็นเรื่องสำคัญต่อนักเรียนนายร้อยตำรวจทุกคนจำเป็นต้องมีประมุขศิลป์ สามารถใช้ทั้งพระเดชและพระคุณ รวมทั้งภาวะผู้นำเพื่อให้การปฏิบัติงานบังเกิดผลสำเร็จต่อทางราชการ

ภาวะผู้นำที่กล่าวข้างต้นมีรูปแบบที่หลากหลาย เช่น ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leadership) ภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม (Liberal Leadership) ผู้นำแบบมีกลยุทธ์ (Strategic Leadership) ผู้นำที่ชอบสอนงาน (Coach-Style Leadership) ผู้นำด้านไอที (Transactional Leadership) หรือผู้นำความเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นต้น (Guttermann, 2023; Joo & Song, 2024) ผู้วิจัยทำการศึกษาประเด็นนี้ โดยเลือกทฤษฎีทางสู่เป้าหมาย (Path-Goal Theory) ที่ถูกพัฒนาโดยเฮาส์ (House, 1971) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาผลของพฤติกรรมผู้นำหรือแบบภาวะผู้นำต่อความพึงพอใจและการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาที่แบ่งได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำแบบบงการ (Directive leaders) 2) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive leader) 3) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative leader) และ 4) ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ (Achievement-oriented leader) ประยุกต์ใช้ในการศึกษาว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 ที่ใกล้สำเร็จการศึกษาและต้องไปปฏิบัติงานร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา มีความพึงพอใจหรือคิดเห็นด้วยต่อภาวะผู้นำรูปแบบใด มุ่งค้นหาข้อค้นพบที่เป็นจริงตรงตามสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้พัฒนาแนวทางสอนเพื่อผลิตนักเรียนนายร้อยตำรวจออกไปบริการรับใช้ประชาชนได้อย่างสมบูรณ์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพทั่วไปของตัวแปรแบบบงการ แบบสนับสนุน แบบมีส่วนร่วม แบบมุ่งเน้นความสำเร็จ และภาวะผู้นำ
2. ศึกษาอิทธิพลของแบบบงการ แบบสนับสนุน แบบมีส่วนร่วม แบบมุ่งเน้นความสำเร็จที่มีต่อภาวะผู้นำ

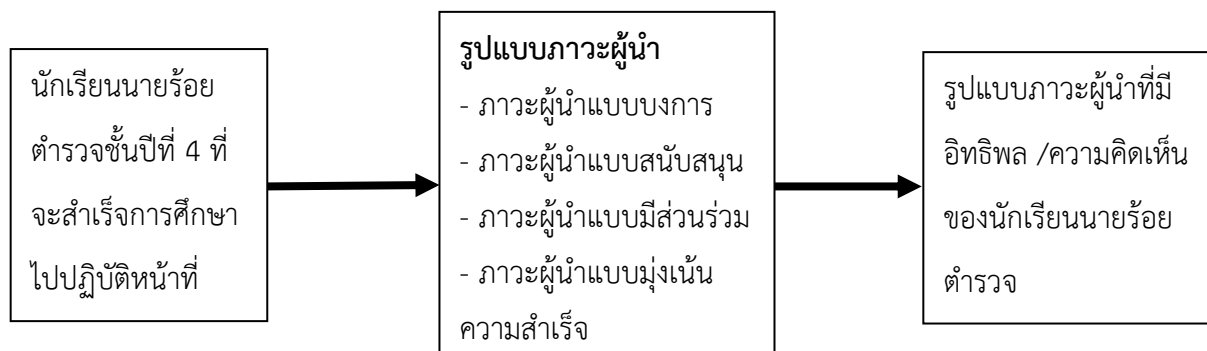
สมมติฐานการวิจัย

$$LEADE = f(DIRECT + SUPPO + PARTI + ACHIEI).....(1)$$

ภาวะผู้นำ (LEADE) ขึ้นอยู่กับแบบบงการ (DIRECT: GOALW, RULEW, TIMEW, RULEB) แบบสนับสนุน (SUPPO: OPENM, MERCI, FRIEN, FEEL) แบบมีส่วนร่วม (PARTI: MEET, OPINI, ACCEP, TWOWA) และแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ (ACHIEI: CHALL, STAND, EFFEC, FINDW)

กรอบแนวความคิด

ภาพที่ 1 รูปแบบภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อนักเรียนนายร้อยตำรวจ

จากภาพที่ 1 พบแสดงรายละเอียดรูปแบบภาวะ 4 ประการได้แก่ ภาวะผู้นำแบบบงการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ ที่มีอิทธิพลหรือส่งผลเชิงบวกต่อนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 ที่จะสำเร็จการศึกษาไปปฏิบัติหน้าที่ประจำสถานีตำรวจในตำแหน่งพนักงานสอบสวน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการศึกษาแบ่ง 4 ด้าน ดังนี้

1. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทางสู่เป้าหมาย (Path - Goal Theory) ของเฮาส์และมิตเชลล์ (House, 1996; House & Mitchell, 1975) ประกอบด้วยภาวะผู้นำแบบบงการ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม และภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ รวมถึงคุณลักษณะพื้นฐานบุคคลของนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 เท่านั้น

2. **ขอบเขตด้านประชากร** ศึกษาเฉพาะนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 ที่ศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตสาขา วิชาการตำรวจ หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2566 ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 (Thai Qualification Framework for Higher Education – TQF: HEd) (สำนักประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 2566)

3. **ขอบเขตด้านเวลา** ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างช่วงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2566 – มกราคม พ.ศ. 2567 ตรงกับภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ของปฏิทินการศึกษาโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาโดยเก็บข้อมูลภายในที่ตั้งโรงเรียนนายร้อยตำรวจ 90 หมู่ 7 ตำบล
สามพราน อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

นิยามศัพท์

ผู้นำแบบสั่งการ หมายถึง การแสดงออกของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่กับผู้ใต้บังคับ
บัญชา การเป็นผู้กำหนดเป้าหมาย การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานและวางแผนการปฏิบัติงาน รวมทั้ง
การกำหนดระเบียบต่าง ๆ ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตาม โดยผู้บังคับบัญชามีอำนาจการตัดสินใจทุกเรื่องเพียง
ผู้เดียวตลอดจนกำหนดระยะเวลาการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด
มีมาตรฐานในการประเมินผลงานโดยไม่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาร่วมตัดสินใจ

ผู้นำแบบสนับสนุน หมายถึง การแสดงออกของผู้บังคับบัญชาที่แสดงออกถึงความเป็นมิตร
เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เข้าพบเพื่อปรึกษาหารือเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความเมตตา เข้าใจ
ความรู้สึกของผู้ใต้ บังคับบัญชาแสดงความเอาใจใส่ในการปฏิบัติงานและหน้าที่ของผู้ใต้บังคับบัญชา
ให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาในการพัฒนาตนเอง และสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความก้าวหน้า
ในวิชาชีพให้การสนับสนุนในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานรวมทั้งการให้กำลังใจ

ผู้นำแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การแสดงออกของผู้บังคับบัญชาที่แสดงออกถึงผู้บังคับบัญชาที่
บริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมและยอมรับผลการตัดสินใจร่วมกัน รับฟังความคิดเห็น
ของผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนำมาปรับปรุงงาน ให้การสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่
เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน มีการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการอภิปราย เสนอแนะในการปฏิบัติงาน และ
มีการประชุม ปรึกษาหารือกับผู้บังคับบัญชาอยู่เสมอ โดยมีลักษณะการติดต่อสื่อสารแบบสองทาง

ผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ หมายถึง การแสดงออกของผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมาย
ที่ท้าทาย การสร้างมาตรฐานด้านความเป็นเลิศแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาเน้นการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลและมี
คุณภาพ แสวงหาวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งตั้งความคาดหวังต่อผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย
การแสดงความมั่นใจว่าผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูงได้สำเร็จ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา
มองปัญหาในแงุ่มใหม่ มองการณ์ไกล แสดงความยินดีกับผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จ

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

ทราบรูปแบบภาวะผู้นำที่นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 เห็นด้วย/พึงพอใจ สามารถนำไปให้ฝ่าย
ปกครองนักเรียนปรับใช้อบรมสั่งสอนให้ตรงตามสภาพแห่งความจริงในปัจจุบัน เพื่อให้นักเรียนนายร้อยตำรวจ

เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้ใช้องค์ความรู้ด้านภาวะผู้นำที่ได้จากการอบรมสั่งสอนแบบตรงประเด็นของฝ่ายปกครองนักเรียน อีกทั้งเป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอนปรับทัศนคติต่อนักเรียนนายร้อยตำรวจรุ่นถัดไป

วิธีการวิจัย

งานวิจัยใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) ได้ยึดหลักจริยธรรมสากลในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ (Belmont report) ประกอบด้วย หลักความเคารพในบุคคล หลักคุณประโยชน์ไม่ก่ออันตราย และหลักความยุติธรรม โดยได้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดในขั้นตอนที่ต้องปฏิสัมพันธ์กับคน (U.S. Department of Health and Human Services, 2022)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนนายร้อยตำรวจทุกคนที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวนทั้งสิ้น 113 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบุคคล ได้แก่ จำนวนพี่น้อง เกรดเฉลี่ยรวม มีประสบการณ์เป็นหัวหน้าชั้น หัวหน้าตอน หัวหน้านักเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อยตำรวจที่มีต่อรูปแบบภาวะผู้นำแบบงการ แบบสนับสนุนแบบมีส่วนร่วม และแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ ใช้มาตรวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต (Likert rating scales) 5 ระดับ เรียงลำดับจากไม่เห็นด้วยเลย - เห็นด้วยมากที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับประเด็น 1) นักเรียนพึงพอใจรูปแบบภาวะผู้นำแบบใดมากที่สุด เพราะเหตุใด 2) นักเรียนมีข้อเสนอแนะประเด็นใดบ้างเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ และเห็นว่าตำรวจควรมีรูปแบบภาวะผู้นำเช่นใด เพราะอะไร

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่ใช้ลงภาคสนามผ่านการแก้ไขปรับปรุงและทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 จำนวน 15 คน ก่อนนำไปใช้จริง ตรวจสอบความคงที่หาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ใช้วิธีการทดสอบซ้ำ โดยการนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างครั้งที่หนึ่ง แล้วเว้นระยะหนึ่งเพื่อกลับไปวัดซ้ำ (Schuler et al., 2023) และผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นความคงตัว ตรวจสอบค่า Pearson's product moment correlation ซึ่งแบบสอบถามได้ค่าเท่ากับ 0.76 อยู่ระดับดี สำคัญที่พิจารณาความถูกต้องของมาตรวัด 9 ด้าน ดังนี้ 1) ความถูกต้องในตัวสร้าง (construct validity) พิจารณาความสัมพันธ์ของมาตรวัดกับสมมติฐานของทฤษฎีเกี่ยวกับแนวคิดที่ใช้ในซึ่งต้องมีทิศทางตามที่คาด หวังและเลือกใช้การทดสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน

(confirmatory factor Analysis: CFA) ค่าความเที่ยง ตรงเชิงโครงสร้างมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.4 ขึ้นไป ซึ่งในงานค่าดัชนีความสอดคล้องได้ค่า 0.74 อยู่ในระดับดี (Chen, 2024) 2) ความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) สำคัญพิจารณาคือความครอบคลุมของมาตรวัดในเรื่องที่เป็นเนื้อหาของสิ่งที่ต้องการวัดที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรม การให้คำนิยามจริง คำนิยามปฏิบัติการว่าปรากฏในงานหรือไม่ ซึ่งงานวิจัยได้ปฏิบัติตามแบบมาตรฐานสากลโดยรายการข้อคำถามทุกข้อที่ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า .70 รายการซึ่งถือว่ายอมรับได้ (Roebianto et al., 2023) 3) ความถูกต้องพ้องกันไปด้วยกันได้ (concurrent validity) หมายถึงสิ่งที่สามารถไปด้วยกันได้เป็นอย่างดี เช่น ปัญหาการจัดดำเนินงานอบรมจะไม่เกิดหากมีความพร้อมทางด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เป็นต้น ผู้วิจัยพิจารณามาตรวัดโดยการสร้างมาตรวัดได้สร้างเป็นเรื่องสอดคล้องกันหรืออยู่ในกลุ่มเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันสูงอันแสดงถึงความถูกต้องพ้องกันของมาตรวัด (Racy et al., 2022) 4) ความถูกต้องแตกต่าง (differential validity) พิจารณามาตรวัดแต่ละตัวแปร พบว่า แต่ละตัวแปรมีความสัมพันธ์ต่ำกว่าค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอันแสดงถึงความถูกต้องด้านแตกต่าง (Marini et al., 2019) 5) ความถูกต้องผิวหน้า (face validity) เป็นเรื่องของความชัดเจนรายการข้อความที่ใช้ในการสร้างมาตรวัด ผู้ใดอ่านก็สามารถเข้าใจได้เป็นอย่างดี (Masuwai et al., 2024) 6) ความถูกต้องในการแปล (translation validity) ในงานได้แปลแนวคิดที่เป็นนามธรรมเป็นรายการที่จะใช้วัดให้เป็นรูปธรรมที่มีความถูกต้อง เมื่อแปลงข้อความแล้วนำรายการข้อความไปเก็บข้อมูล จากนั้นทำการลงรหัสและมีการให้น้ำหนักของแต่ละรายการอย่างถูกต้องโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ปัจจัย (Andersson et al., 2022) 7) ความถูกต้องเชิงบริบท (nomological validity) สร้างมาตรวัดสอดคล้องกับบริบทในเชิงองค์ความรู้หรือทฤษฎีของสิ่งที่ต้องการวัดซึ่งค่าของมาตรวัดมีความสัมพันธ์กันสูงกับอีกตัวแปรหนึ่งในทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (Lee & Pan, 2021) 8) ความถูกต้องด้านการบรรจบ (convergent validity) ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีลักษณะเชิงเส้นตรง (Cheung, Thomas, Lau, & Wang, 2023) ซึ่งแสดงผลบรรจบที่ระดับปานกลาง และ 9) ความถูกต้องด้านการจำแนก (discriminant validity) พิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละรายการข้อคำถามของทุกมาตรวัดในภาพรวม พบว่า อยู่ระดับปานกลาง กล่าวคือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทุกราย การมีค่าห่างจากศูนย์พอสมควรแสดงถึงข้อคำถามมีอำนาจในการจำแนก (Ronkko & Cho, 2020)

จากตารางที่ 1 ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน พบว่า ในภาพรวมค่าน้ำหนักมาตรวัดตัวแปรทั้งหมดอยู่ระหว่าง .774 - .911 ดีความได้ว่าอยู่ระดับค่อนข้างดี โดยค่าน้ำหนักมาตรวัดภาวะผู้นำแบบบงการที่มีค่าน้ำหนักสูงสุดคือ การกำหนดระยะเวลาประเมินผลปฏิบัติงานที่ปีบริด (.788) ส่วนการออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวดโดยกำหนดเองมีค่าน้ำหนักต่ำสุด (.774) ด้านภาวะแบบสนับสนุนรายการที่มีค่าน้ำหนักสูงสุดคือ

การให้คำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา (.877) และการแสดงออกถึงความเป็นมิตรมีค่าน้ำหนักต่ำสุด (.811) ด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม พบว่า การเปิดโอกาส/ยอมรับผลการตัดสินใจร่วมกันเป็นรายการที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด (.911) ส่วนรายการที่มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุดคือ การใช้วิธีติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (.817) และมาตรวัดภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ พบว่า การแสวงหาวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อเนื่องเป็นรายการที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุด (.811) ตรงข้ามกับการสร้างมาตรฐานด้านความเป็นเลิศ (.841) ที่มีค่าน้ำหนักน้อยที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของมาตรวัดตัวแปร

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรประกอบ	ค่าอัลฟาครอนบาช (Cronbach's alpha)
ภาวะผู้นำแบบบงการ	การใช้อำนาจหน้าที่กับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด	.781
	การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติด้วยตนเอง	.784
	การออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวดโดยกำหนดเอง	.774
	การกำหนดระยะเวลาประเมินผลปฏิบัติงานที่บีบรัด	.788
ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน	การแสดงออกถึงความเป็นมิตร	.811
	การเปิดโอกาสให้เข้าพบปรึกษาหารือ	.824
	การมีความเมตตา เข้าใจความรู้สึกผู้ใต้บังคับบัญชา	.832
	การให้คำแนะนำช่วยเหลือในการพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชา	.877
ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	การใช้วิธีติดต่อสื่อสารแบบสองทาง	.817
	การเปิดโอกาส/ยอมรับผลการตัดสินใจร่วมกัน	.911
	การรับฟังความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงาน	.886
	การประชุมปรึกษาหารือหาข้อสรุปสม่ำเสมอ	.844
ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ	การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย	.853
	การสร้างมาตรฐานด้านความเป็นเลิศ	.841
	การเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพ	.874
	การแสวงหาวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อเนื่อง	.881

วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยไปทำการแจกแบบสอบถามแก่นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 ทุกคนที่ห้องเรียน และหลังจากนักเรียนนายร้อยตำรวจได้ตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้น จึงตรวจนับจำนวนและนำไปดำเนินงานขั้นถัดไป

สถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 113 ชุด นำมาตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่สมบูรณ์มาประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ค่า Kolmogorov-Smirnov (K-S test) เพื่อตรวจสอบค่า e และหาค่า Tolerance ตรวจสอบค่ายอมรับความต่าง หาค่า VIF (Variance Inflation Factors) เพื่อตรวจสอบความเป็นเส้นตรงร่วม (Multicollinearity) และหาค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) เพื่อวัดความเหมาะสมของข้อมูลตัวอย่าง นำเสนอข้อมูลผ่านการใช้ตาราง และสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ และค่าความโด่ง เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ส่วนการวิเคราะห์อิทธิพลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) เพื่ออธิบายอิทธิพลตัวแปรอิสระแต่ละตัวที่มีต่อตัวแปรตาม โดยแบ่งตัวแปรอิสระออกเป็นชุดปัจจัยตามประเภท และจัดลำดับการเพิ่มของตัวแปรอิสระแต่ละชุดเข้าสู่การวิเคราะห์ เรียงจากสำคัญน้อยจนถึงสำคัญมากเข้าลำดับท้าย (Jarantow et al., 2023) เพื่อหาอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ที่มีต่อภาวะผู้นำ

ผลการวิจัย

สภาพทั่วไปของนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งหมดเพศชาย ส่วนใหญ่มีพื้นเพเป็นคนภาคกลาง (ร้อยละ 42.85) มีพี่น้อง 2 คน (ร้อยละ 37.93) เป็นบุตรคนที่ 1 (ร้อยละ 40.51) นักเรียนนายร้อยตำรวจมากกว่าครึ่งมีเกรดเฉลี่ยรวม 2.51 -3.00 (ร้อยละ 53.44) นักเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 33 คนเคยผ่านประสบการณ์เป็นหัวหน้าชั้นเรียนระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 28.44) จำนวน 35 คนเคยผ่านประสบการณ์เป็นหัวหน้าชั้นในระดับชั้นมัธยมศึกษา (ร้อยละ 30.17) และจำนวน 26 คน เคยผ่านประสบการณ์เป็นหัวหน้าตอนระหว่างศึกษาโรงเรียนเตรียมทหารและโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (ร้อยละ 22.41)

ข้อค้นพบที่ได้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผู้นำแบบงบการด้านการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติด้วยตนเองมากที่สุด (ร้อยละ 43.96) ตรงข้ามกับการใช้อำนาจหน้าที่กับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัดที่เห็นด้วยเป็นลำดับท้าย

(ร้อยละ 7.75) ด้านผู้นำแบบสนับสนุน พบว่า นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเปิดโอกาสให้เข้าพบปรึกษาหารือมากที่สุด (ร้อยละ 49.13) และเห็นด้วยน้อยที่สุดกับการแสดงออกถึงความเป็นมิตร (ร้อยละ 8.62) ด้านผู้นำแบบมีส่วนร่วม การรับฟังความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงานเป็นรายการที่นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุด (ร้อยละ 38.79) แต่เห็นด้วยน้อยที่สุดกับการประชุมปรึกษาหารือหาข้อสรุปสม่ำเสมอ (ร้อยละ 12.06) และผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ นักเรียนนายร้อยตำรวจส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดกับการกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย (ร้อยละ 40.51) ตรงข้ามกับการแสวงหาวิธีการปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อเนื่องที่เห็นด้วยน้อยที่สุด (ร้อยละ 13.79) ในภาพรวมนักเรียนนายร้อยตำรวจมากกว่าครึ่ง (จำนวน 69 คน) เห็นว่าผู้นำแบบมีส่วนร่วมเหมาะสมมากที่สุด (ร้อยละ 59.48) รองลงมา ได้แก่ แบบมุ่งเน้นความสำเร็จ แบบสนับสนุน และแบบบงการเป็นลำดับท้าย (ร้อยละ 5.17)

ทั้งนี้การตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ก่อนดำเนินการกิจกรรมต้องตรวจสอบว่าละเมิดข้อสมมติที่กำกับเทคนิควิธีหรือไม่ เช่น การกระจายปกติตัวแปรเดียว หรือตัวแปรอิสระต้องไม่สัมพันธ์สูง เป็นต้น

ตารางที่ 2 ค่าความสัมพันธ์ทวิระหว่างตัวแปรและสถิติพรรณนาของตัวแปรที่ใช้ศึกษา (N = 116)

ตัวแปร	LEADE	DIREC	SUPPO	PARTI	ACHIE
LEADE	1.00	.54	.61	.29	.71
DIREC		1.00	.34	.44	.56
SUPPO			1.00	.67	.47
PARTI				1.00	.39
ACHIE					1.00
Tolerance	-	.94	.66	.71	.68
VIF	-	2.47	3.11	1.87	1.54
K-S Test	1.47	.78	1.22	.84	1.06
ค่าต่ำสุด	1	1	1	1	1
ค่าสูงสุด	5	5	5	5	5
ค่าเฉลี่ย	2.89	2.97	2.61	3.08	2.79
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	.87	.81	.64	.73	.66
ค่าความเบ้	.64	.09	-.11	.96	.39
ค่าความโด่ง	.91	.27	.84	1.24	.44

หมายเหตุ: Kaiser-Meyer Olkin = .814

จากตารางที่ 2 ตรวจสอบการละเมิดข้อสมมติโดยตรวจการกระจายปกติตัวแปรเดียว (Univariate Normality) ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์สูง (Multicollinearity) พบว่า มีการกระจายปกติไม่เกิน .75 ทุกตัว พิจารณาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่งและค่า K-S test พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีการกระจายปกติ เมื่อทดสอบ linearity พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับความพึงพอใจของประชาชน (F test = 1.881 มีนัยสำคัญทางสถิติ) ส่วนค่า VIF ปกติมีค่าไม่เกิน 10 และ Tolerance ไม่ต่ำกว่า .10 ไม่มีปัญหา และค่า KMO มากกว่า .5 อยู่ในเกณฑ์ปกติไม่ละเมิดข้อสมมติแต่อย่างใด

เมื่อตรวจสอบแล้วข้อมูลไม่มีการละเมิดข้อสมมติ จึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 เลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบเชิงชั้น (Hierarchical Regression Analysis) โดยนำข้อมูลแต่ละชุดเข้าทำการวิเคราะห์โดยอาศัยหลักการจัดอันดับเข้าสู่วิเคราะห์ ซึ่งอาศัยหลักอันดับความสำคัญมากที่สุดเป็นลำดับท้าย รองลงมาเข้าเป็นลำดับสองและตัวแปรที่ใกล้ชิดกับตัวแปรความเชื่อมั่นประชาชนน้อยกว่าชุดอื่นเข้าเป็นลำดับแรก การวิเคราะห์ถดถอยความเชื่อมั่นของประชาชน สามารถเขียนสมการที่จัดลำดับชุดตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์ดังนี้

สมการแรกเป็นการนำข้อมูลชุดแรกคือ ภาวะผู้นำแบบบงการ (DIREC) ที่คัดเลือกจากการจัดลำดับความพึงพอใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจเรียงจากมากที่สุดไล่เรียงไปอีก 2 ลำดับ ประกอบด้วย 1) การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติด้วยตนเอง (GOALW) 2) การออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวดโดยกำหนดเอง (RULEW) และ 3) การกำหนดระยะเวลาประเมินผลปฏิบัติงาน (TIMEW) โดยมีสมมติฐานว่า ภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติด้วยตนเอง การออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวดโดยกำหนดเอง และการกำหนดระยะเวลาประเมินผลปฏิบัติงานตามลำดับ

$$LEADE = b_0 + b_1 \text{ GOALW} + b_2 \text{ RULEW} + b_3 \text{ TIMEW} \dots\dots\dots(1)$$

สมการต่อมาเป็นการนำข้อมูลชุดที่สองคือ แบบสนับสนุน (SUPPO) ที่คัดเลือกจากการจัดลำดับความพึงพอใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจเรียงจากมากที่สุดไล่เรียงไปอีก 2 ลำดับ ประกอบด้วย 1) การเปิดโอกาสให้เข้าพบปรึกษาหารือ (OPENM) 2) การมีความเมตตา (MERCY) 3) เข้าใจความรู้สึกผู้ใต้บังคับบัญชา (FEELW) เข้าร่วมวิเคราะห์กับสมการชุดแรกโดยมีสมมติฐานว่า ภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับการกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติด้วยตนเอง การออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวดโดยกำหนดเอง การกำหนดระยะเวลาประเมินผลปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้เข้าพบปรึกษาหารือ การมีความเมตตา และเข้าใจความรู้สึกผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับ

$$LEADE = b_4 \text{ GOALW} + b_5 \text{ RULEW} + b_6 \text{ TIMEW} + b_7 \text{ OPENM} + b_8 \text{ MERCY} + b_9 \text{ FEELW} \dots\dots(2)$$

สมการชุดที่สามเป็นการนำข้อมูลชุดที่สองรวมกับแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จ (ACHIE) ที่คัดเลือกจากการจัดลำดับความพึงพอใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจเรียงจากมากที่สุดไล่เรียงไปอีก 2 ลำดับ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย (CHALL) การสร้างมาตรฐานด้านความเป็นเลิศ (STAND) และ

การเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพ (EFFEC) เข้าร่วมวิเคราะห์กับสมการชุดที่สองโดยมีสมมติฐานว่า
ภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติด้วยตนเอง การออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวดโดย
กำหนดเอง การกำหนดระยะเวลาประเมินผลปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้เข้าพบปรึกษาหารือ การมีความเมตตา
เข้าใจความรู้สึกผู้ใต้บังคับบัญชา การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย การสร้างมาตรฐานด้านความเป็นเลิศ
และการเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพ ตามลำดับ

$$\text{LEADE} = b_{10} \text{GOALW} + b_{11} \text{RULEW} + b_{12} \text{TIMEW} + b_{13} \text{OPENM} + b_{14} \text{MERC} + b_{15} \text{FEELW} \\ + b_{16} \text{CHALL} + b_{17} \text{STAND} + b_{18} \text{EFFEC} \dots \dots \dots (3)$$

สมการชุดสุดท้ายเป็นการนำข้อมูลสามการชุดที่สามโดยเพิ่มแบบมีส่วนร่วม (PARTI) คัดเลือกจาก
การจัดลำดับความพึงพอใจของนักเรียนนายร้อยตำรวจเรียงจากมากที่สุดไล่เรียงไปอีก 2 ลำดับ ประกอบด้วย
การรับฟังความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงาน (OPINI) การเปิดโอกาส/ยอมรับผลการตัดสินใจร่วมกัน (ACCEP)
และการใช้วิธีติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (TWOWA) เข้าร่วมวิเคราะห์กับสมการชุดที่สามโดยมีสมมติฐานว่า
ภาวะผู้นำขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติด้วยตนเอง การออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวดโดย
กำหนดเอง การกำหนดระยะเวลาประเมินผลปฏิบัติงาน การเปิดโอกาสให้เข้าพบปรึกษาหารือ การมีความเมตตา
เข้าใจความรู้สึกผู้ใต้บังคับบัญชา การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย การสร้างมาตรฐานด้านความเป็นเลิศ
การเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพ ตามลำดับ การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย การสร้าง
มาตรฐานด้านความเป็นเลิศ และการเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพ ตามลำดับ

$$\text{LEADE} = b_{19} \text{GOALW} + b_{20} \text{RULEW} + b_{21} \text{TIMEW} + b_{22} \text{OPENM} + b_{23} \text{MERC} + b_{24} \text{FEEL} \\ + b_{25} \text{CHALL} + b_{26} \text{STAND} + b_{27} \text{EFFEC} + b_{28} \text{OPINI} + b_{29} \text{ACCEP} + b_{30} \text{TWOWA} (4)$$

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงขั้นปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำ (N=113)

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรประกอบ	แบบจำลอง			
		1	2	3	4
DIREC	GOALW	-.084	-.027	.114	-.241
	RULEW	-.029	.228	.399	-.118
	TIMEW	.116	.344	.662	-.083
SUPPO	OPENM		.197	.377	.055
	MERC		.463	.789	.312
	FEELW		.471	.816	.558

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรประกอบ	แบบจำลอง			
		1	2	3	4
ACHIE	CHALL			.557*	.123*
	STAND			.661	.357
	EFFEC			.694*	.384**
PARTI	OPINI				.199**
	ACCEP				.307
	TWOWA				.561**
ค่าคงที่		17.664	21.582	18.822	24.562
R ²		.227	.284	.432	.517
SEE		4.556	4.071	3.481	2.896
F		3.522	4.315	3.884	4.199
Sig. F		.001	.001	.000	.000

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงชั้นภาวะผู้นำตามแบบจำลอง 1 โดยที่แบบของการประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานให้ปฏิบัติด้วยตนเอง การออกกฎข้อบังคับที่เข้มงวด โดยกำหนดเอง และการกำหนดระยะเวลาประเมินผลปฏิบัติงานอธิบายการผันแปรความเชื่อมั่นของประชาชนเพียงร้อยละ 22.7 เท่านั้น ไม่มีผลต่อภาวะผู้นำอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเพิ่มปัจจัยแบบสนับสนุน ประกอบด้วย การเปิดโอกาสให้เข้าพบปรึกษาหารือ การมีความเมตตา เข้าใจความรู้สึกผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าร่วมวิเคราะห์ในแบบจำลองที่ 2 ปรากฏว่าอำนาจการอธิบายมากขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อยเป็นร้อยละ 28.4 ไม่มีผลนัยสำคัญทางสถิติ ในช่วงขั้นที่สามในแบบจำลอง 3 ได้เพิ่มปัจจัยแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จ ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย การสร้างมาตรฐานด้านความเป็นเลิศ และการเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพเข้าร่วมพิจารณา กับปัจจัยแบบของการและปัจจัยแบบสนับสนุนเข้าร่วมวิเคราะห์ พบว่า อำนาจการอธิบายผันแปรของภาวะผู้นำจากเดิม ร้อยละ 28.4 เพิ่มขึ้นร้อยละ 43.2 โดยที่การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย (CHALL) และการเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพ (EFFET) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ และในช่วงขั้นที่สี่หรือขั้นสุดท้ายตามแบบจำลอง 4 เพิ่มปัจจัยแบบส่วนร่วม (PARTI) ประกอบด้วย การรับฟังความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงาน การเปิดโอกาส/ยอมรับผลการตัดสินใจร่วมกัน และการใช้วิธีติดต่อสื่อสารแบบสองทางเข้าร่วมวิเคราะห์กับปัจจัยแบบของการ แบบสนับสนุน และการมุ่งเน้นผลสำเร็จ ร่วมพิจารณากับปัจจัยแบบมีส่วนร่วม

พบว่า การรับฟังความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงาน (OPINI) และการใช้วิธีติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (TWOWA) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญ และอำนาจการอธิบายผันแปรของภาวะผู้นำเพิ่มขึ้นจากเดิมเป็นร้อยละ 51.7 มีผลต่อภาวะผู้นำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก

อภิปรายผล

ข้อค้นพบเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 ที่ศึกษาอิทธิพลของแบบบงการ แบบสนับสนุน แบบมีส่วนร่วม และแบบมุ่งเน้นความสำเร็จที่มีต่อภาวะผู้นำ พบว่า การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย (CHALL) และการเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพ (EFFET) ที่เป็นตัวแปรประกอบของปัจจัยแบบมุ่งเน้นสำเร็จ และการรับฟังความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงาน (OPINI) และการใช้วิธีติดต่อสื่อสารแบบสองทาง (TWOWA) ที่เป็นตัวแปรประกอบของปัจจัยแบบมีส่วนร่วมมีอิทธิพลเชิงบวกต่อภาวะผู้นำถึงร้อยละ 51.7 เช่นนี้จึงสามารถสรุปความได้ว่า ภาวะผู้นำที่แสดงออกด้วยการกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย การเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีคุณภาพ การรับฟังความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงาน และการใช้วิธีติดต่อสื่อสารแบบสองทางส่งผลให้เกิดภาวะผู้นำมากถึงร้อยละ 51.7

การที่รูปแบบภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จมีอิทธิพลสำคัญต่อภาวะผู้นำเนื่องเพราะเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ผู้นำตั้งเป้าหมายให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคน โดยแสดงออกว่าตนมีความเชื่อว่าผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายได้ มีการให้กำลังใจและแสดงความมั่นใจในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา (Sodikin & Fachrunnisa, 2022) ลักษณะของผู้นำที่ทำให้องค์การประสบผลสำเร็จ 1) ควรมีความฉลาด ผู้นำจะต้องมีระดับความรู้และสติปัญญาโดยเฉลี่ยสูงกว่าบุคคลที่เขาเป็นผู้นำ ถึงแม้จะไม่แตกต่างกันมากเพราะผู้นำจะต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาอย่างกว้างขวาง ต้องการที่จะติดต่อกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บุคคลอื่นยอมรับฟังความคิดเห็น ผู้นำต้องเป็นผู้กระตุ้นสมาชิกที่เป็นผู้ตามและจะต้องเข้าใจความรู้สึกและพฤติกรรมของคนอื่นที่ติดต่อ บุคคลฉลาดมีแนวโน้มจะสามารถจัดการกับปัญหาหรือเรื่องราวต่างที่กล่าวมาได้ 2) ควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และใจกว้างคือ ต้องมีความสนใจสิ่งรอบตัวอย่างกว้างขวาง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ต้องยอมรับสภาพต่าง ๆ ไม่ว่าแพ้หรือชนะ ไม่ว่าผิดหวังหรือสำเร็จ ผู้นำต้องมีความอดทนต่อความคับข้องใจต่างๆ พยายามขจัดความรู้สึกต่อต้านสังคมหรือต่อต้านคนอื่นให้เหลือน้อยที่สุด เป็นคนมีเหตุผลเป็นคนเชื่อมั่นในตนเองและนับถือตนเอง 3) ควรมีแรงจูงใจภายใน คือ ผู้นำจะต้องมีแรงจูงใจภายในสูงและจะต้องมีแรงขับที่จะทำอะไรให้ดีเด่นให้สำเร็จ เมื่อทำสิ่งหนึ่งสำเร็จก็จะทำสิ่งอื่นต่อไป เมื่อทำสิ่งใดสำเร็จก็จะกลายเป็นแรงจูงใจท้าทายให้ทำสิ่งอื่นให้สำเร็จต่อไป ผู้นำต้องทำงานหนักเพื่อความพึงพอใจของตนเองมากกว่าสิ่งตอบแทนจากภายนอก ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบสูงเพราะความรับผิดชอบจะเป็นขั้นตอนหนึ่งที่ทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จ 4) ควรมีเจตคติเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นมักยอมรับอยู่เสมอว่างานที่

สำเร็จมีคนอื่นช่วยทำไม่ใช่ทำเอง ดังนั้น จะต้องพัฒนาความเข้าใจและทักษะทางด้านสังคมที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น และการติดต่อกับบุคคลอื่นในฐานะที่เป็นบุคคล ไม่ใช่ฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานเท่านั้น ผู้นำต้องยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนอื่นและมีความสนใจ และปฏิสัมพันธ์ที่ดีในการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น

การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทายที่เป็นตัวประกอบของปัจจัยแบบมุ่งเน้นสำเร็จที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเนื่องเพราะการกำหนดเป้าหมายเป็นเรื่องสำคัญของการทำงาน โดยเป้าหมายที่ดีต้องสามารถบรรลุได้ ซึ่งเป้าหมายที่บรรลุได้จึงกระตุ้นให้อยากเอาชนะเป้าหมายให้ได้ เป้าหมายที่ดีต้องมีการกำหนดกรอบเวลาที่ชัดเจน มีระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอนมีวันสิ้นสุดของเป้าหมายเพื่อที่จะทำให้เกิดการวางแผนการทำงานได้ครอบคลุม เป้าหมายที่ดีจะต้องมีการวัดผลได้มีวิธีวัดผลชัดเจน บ่งชี้สิ่งที่เกิดจากผลได้และประมวลผลนำไปใช้งานได้ การตั้งเป้าหมายเชิงท้าทายสามารถใช้หลักการนำไปสู่เป้าหมายที่เรียกว่า SMART S: Specific-เฉพาะเจาะจง M: Measurable-สามารถวัดได้ A: Achievable/Attainable-บรรลุผลได้ R: Realistic/Relevant-มีความเป็นจริง สมเหตุสมผลและสอดคล้อง T: Timely-กำหนดช่วงเวลาชัดเจน (Sull, 2018)

เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของการทำงานที่ชัดเจนและเป็นเป้าหมายที่มีรากฐานมาจากพันธกิจขององค์กรเป็นปัจจัยด้านหนึ่งที่อยู่ในมิติของผู้บริหาร ซึ่งถือว่ามีอิทธิพลต่อการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มาก เนื่องจากผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในความสำเร็จโดยเสริมสร้างการเรียนรู้ภายในองค์กร กระตุ้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างความไว้วางใจ และกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยการให้คำแนะนำช่วยเหลือ สนับสนุน และยกย่องยอมรับ โดยใช้หลักเหตุผลในการบริหารงาน (สิริพัชร งามไตรโร, 2565) แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่มุ่งเน้นความสำเร็จดังนี้ 1) กำหนดเป้าหมาย มาตรฐาน นิเทศ กำกับ ติดตาม ยกย่อง ชมเชย กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจอย่างสม่ำเสมอ ตรวจสอบ รายงานผล นำผลมาปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น (ดวงสิทธิ์ พรหมมา, 2565) ผู้นำที่มีพฤติกรรมทั้งแบบมุ่งงานและแบบมุ่งคนมีแนวโน้มที่ผู้ปฏิบัติงานจะประสบความสำเร็จ และมีความพอใจสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับผู้นำที่อ่อนด้อยด้านใดด้านหนึ่งหรืออ่อนทั้งสองด้าน อย่างไรก็ตาม ผู้นำที่มีพฤติกรรมทั้งแบบมุ่งงานและแบบมุ่งคน ไม่ได้หมายความว่าผลเป็นบวกเสมอ ทั้งนี้เพราะพฤติกรรมของผู้นำแบบนี้จะทำให้เกิดความไม่พอใจ การขาดงาน การเข้าออกจากงานจะสูง (ฐิติรัตน์ สีลาเอกนิติ, 2565)

ส่วนรูปแบบผู้นำแบบสนับสนุนที่มีอิทธิพลส่งเสริมภาวะผู้นำนั้นเนื่องเพราะรูปแบบผู้นำแบบสนับสนุนเป็นพฤติกรรมของผู้บังคับบัญชาแสดงออกโดยมุ่งเน้นที่ความเป็นอยู่ที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชา แสดงความเป็นมิตรต่อผู้ใต้บังคับบัญชา คำนึงถึงผู้อื่นเป็นหลักและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน เป็นภาวะผู้นำที่คล้ายกับพฤติกรรมมุ่งมิตรสัมพันธ์ (Consideration Behavior) ผู้นำให้การสนับสนุนมีพฤติกรรมที่เป็นมิตรที่ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถเข้าถึงได้ง่าย เป็นผู้นำที่ใส่ใจในสวัสดิการความเป็นอยู่ และความต้องการในฐานะความเป็นมนุษย์ของผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำจะแสดงพฤติกรรมให้การสนับสนุนในการสร้างบรรยากาศที่ดีของการทำงานของผู้นำที่

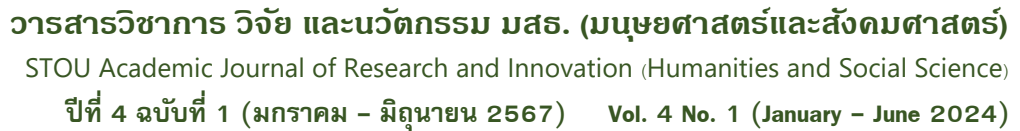
ส่งเสริมความร่วมมือพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยการส่งเสริมและใช้ประโยชน์จากพลังของทีมที่มีความหลากหลาย การจัดการให้บุคลากรจากแผนกต่าง ๆ ร่วมกันแก้ปัญหาทำให้ผู้นำที่ส่งเสริมความร่วมมือช่วยให้เพื่อนร่วมงานนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่แตกต่างหลากหลายใช้เพื่อทำงานร่วมกันได้กระทั่งนำไปสู่การประสบความสำเร็จ (Adams et al., 2019; Jain, & Luhar, 2021)

ทั้งนี้ ตัวแปรประกอบของรูปแบบทั้งสองที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำ ได้แก่ การเน้นปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ การรับฟังความเห็นเพื่อนำมาปรับปรุงงาน และการใช้วิธีติดต่อสื่อสารแบบสองทางมีความสำคัญต่อการแสดงออกของนักเรียนนายร้อยตำรวจเมื่อสำเร็จการศึกษาลงปฏิบัติหน้าที่ มีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเนื่องเพราะการที่นักเรียนนายร้อยตำรวจเข้าสู่การปฏิบัติงานจริงแสดงออกถึงการเน้นการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพเกิดประสิทธิภาพ เป็นการแสดงถึงภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นความสำเร็จ ส่งผลให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการแสดงออกถึงความมุ่งมั่น ความเอาใจจริงเอาใจ ความใส่ใจ ความผูกพันในงาน การกำหนดเป้าหมายที่มีความท้าทาย ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้เป็นภาวะผู้นำเชิงบวก เสริมสร้างให้การปกครองบังคับบัญชาเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติส่งเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย เกิดผลดีแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในภาพรวม โดยที่คุณลักษณะผู้นำที่ดีที่นักเรียนนายร้อยตำรวจที่บรรจุตำแหน่งพนักงานสอบสวนพึงมีได้แก่ ต้องมีผู้ตามที่ดี สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ ต้องเป็นผู้ตามที่ดี มีเป้าหมายที่ชัดเจนสร้างให้เกิดความร่วมมือ มีวิสัยทัศน์และรักการเรียนรู้สิ่งใหม่ กล้าเปลี่ยนแปลง มีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือเกื้อกูล มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความยุติธรรม มีภาวะในการตัดสินใจที่ดี มีการสื่อสารที่ดีและรู้จักควบคุมอารมณ์และมีสติ (HREX.asia, 2019) การเป็นผู้นำที่ดีนั้นมีความเกี่ยวข้องกันและภาวะผู้นำนั้นไม่ได้หมายถึงความอาวุโสหรือการมีตำแหน่งหน้าที่ แต่หมายถึงภาวะที่เกิดขึ้นจริงที่มีประโยชน์ต่อการบริหารงานบริหารคนนำพาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจหรือผู้แทนมอบนโยบายให้ฝ่ายคณาจารย์ ฝ่ายปกครอง ฝ่ายศูนย์ฝึกตำรวจควรเน้นการเรียนการสอนด้านภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จแก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ ให้เริ่มเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติตั้งแต่เริ่มเป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1
2. นายตำรวจฝ่ายปกครองและครูฝึกที่สังกัดกองบังคับการปกครองและศูนย์ฝึกตำรวจ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปลุกฝังอบรมภาคปฏิบัติด้านการแสดงออกถึงภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสำเร็จแก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ โดยเริ่มตั้งแต่นักเรียนนายร้อยตำรวจชั้นปีที่ 1

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

- บรรณานุกรม

Adams, B.G., Meyers, M.C., & Sekaja, L. (2019). Positive Leadership: Relationships with Employee Inclusion, Discrimination, and Well-Being. *Applied Psychology*, 69(4), 1145-1173.

- Andersson, S., Granat, L., Brännström, M., & Sandgren, A. (2022). Translation, Cultural Adaptation, and Content Validation of the Palliative Care Self-Efficacy Scale for Use in the Swedish Context. *Int J Environ Res Public Health*, 19(3), 1143.
- Chen, C. (2024) Assessment of Test Validity in the Context of the Duolingo English Test. *Open Journal of Modern Linguistics*, 14, 1-7.
- Cheung, G. W., Cooper-Thomas, H. D., Lau, R. S., & Wang, L. C. (2023). Reporting Reliability, Convergent and Discriminant Validity with Structural Equation Modeling: A Review and Best-practice Recommendations. *Asia Pacific Journal of Management*, 1-39.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*, 16, 297-334.
- Farhan, B. Y. (2018). Application of Path-goal Leadership Theory and Learning Theory in a Learning Organization. *Journal of Applied Business Research*, 34(1), 13-23.
- Gutterman, A. S. (2023). *Leadership Styles*. https://www.researchgate.net/publication/373630463_Leadership_Styles
- HREX.asia. (2019). *Good Leadership*. <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190605-leadership/>
- House, R. J. (1996). Path-goal theory of leadership: Lessons, legacy, and a reformulated theory. *Leadership Quarterly*, 7(3), 323-352.
- House, R. J., & Mitchell, T. R. (1975). *Path goal theory of leadership* (pp. 75-67). Faculty of Management Studies, University of Toronto.
- Jarantow, S.W., Pisors, & Chiu, M.L. (2023). *Introduction to the Use of Linear and Nonlinear Regression Analysis in Quantitative Biological Assays*. <https://currentprotocols.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/cpz1.80>
- Jain, P., & Luhar, A. (2021). A Literature review on leadership styles and framework. *PalArch's Journal of Archaeology of Egypt/Egyptology*, 18(08), 3111-3115.
- Joo, J., Ju, R., & Song, J. H. (2024). Which Leadership Styles Matter to Subordinates' Knowledge Behavior? Focusing on the Occupational Self-Efficacy and Self-Regulatory Focus. *International Journal of Organizational Leadership*, 13(1), 39-58.

- Lee, H., & Pan, Y. (2021). Evaluation of the nomological validity of cognitive, emotional, and behavioral factors for the measurement of developer experience. *Applied sciences*, 11(17), 7805.
- Marini, J.P., Westrick, P.A., Young, L., Shmueli, D., & Shaw, J.E. (2019). *Differential Validity and Prediction of the SAT*. Retrieved 7 January, 2024, from <https://files.eric.ed.gov/full.pdf>
- Marini, J. P., Westrick, P. A., Young, L., Ng, H., Shmueli, D., & Shaw, E. J. (2019). Differential Validity and Prediction of the SAT®: Examining First-Year Grades and Retention to the Second Year. *College Board*.
- Masuwai, A., Zulkifli, H., & Hamzah, M. I. (2024). Evaluation of content validity and face validity of secondary school Islamic education teacher self-assessment instrument. *Cogent Education*, 11(1), 2308410.
- Racy, F., Morin, A., & Hagerty, J. (2022). Concurrent Validity and Reliability of Representative Inner Speech Questionnaires. *Psychological Reports*, 127(3), 56-69
- Roebianto, A., Savitri, L., Sriyanto, A.S., & Syaiful, L.A. (2023). Content validity: Definition and procedure of content validation in psychological research. *TPM-Testing*, 30(1), 5-18.
- Ronkko, M., & Cho, E. (2020). An Updated Guideline for Assessing Discriminant Validity. *Organizational Research Methods*, 25(1), 4-15.
- Schuler, J., Anderson, B., & Kusshauer, A. (2023). Test-Retest Reliability in Metric Conjoint Experiments: A New Workflow to Evaluate Confidence in Model Results. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 48(2), 742-757.
- Sodikin, M., & Fachrunnisa, O. (2022). A Meta-Synthesis of Research on Achievement-Oriented Leadership Style: Ihsan Values Lens. *International Journal of Economic, Management and Accounting*, 30(1), 11-24.
- Sull, D., & Sull, C. (2018). With goals, FAST beats SMART. *MIT Sloan Management Review*, 59(4), 1-11.
- U.S. Department of Health and Human Services. (2022). *The Belmont Report: Ethical Principles and Guidelines for the Protection of Human Subjects of Research*. <https://www.hhs.gov/ohrp/regulations-and-policy/belmont-report/index.html>

Received: May 26, 2024
Revised: June 18, 2024
Accepted: June 18, 2024

แบบการนำเสนอและวิธีการเล่าเรื่องรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ Modes and Storytelling for Television News Documentaries Program

สันตต์ ทองรินทร์ (Santat Thongrin)*

E-mail: sant_santa@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) แบบรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ และ 2) วิธีการเล่าเรื่องรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบการนำเสนอและวิธีการเล่าเรื่องรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ ตัวอย่างในการศึกษาเป็นรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดของสถาบันด้านสื่อแห่งหนึ่ง ในระหว่างปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564 จำนวน 5 รายการ แต่เนื่องจากมี 1 ปีที่ไม่มีรายการใดได้รับรางวัล ดังนั้น จึงทำการศึกษาเพียง 4 รายการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์รายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์แบบสารคดีทางโทรทัศน์ (Television documentary mode) ตามแนวคิดของ Corner (1995) และแบบวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการเล่าเรื่องสารคดีทางโทรทัศน์ (Storytelling Techniques) ตามแนวคิดของ Yellowbrick (2023) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางลงรหัสโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย จากนั้นสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการด้านโทรทัศน์ทำการทวนสอบผลการวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า 1) รายการสารคดีข่าวทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่มีลักษณะของการผสมผสานหลากหลายแบบ โดยแบบที่ได้รับความนิยมคือ แบบการอธิบาย และแบบที่ใช้น้อยที่สุดคือ แบบการแสดง ทั้งนี้ยังพบว่า ทุกรายการมีการนำแบบการจัดองค์ประกอบการเล่าเรื่องมาใช้ในลักษณะของการเป็นศิลปะการนำเสนอรายการด้วย 2) เทคนิคการเล่าเรื่องที่นิยมใช้ในรายการสารคดีเชิงข่าวมากที่สุดคือ เทคนิคการเล่าเรื่องด้วยภาพ รองลงมาคือ เทคนิคการเล่าเรื่องด้วยข้อมูล และเทคนิคการเล่าเรื่องราวของบุคคล โครงสร้างการเล่าเรื่องนิยมใช้วิธีการเปิดเรื่องแบบลำดับตามเหตุการณ์มากที่สุด ใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยให้ผู้ที่อยู่ในรายการ

* รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(Associate Professor, School of Communication Arts, Sukhothai Thammathirat Open University)

โดยทุนสนับสนุนจากศูนย์ศึกษานโยบายการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เป็นผู้เล่าและผ่านผู้ดำเนินรายการ และเล่าเรื่องผ่านตัวเดินเรื่องมิติเดียว ใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์ในการเล่าเรื่อง และใช้เสียงบรรยายจากสถานที่จริง งานวิจัยนี้นำไปสู่ความเข้าใจรูปแบบและเทคนิคการเล่าเรื่องที่ใช้ในสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์มากขึ้น ผลการวิจัยช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในสารคดีประเภทนี้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น รวมถึงบทบาทของสารคดีในการให้ความรู้และดึงดูดความสนใจของผู้ชม

คำสำคัญ แบบรายการสารคดีโทรทัศน์ วิธีการเล่าเรื่อง สารคดีข่าวโทรทัศน์

Abstract

This research aims to investigate 1) the modes of television news documentaries and 2) the storytelling techniques employed in these documentaries. The study employs a qualitative research approach, utilizing content analysis of both the mode and storytelling techniques of television news documentaries. The sample consists of four award-winning television news documentaries from a media institution's contest held between 2017 and 2021. Due to the absence of award-winning documentaries in one year, the study focuses on four programs. The research instrument is the Television News Documentary Analysis Framework, which include two types: the Television Documentary Mode Analysis based on Corner's (1995) framework for analyzing television documentaries, and the Storytelling Techniques Analysis based on Yellowbrick's (2023) framework for analyzing storytelling techniques in television documentaries. Data analysis involves coding the documentaries using a coding scheme developed by the researcher and research assistants. The results are then summarized based on the research objectives and reviewed by experts in the field of television studies.

This research findings are found. The first one is television news documentary modes. The majority of television news documentaries employ a hybrid modes, combining various elements, in which the most prevalent format is the exposition modes, while the least common is the dramatization format. All analyzed documentaries incorporate mise-en-scène, the arrangement of elements within the frame, to enhance visual storytelling. The second finding is storytelling techniques. The most commonly used storytelling techniques in television news documentaries include three aspects: visual storytelling, data-driven storytelling, and personal storytelling. The most frequent narrative structures are chronological storytelling, storytelling through participants and presenters, single-dimensional storytelling, and real-world event locations and ambient sounds are commonly used to enhance storytelling. The study provides insights into the modes and storytelling techniques employed in television news documentaries. The findings contribute to a deeper understanding of the genre and its potential for informing and engaging audiences.

Keywords: Documentary modes, Storytelling techniques, Television documentaries

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

รายการโทรทัศน์มีหลากหลายประเภทและเป็นรายการที่มีอิทธิพลและตอบสนองความต้องการของผู้ชมกลุ่มเป้าหมายในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง ทั้งนี้รายการข่าวถือว่าเป็นรายการที่มีความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากพื้นที่ต่าง ๆ หลากหลายเรื่องราว เหตุการณ์ และมีจำนวนมากในแต่ละวันเพื่อรายงานและนำเสนอให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบ

โดยทั่วไปแล้วการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์จะคำนึงถึงหลักการ 5W1H คือ ใคร (who) ทำอะไร (what) เมื่อไหร่ (when) ที่ไหน (where) เพราะอะไร (why) และอย่างไร (how) ซึ่งข่าวเป็นการรายงานเหตุการณ์ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ หรือเวลา มีความใกล้ชิดกับความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนการเกิดผลกระทบทั้งในระยะสั้นและผลกระทบในอนาคต (สันทัต ทองรินทร์, 2553) ในขณะที่สารคดีจะมีลักษณะของการอธิบายความเป็นจริงในลักษณะของการสร้างสรรค์เล่าเรื่องราว (Corner, 2001) นอกจากนี้ สารคดียังเป็นการแสดงความจริงเสมือน (virtual performance) หรือ เป็นการแสดงตามความเป็นจริง โดยผู้คนจะมีการใช้ชีวิตและดำเนินบทบาทตามวิถีชีวิตปกติของตนเองอยู่แล้วก่อนที่จะมีการใช้กล้องเข้าไปถ่ายทำวิถีชีวิตของพวกเขา (Nichols, 1991) ซึ่งมีความต่างไปจากรายการข่าว และมีการส่งผลกระทบต่อสังคมในลักษณะของการสะท้อนภาพความเป็นจริงและความรับผิดชอบต่อสังคม ตลอดจนการให้ความรู้คู่ความบันเทิง (กำจร หลุยยะพงศ์, 2550)

ทั้งนี้ ด้วยพื้นที่ในการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ที่มีจำกัด ทำให้การนำเสนอข่าวไม่สามารถเจาะลงในรายละเอียดได้ ซึ่งหากสถานีโทรทัศน์ต้องการนำเสนอข่าวให้มีรายละเอียดมากยิ่งขึ้นก็สามารถทำได้โดยการใช้รูปแบบอื่น ๆ ในการขยายเนื้อหา เช่น การนำเสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง รายการสัมภาษณ์ข่าว รายการวิเคราะห์ข่าว รวมถึงรายการสารคดีเชิงข่าว

รายการสารคดีเชิงข่าว เป็นการนำเสนอข่าว หรือเหตุการณ์ที่มีความละเอียดมากกว่าการนำเสนอข่าวทั่วไปให้ผู้ชมได้มีความรู้ ความเข้าใจและทราบข้อมูลที่เป็นข่าวมากขึ้น ทั้งนี้สารคดีเชิงข่าวจะมีลีลาในการนำเสนอเชิงการเล่าเรื่องบนพื้นฐานของความจริง ซึ่งสารคดีข่าวอาจถ่ายทำจากเรื่องจริง หรือการใช้สถานการณ์สมมติเพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นข่าวให้มีความน่าสนใจ เช่น การมีผู้ที่เป็นข่าวหรือการใช้ผู้แสดงแทนผู้เดินเรื่อง และมีผู้ดำเนินรายการทำหน้าที่ในการเดินเรื่อง (สันทัต ทองรินทร์, 2553) นอกจากนี้ สารคดีเชิงข่าว คือ การกล่าวถึงเรื่องราวที่ได้จากการค้นคว้า การลงพื้นที่ และการสัมภาษณ์พูดคุยกับแหล่งข่าวแบบ ‘รวบยอด’ ว่าดีที่สุดแล้ว เป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ หรือมีข้อยุติ หรือมีทางออกอย่างไร เรื่องที่นำเสนออาจยังไม่มีข้อยุติ จะด้วยบริบทใดก็แล้วแต่ (บรรยงค์ สุวรรณพ้อง, 2562) ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรายการสารคดีจะมีลักษณะของการถ่ายทำในลักษณะของการเฝ้ามอง หรือการติดตามความเคลื่อนไหว

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อสังเกตกันว่า แท้ที่จริงแล้วสารคดีเชิงข่าวควรมีลักษณะอย่างไร จะมีวิธีการเล่าเรื่องอย่างไรเพื่อให้สามารถอธิบายขยายรายละเอียดให้มีความน่าติดตามโดยคงความเป็นข่าวไว้ด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการผลิตรายการสารคดีเชิงข่าว และเป็นแนวทางในการใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้านการผลิตรายการโทรทัศน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. แบบการนำเสนอรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์
2. วิธีการเล่าเรื่องรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์

การทบทวนวรรณกรรม

สำหรับบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอเสนอการทบทวนวรรณกรรมตามคำสำคัญของเรื่องและวัตถุประสงค์ใน 2 ประเด็นหลักคือ

1. แบบสารคดีทางโทรทัศน์ (Television Documentary Mode) ตามแนวคิดของ Corner (1995) โดยมีการจำแนกแบบสารคดีทางโทรทัศน์ออกเป็น 5 แบบ คือ 1) สารคดีแบบสังเกตการณ์ (Observation mode) เป็นการนำเสนอด้วยการเฝ้าสังเกต หรือ เฝ้ามองในสิ่งที่ไม่เคยเห็นมาก่อน แล้วถ่ายทอดออกมาให้ผู้ชมได้เห็นผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย ซึ่งการเฝ้าสังเกตการณ์นี้ ถือว่าเป็นศิลปะ ความงาม หรือการถ่ายทอดสุนทรีย์ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของรายการสารคดีที่สามารถนำเสนอควบคู่กับการให้สาระความรู้ รายการสารคดีแบบสังเกตการณ์ (observation mode) เป็นจุดกลาง หรือศูนย์รวมของรูปแบบสารคดีที่นำไปใช้ในรายการอื่นๆ เช่น รายการข่าว รายการเพื่อการท่องเที่ยว 2) สารคดีแบบสัมภาษณ์ (Interview mode) เป็นอีกหนึ่งในรูปแบบหลักของรายการสารคดีที่ใช้คำพูด (speech) มีลักษณะตรงกันข้ามกับรายการสารคดีแบบสังเกตการณ์ และเป็นแบบที่เปิดให้มีการแทรก (interventionist) ระหว่างการนำเสนอรายการ ทั้งที่เป็นการแทรกโดยใช้วัจนภาษา (verbally) และการใช้ภาพ (visually) ซึ่งจะเป็นการใช้คำถามกระตุ้นโดยการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดออกมา 3) สารคดีแบบการแสดง (Dramatization mode) การแสดงและสารคดีมีความใกล้เคียงกันในลักษณะของการเดินเรื่อง หรือลำดับเรื่องราว 4) สารคดีแบบการจัดองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Mise-en-scène mode) มีที่มาจากการใช้ในภาพยนตร์และละครเวทีและถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ในงานสารคดีทางโทรทัศน์ ซึ่งในทางภาพยนตร์นั้นหมายถึงการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ในการถ่ายทำ (putting into shot) ไม่ว่าจะเป็นการจัดวางตำแหน่งและการแสดงของผู้แสดง (ผู้ที่ปรากฏตัวในฉาก) ตลอดจนอุปกรณ์ประกอบในแต่ละฉาก (scene) และ 5) สารคดีแบบการอธิบาย (Exposition mode) เป็นสารคดีแบบบรรยายและให้ความเห็นที่สัมพันธ์กับเนื้อหา หรือการอธิบายตามเหตุการณ์/ตามหลักฐานที่ปรากฏ ซึ่งเป็นรูปแบบกว้าง ๆ ใช้กันทั่วไปในรายการสารคดีทางโทรทัศน์ และมี

การนำมาใช้ในรายการที่มีลักษณะของการสืบสวนสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงที่อาจยังไม่มีคำตอบ หรือ ความกระจ่างของเหตุการณ์

2. เทคนิคการเล่าเรื่อง (Storytelling Techniques) ตามแนวคิดของ Yellowbrick (2023) ซึ่งกล่าวถึงเทคนิคการเล่าเรื่อง 3 เทคนิค คือ 1) การเล่าเรื่องราวของบุคคล (Personal Narratives) เป็นการแบ่งปันประสบการณ์ส่วนบุคคล หรือเรื่องราวที่ช่วยเพิ่มความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ 2) การเล่าเรื่องราวด้วยภาพ (Visual Storytelling) เป็นการผสมผสานการใช้ภาพในการเล่าเรื่อง เช่น ภาพถ่าย วิดีโอ หรือ อินโฟกราฟิก เพื่อสร้างหรือเพิ่มผลกระทบของการเล่าเรื่องให้กับผู้ชมได้ และ 3) การเล่าเรื่องด้วยข้อมูล (Data-driven Stories) เป็นการนำเสนอข้อมูลในลักษณะที่ทำให้เรื่องราวน่าสนใจ น่าหลงใหล เพื่อดึงดูดใจให้ติดตามอย่างต่อเนื่อง (compelling manner)

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบการนำเสนอและวิธีการเล่าเรื่อง รายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ ตัวอย่างในการศึกษาเป็นรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดของสถาบันด้านสื่อแห่งหนึ่ง ในระหว่างปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2564 จำนวน 5 รายการ แต่เนื่องจากมี 1 ปีที่ไม่มีรายการใดได้รับรางวัล ดังนั้น จึงทำการศึกษาเพียง 4 รายการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวิเคราะห์การสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ ประกอบด้วย แบบวิเคราะห์แบบสารคดีทางโทรทัศน์ (Television Documentary Mode) ตามแนวคิดของ Corner (1995) และแบบวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการเล่าเรื่องสารคดีทางโทรทัศน์ (Storytelling Techniques) ตามแนวคิดของ Yellowbrick (2023) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยการหาค่า IOC (Item-Objective Congruence Index) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1 และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางลงรหัสโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัย ซึ่งการประเมินสัดส่วนของการปรากฏวิธีการนำเสนอในรายการจะระบุว่า พบ หรือไม่พบวิธีการนำเสนอ พร้อมทั้งการระบุความยาวของการนำเสนอในแต่ละวิธีการ โดยการจับเวลาที่ปรากฏแล้วนำมาคิดเทียบค่าร้อยละจากความยาวทั้งรายการ จากนั้นสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการด้านโทรทัศน์ทำการทวนสอบผลการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ (mode) รายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ทั้ง 4 รายการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการใช้แบบ (mode) ของรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์

แบบ (Mode) รายการสารคดี	องค์ประกอบ	การประเมินสัดส่วนร้อยละการนำเสนอ			
		รายการที่ 1	รายการที่ 2	รายการที่ 3	รายการที่ 4
สารคดีแบบ สังเกตการณ์ (Observation)	1. การเฝ้าสังเกต เฝ้ามองสิ่งที่ไม่เคยเห็นมาก่อน	10%	20%	30%	30%
	2. การตั้งกล้องไว้ไม่ให้สิ่งที่กำลังถ่ายทำรู้ตัว	5-10%	30%	15-30%	20%
	3. การนำเสนอภาพแบบข้ามศรัทธา	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	10-20%
	4. การบรรยายนำเหตุการณ์ขณะถ่ายทำ	80-90%	30-35%	70-80%	70-80%
	5. การใช้กล้องถ่ายทำอย่างตรงไปตรงมา	70-80%	50-60%	60%	70-90%
	6. การใช้ภาษาภาพที่ตรง ไปตรงมาตามความเป็นจริง	90-100%	90-100%	90-100%	90-100%
	7. การอธิบายด้วยภาพมากกว่าการใช้ถ้อยคำ	10-15%	20-30%	15-20%	25-30%
	8. การใช้ความซื่อสัตย์บรรยายที่เห็นตามความจริง	90-95%	90-95%	90-100%	90-100%
	9. การติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่อเนื่อง แทบจะไม่มีการตัดต่อ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	10. การผสมผสานหลายรูปแบบ เช่น การสัมภาษณ์ บรรยาย หรือพากษ์เสียง	90-100%	90-100%	90-100%	90-100%
สารคดีแบบ สัมภาษณ์ (Interview)	1. การแทรกโดยใช้ภาพระหว่างนำเสนอ	50-70%	30-50%	60%	30%
	2. การใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้พูดออกมา	60-70%	30%	40%	60-80%
	3. การแสดงภาพผู้ถูกสัมภาษณ์ปรากฏอยู่ในข้อ	80-90%	25-30%	80%	50-80%
	4. การใช้เสียงสัมภาษณ์นำก่อนเห็นภาพเจ้าของเสียง	25-30%	25-30%	80%	10-30%
	5. การใช้เสียงสัมภาษณ์นำและสัมพันธ์กับเหตุการณ์	60-80%	35-40%	70%	40-60%
	6. การใช้เสียงในลักษณะพูดคุยกับผู้ชม/ถามแทนผู้ชม	75-80%		70%	60-70%
	7. การใช้ภาพข้ามศรัทธาสลับไปมาของผู้สัมภาษณ์/ ผู้ให้สัมภาษณ์	10%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	5-10%
	8. ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่ทันตั้งตัวในการให้สัมภาษณ์	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	9. ผู้สัมภาษณ์ปรับคำถามตามคำตอบผู้ให้สัมภาษณ์	50%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	10. ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดกับกล้องและผู้ชมโดยตรงมาก กว่าที่จะพูดกับผู้สัมภาษณ์	ไม่ปรากฏ	50-60%	80%	30-40%

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แบบ (Mode) รายการสารคดี	องค์ประกอบ	การประเมินสัดส่วนร้อยละการนำเสนอ			
		รายการที่ 1	รายการที่ 2	รายการที่ 3	รายการที่ 4
	11. การให้ภาพพูดด้วยตัวเองมากกว่าการใช้คำพูด อธิบายภาพ เช่น ภาพแสดงสีหน้าประหม่า การใช้มือ เมื่อวิตกกังวล ท่าทางอึดอัด	ไม่ปรากฏ	30-50%	20%	10-30%
	12. การตัดต่อเนื้อหาสัมภาษณ์นำเสนอคราวเดียวกัน	60%	30-50%	ไม่ปรากฏ	5%
	13. การตัดต่อแยกเนื้อหาสัมภาษณ์เป็นหลายส่วนย่อย	ไม่ปรากฏ	15-20%	40%	30-40%
สารคดีแบบ การแสดง (Dramatization)	1. การแสดงตามความเป็นจริง การใช้ชีวิตและดำเนิน บทบาทตามวิถีชีวิตปกติ	70%	80%	80%	80%
	2. การใช้การแสดงร่วมกับการเล่าเรื่องในสารคดี ตามความจริง อ้างอิงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	3. การบอกว่าการแสดงมาจากเรื่องจริง (based on fact)	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
สารคดีแบบการ จัดองค์ประกอบ การเล่าเรื่อง (Mise-en-scène)	1. การจัดวางตำแหน่งและการแสดงของผู้ที่ปรากฏตัว และอุปกรณ์ประกอบฉาก	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	2. การใช้องค์ประกอบทางศิลปะทางอ้อม การให้ภาพ เล่าเรื่อง/บรรยายด้วยภาพ	15%	60-70%	50%	10-30%
	3. การใช้ดนตรีประกอบภาพให้การสื่อสารเด่นชัดขึ้น	70-80%	70-80%	80%	55-70%
	4. การใช้เทคนิคการจัดแสง/ภาพตามเทคนิคการผลิต ภาพยนตร์ในส่วนที่ทำได้ เช่น การใช้ filter ย้อนแสง	ไม่ปรากฏ	20-30%	30%	ไม่ปรากฏ
	5. การใช้เทคนิคของกล้องเช่น การใช้ crane/tracking	10-15%	15-30%	40%	10-20%
	6. การใช้ความสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์สิ่งที่เกิดใน สถานที่ เหตุการณ์/การกระทำ	20%	20-25%	40%	10%
สารคดีแบบ การอธิบาย (Exposition)	1. การบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์กับเนื้อหา ตามเหตุการณ์/หลักฐานที่ปรากฏ	90-100%	60-70%	60-70%	80-90%
	2. การนำมาใช้ในรายการที่มีลักษณะการสืบสวน สอบสวนเพื่อค้นหาความจริงที่ยังไม่ชัดเจน/กระจ่าง	ไม่ปรากฏ	50%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	3. การนำเสนอหรือเปิดเผยเนื้อหา/ข้อมูลทางอ้อม (indirect) โดยนัย (implicit) เพราะไม่ชัดเจนแน่นอน	ไม่ปรากฏ	40-50%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

แบบ (Mode) รายการสารคดี	องค์ประกอบ	การประเมินสัดส่วนร้อยละการนำเสนอ			
		รายการที่ 1	รายการที่ 2	รายการที่ 3	รายการที่ 4
4. การให้ผู้ชมได้ตีความรายการด้วยตนเอง		ไม่ปรากฏ	20%	30%	ไม่ปรากฏ
5. การบรรยายเหตุการณ์โดยการให้เหตุผล(logic) อธิบาย(explanation) หรือโต้แย้ง (argumentation)		80-90%	40-50%	40-50%	40-50%
6. การใช้เสียงของผู้นำเสนอแบบ voice over เพื่อเปิด รายการ อารัมภบท การอธิบาย (describe) การเชื่อม (connect) หรือ การสรุป (conclude) รายการ		30-50%	60-80%	60%	40-50%

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์แบบ (mode) ของรายการสารคดีเชิงข่าวทั้ง 4 เรื่อง พบว่าทุกรายการมีแบบรายการในลักษณะของการผสมผสาน โดยรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์นิยมใช้รูปแบบการนำเสนอ (mode) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือ รายการสารคดีแบบการอธิบาย (Exposition) รองลงมาคือ รายการสารคดีแบบสัมภาษณ์ (Interview) รายการสารคดีแบบสังเกตการณ์ (Observation) รายการสารคดีแบบการจัดองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Mise-en- scène) และรายการสารคดีแบบการแสดง (Dramatization)

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของแต่ละแบบ พบว่า

1. รายการสารคดีแบบการอธิบาย (Exposition) เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยมสูงสุด โดยรายการที่นิยมใช้มากอันดับแรกคือ รายการที่ 1 รองลงมาคือ รายการที่ 2 รายการที่ 3 และรายการที่ 4 ตามลำดับ

ในด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบของรายการสารคดีแบบการอธิบายนี้ มีการใช้อุปกรณ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย โดยพบว่า ในทุกรายการมีการใช้วิธีการบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์กับเนื้อหา การอธิบายตามเหตุการณ์/หลักฐานที่ปรากฏมากที่สุด รองลงมาคือ การบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยการอธิบายการให้เหตุผล หรือการโต้แย้ง การใช้เสียงของผู้นำเสนอในลักษณะของ voice over เพื่อเปิดรายการ อารัมภบท เพื่อการอธิบาย การเชื่อม หรือในการสรุปรายการ การให้ผู้ชมได้ตีความรายการด้วยตนเอง การนำมาใช้ในรายการที่มีลักษณะการสืบสวนสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงที่ยังไม่ชัดเจน/กระจ่างของเหตุการณ์ และการนำเสนอหรือเปิดเผยเนื้อหา/ข้อมูลทางอ้อม (indirect) โดยนัย (implicit) เนื่องจากไม่ชัดเจน ไม่แน่นอน ตามลำดับ

2. รายการสารคดีแบบสัมภาษณ์ (Interview) โดยรายการที่นิยมใช้อันดับแรกคือ รายการที่ 4 รองลงมาคือ รายการที่ 3 รายการที่ 2 และรายการที่ 1 ตามลำดับ

ในด้านการใช้อุปกรณ์ประกอบของรายการสารคดีแบบการสัมภาษณ์นี้ มีการใช้อุปกรณ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ การแสดงภาพผู้ถูกสัมภาษณ์ปรากฏอยู่ในข้อต่อ การใช้เสียงในลักษณะพูดคุย

กับผู้ชม/ถามแทนผู้ชม การใช้เสียง voice over มีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ การเปิดให้มีการแทรกโดยใช้ วจนภาษาและการใช้ภาพระหว่างการนำเสนอรายการ การใช้คำถามกระตุ้นโดยการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ถูก สัมภาษณ์ได้พูดออกมา การติดต่อแยกเนื้อหา การสัมภาษณ์เป็นหลายส่วนย่อย การสัมภาษณ์มักเป็นการใช้ เสียงแบบผู้ให้สัมภาษณ์นำก่อนจะเห็นภาพเจ้าของเสียง การติดต่อเนื้อหาการสัมภาษณ์มาใช้นำเสนอในคราว เดียวกัน ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดกับกล้องและผู้ชมโดยตรงมากกว่าที่จะพูดกับผู้สัมภาษณ์ การให้ภาพพูดด้วยตัวเอง มากกว่าการใช้คำพูดอธิบายภาพ ตามลำดับ โดยองค์ประกอบที่ไม่มีการนำมาใช้เลยคือ การสัมภาษณ์โดยผู้ถูก สัมภาษณ์ไม่ทันตั้งตัว

3. รายการสารคดีแบบสังเกตการณ์ (Observation) โดยรายการที่นิยมใช้อันดับแรก คือ รายการที่ 4 รองลงมาคือ รายการที่ 2 รายการที่ 3 และรายการที่ 1 ตามลำดับ

ในด้านการใช้อองค์ประกอบของรายการสารคดีแบบสังเกตการณ์นี้ มีการใช้อองค์ประกอบเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อยคือ การใช้ภาษาภาพที่ตรงไปตรงมาตามความเป็นจริง การผสมผสานหลากหลายรูปแบบ เช่น การสัมภาษณ์ การบรรยายเหตุการณ์ขณะถ่ายทำ การใช้ความซื่อสัตย์ในการบรรยายที่เห็นตามความจริง การบรรยายเหตุการณ์ขณะถ่ายทำรายการ การใช้กล้องถ่ายทำอย่างตรงไปตรงมา การตั้งกล้องไว้ไม่ให้สิ่ง ที่กำลังถ่ายทำรู้ตัว การเฝ้าสังเกต เฝ้ามองสิ่งที่ไม่เคยเห็นมาก่อน การอธิบายด้วยภาพมากกว่าการใช้ถ้อยคำ และการนำเสนอภาพแบบข้ามศีรษะตามลำดับ โดยองค์ประกอบที่ไม่มีการนำมาใช้เลยคือ การติดตามความ เคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่อเนื่องแทบจะไม่มีการติดต่อ

4. สารคดีแบบการจัดองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Mise-en-scène) โดยรายการที่นิยมใช้อันดับแรก คือ รายการที่ 3 รองลงมาคือ รายการที่ 2 รายการที่ 4 และรายการที่ 1 ตามลำดับ

ในด้านการใช้อองค์ประกอบของรายการสารคดีแบบการจัดองค์ประกอบการเล่าเรื่องนี้ มีการใช้ องค์ประกอบเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ การใช้ดนตรีประกอบภาพให้การสื่อสารเด่นชัดขึ้น การใช้ เทคนิคของกล้อง เช่น การใช้ crane/tracking การใช้ความสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในสถานที่/ เหตุการณ์/การกระทำ การใช้อองค์ประกอบทางศิลปะทางอ้อม การให้ภาพเล่าเรื่อง/บรรยายด้วยภาพ และ การใช้เทคนิคการจัดแสง/ภาพตามเทคนิคการผลิตภาพยนตร์ในส่วนที่ทำได้ ตามลำดับ โดยองค์ประกอบที่ไม่ มี การนำมาใช้เลยคือ การจัดวางตำแหน่งและการแสดงของผู้ที่ปรากฏตัว และอุปกรณ์ประกอบฉาก

5. รายการสารคดีแบบการแสดง (Dramatization) ถูกใช้น้อยที่สุด โดยมีเพียงรายการที่ 2 และ รายการที่ 3 เท่านั้นที่ใช้รูปแบบนี้ โดยใช้เพียงองค์ประกอบเดียวคือ การแสดงตามความเป็นจริงโดยใช้ชีวิต และดำเนินบทบาทตามวิถีชีวิตปกติ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการเล่าเรื่องรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์

เทคนิค การเล่าเรื่อง	องค์ประกอบ	การประเมินสัดส่วนร้อยละการนำเสนอ			
		รายการที่ 1	รายการที่ 2	รายการที่ 3	รายการที่ 4
1. การเล่าเรื่องราว ของบุคคล (Personal Narratives)	การแบ่งปันประสบการณ์/เรื่องราวส่วนบุคคลที่ช่วย เพิ่มความรู้สึกของความเป็นมนุษย์ เป็นมิตร อบอุ่น เข้าใจ ใส่ใจผู้อื่นให้เข้ากับเนื้อเรื่องของข่าว	ไม่ปรากฏ	80%	80-90%	70-90%
2. การเล่าเรื่องราว ด้วยภาพ (Visual Storytelling)	การผสมผสานการใช้ภาพในการเล่าเรื่อง เช่น ภาพถ่าย วิดีโอ หรืออินโฟกราฟิก เพื่อสร้าง หรือเพิ่มผลกระทบ ของการเล่าเรื่องให้กับผู้ชมได้	10-20%	10-25%	60-70%	80-90%
3. การเล่าเรื่องด้วย ข้อมูล (Data-driven Stories)	การนำเสนอข้อมูลในลักษณะที่ทำให้เรื่องน่าสนใจ น่าหลงใหล เพื่อดึงดูดใจ ชวนให้ติดตามอย่างต่อเนื่อง นำเสนอข้อมูลเชิงลึก มีความซับซ้อน	30%	80-100%	40-45%	ไม่ปรากฏ
วิธีการเล่าเรื่อง รายการสารคดี	องค์ประกอบ	การประเมินสัดส่วนร้อยละการนำเสนอ			
		รายการที่ 1	รายการที่ 2	รายการที่ 3	รายการที่ 4
1. โครงเรื่อง (Plot)	1. การเปิดเรื่อง (Exposition)				
	แบบลำดับตามเหตุการณ์	40-60%	70-80%	100%	70-80%
	แบบย้อนกลับ (flashback)	ไม่ปรากฏ	20%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	แบบเริ่มจากกลางเรื่อง (In Medias Res)	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	2. การสร้างปม/ผูกปม/อุปสรรคของเรื่อง (Complication)				
	ความขัดแย้งภายใน: การต่อสู้ภายในความคิดของ ผู้ที่เป็นต้นเรื่อง/ตัวเดินเรื่องเอง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	80-90%
	ความขัดแย้งภายนอก: การต่อสู้ทางความคิดผู้เป็น ต้นเรื่อง/ตัวเดินเรื่องกับบุคคลอื่น/สิ่งแวดล้อม	ไม่ปรากฏ	40%	70-90%	70-80%
	3. การสร้างจุดวิกฤติของรายการ (Crisis)				
	การขยายปม/ความขัดแย้ง จนถึงวิกฤติของเรื่อง	ไม่ปรากฏ	30-50%	25-30%	ไม่ปรากฏ
	4. การสร้างจุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax)				
	การนำเสนอเหตุการณ์ที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ต้นเรื่อง/ ตัวเดินเรื่องต้องตัดสินใจ	ไม่ปรากฏ	30%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	การสร้างผลทางอารมณ์สูงสุดของเรื่องต่อผู้ชม	ไม่ปรากฏ	25-30%	25-30%	ไม่ปรากฏ
	5. การคลี่คลายปมและสร้างจุดจบของรายการ (Falling action/ resolution)				
	แบบสุขนาฏกรรม/ สุข	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	แบบโศกนาฏกรรม/ เศร้า	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	แบบเปิดให้ผู้ชมคิดต่อเอง	ไม่ปรากฏ	5-10%	5-10%	40-60%

ตารางที่ 2 (ต่อ)

วิธีการเล่าเรื่อง รายการสารคดี	องค์ประกอบ	การประเมินสัดส่วนร้อยละการนำเสนอ			
		รายการที่ 1	รายการที่ 2	รายการที่ 3	รายการที่ 4
2. มุมมองในการเล่า เรื่อง (Point of view)	1. การเล่าเรื่องผ่านผู้ดำเนินรายการ	70-90%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	70-80%
	2. การเล่าเรื่องโดยให้ผู้ที่อยู่ในรายการเป็นผู้เล่า	70-80%	30-40%	70-80%	30-40%
3. ตัวละคร/ตัวเดินเรื่อง (Character)	1. ตัวเดินเรื่องมิติเดียว (Flat character) มีบุคลิก ลักษณะนิสัยคงที่/ ตามแบบฉบับสังคมยอมรับ	80%	ไม่ปรากฏ	50-60%	80%
	2. ตัวเดินเรื่องหลายมิติ (Round character) มี บุคลิกลักษณะนิสัยเปลี่ยนตามเวลา/สถานการณ์	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	3. ตัวเดินเรื่องแบบสัญลักษณ์ (Symbolic character) การสร้างสัญลักษณ์เชื่อมโยงเนื้อเรื่อง	ไม่ปรากฏ	20%	30%	ไม่ปรากฏ
4. ฉาก (Setting)	1. การใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์	70-90%	100%	90-100%	100%
	2. การจำลองฉาก/สถานการณ์โดยใช้สิ่งของจริง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	3. การจำลองฉาก/สถานการณ์โดยใช้เทคโนโลยี	5%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
	4. การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์	ไม่ปรากฏ	10%	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ
5. เสียง (Sound/effect)	1. การใช้เสียงบรรยายจากสถานที่จริง	80-90%	60-80%	90%	80-85%
	2. การใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่อง	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ	ไม่ปรากฏ

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์เทคนิคและวิธีการเล่าเรื่องรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ พบว่า

1. เทคนิคการเล่าเรื่องที่นิยมใช้ในรายการสารคดีเชิงข่าวมากที่สุดคือ เทคนิคการเล่าเรื่องด้วยภาพ
รองลงมาคือ เทคนิคการเล่าเรื่องด้วยข้อมูล และเทคนิคการเล่าเรื่องราวของบุคคล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาใน
รายละเอียด พบว่า

การเล่าเรื่องราวด้วยภาพ (Visual Storytelling) โดยรายการที่นิยมใช้เทคนิคนี้มากที่สุด คือ
รายการที่ 4 รองลงมาคือ รายการที่ 3 รายการที่ 1 และรายการที่ 2 ตามลำดับ

การเล่าเรื่องด้วยข้อมูล (Data-driven Stories) โดยรายการที่นิยมใช้เทคนิคนี้มากที่สุด คือ
รายการที่ 2 รายการที่ 3 รายการที่ 1 และรายการที่ 4

การเล่าเรื่องราวของบุคคล (Personal Narratives) โดยรายการที่นิยมใช้เทคนิคนี้มากที่สุด คือ
รายการที่ 3 รายการที่ 2 และรายการที่ 4 ส่วนรายการที่ 1 ไม่ปรากฏการใช้เทคนิคนี้

2. วิธีการเล่าเรื่อง พบว่า โดยภาพรวม มีดังนี้

โครงสร้างการเล่าเรื่อง นิยมใช้วิธีการเปิดเรื่องแบบลำดับตามเหตุการณ์มากที่สุด รองลงมาคือ
การเล่าเรื่องโดยการสร้างปมแบบความขัดแย้งภายนอก การคลี่คลายปมและสร้างจุดจบของรายการแบบเปิด
ให้ผู้ชมคิดต่อเอง ตามลำดับ

มุมมองในการเล่าเรื่อง นิยมใช้วิธีการเล่าเรื่องโดยให้ผู้ที่อยู่ในรายการเป็นผู้เล่า และการเล่าเรื่องผ่านผู้ดำเนินรายการ ตามลำดับ

ตัวละคร/ตัวเดินเรื่อง นิยมใช้วิธีการเล่าเรื่องผ่านตัวเดินเรื่องมิติเดียว และแบบสัญลักษณ์ตามลำดับ

ฉาก นิยมใช้สถานที่จริงของการเกิดเหตุการณ์ ในการเล่าเรื่อง การใช้สัญลักษณ์แทนเหตุการณ์และการจำลองฉาก/สถานการณ์โดยใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ

เสียง นิยมใช้เสียงบรรยายจากสถานที่จริง และการใช้เสียงประดิษฐ์ประกอบการเล่าเรื่องตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. แบบ (mode) รายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์

ผลการวิจัยพบว่ารายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ทั้ง 4 รายการ นิยมใช้รูปแบบการนำเสนอแบบผสมผสานกันสอดคล้องกับแนวคิดของ บรรยงค์ สุวรรณผ่อง (2562) และ Corner (1995) ที่ว่ารูปแบบของสารคดีโทรทัศน์เป็นการรายงานข่าวที่มีมิติหลากหลาย สามารถนำมาผสมผสาน ใช้ร่วมกันได้ เพื่อให้รายการมีความน่าสนใจ น่าติดตาม ตลอดจนการนำเสนอที่ตอบโต้และสร้างผลกระทบต่อผู้ชม ทั้งนี้แบบที่นิยมนำเสนอจากงานวิจัยนี้มากที่สุดคือ แบบการอธิบาย (Exposition) รองลงมาคือ แบบสารคดีแบบสังเกตการณ์ (Observation) แบบสัมภาษณ์ (Interview) แบบการจัดองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Mise-en-scène) และแบบที่นำเสนอหน่อยที่สุดคือ แบบการแสดง (Drama) ทั้งนี้ความนิยมในการใช้รูปแบบการนำเสนอแต่ละแบบสะท้อนให้เห็นถึงแนวทางการนำเสนอเนื้อหาและการเล่าเรื่องของรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ที่มุ่งเน้นการอธิบายข้อมูล การให้สัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์สถานการณ์จริง เพื่อสื่อสารข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ชมได้อย่างชัดเจน น่าเชื่อถือ และเข้าใจได้ง่าย

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยที่พบว่ารูปแบบการอธิบาย (Exposition) เป็นรูปแบบที่นิยมใช้มากที่สุด อาจยังไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ Corner (1995) มากนัก เนื่องจากให้ความสำคัญกับรายการสารคดีแบบสังเกตการณ์ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่ารูปแบบการอธิบายเป็นแบบที่แพร่หลายในช่วงที่ทำการศึกษาวิจัยนี้

ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่พบว่ารายการนิยมใช้รูปแบบการอธิบายมากที่สุดนั้น เป็นการบรรยายให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับเนื้อหา การอธิบายตามหลักฐานที่ปรากฏ การให้เหตุผล และการใช้เสียงบรรยายนำของผู้นำเสนอ ซึ่งใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น การใช้เสียงบรรยาย การใช้ภาพและภาษาภาพตามความเป็นจริง การตั้งคำถามในการสัมภาษณ์ การใช้องค์ประกอบศิลปะการเล่าเรื่อง และการอธิบายเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับหลักฐานที่ปรากฏ ซึ่งในประเด็นนี้การผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวพึงระมัดระวัง และไม่ควรชักนำความคิดหรือใส่ความเห็นของผู้เขียนลงไปในเรื่อง แต่ควรเสนอแต่ข้อเท็จจริงเท่านั้น (บรรยงค์ สุวรรณผ่อง, 2562)

อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ารายการทั้งหมดถึงแม้จะมีลักษณะของการติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่อเนื่อง แต่เป็นการนำเสนอในลักษณะของการตัดต่อ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องตามหลักการของรายการสารคดีที่ต้องอาศัยการถ่ายทำในสถานที่จริงและใช้เวลายาวนานต่อเนื่องในการรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียด และการผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวมักจะใช้ระยะเวลาในการผลิตนานกว่าข่าวทั่วไป (Team Vskills, online) อีกทั้งยังรายการสารคดียังเน้นการนำเสนอและเล่าเรื่องด้วยภาพเพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้จากสิ่งที่ปรากฏในรายการตามความเป็นจริง ในประเด็นนี้อาจตีความได้ว่า รายการสารคดีเชิงข่าวทางโทรทัศน์ที่นำเสนอไม่ใช่รายการสารคดีที่แท้จริงที่ยึดตามแบบ (mode)ใดแบบหนึ่งอย่างตายตัว แต่เป็นลักษณะของการผสมผสานในหลากหลายรูปแบบ นอกจากนั้น โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีเวลาจำกัดในการนำเสนอรายการจึงเป็นเหตุให้รายการสารคดีข่าวทางโทรทัศน์จำเป็นต้องมีการตัดต่อให้มีการนำเสนอเรื่องราวที่กระชับ และนอกจากนั้นยังพบว่าในบางส่วนของทุกรายการ มีการนำเทคนิคการจัดองค์ประกอบการเล่าเรื่องโดยเฉพาะการใช้เทคนิคกล้องการใช้โดรนในการถ่ายภาพมุมสูง การถ่ายภาพใต้น้ำ การจัดฉากการสัมภาษณ์ การใช้เทคนิคการเร่งภาพ (high speed) เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเวลาเป็นต้น จากลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การนำเสนอรายการสารคดีข่าวทางโทรทัศน์นั้นไม่ เพียงแต่นำเสนอข้อมูล ความจริง ข้อเท็จจริงที่ต่อเนื่องจากความเป็นข่าวแล้วยังมีการใช้องค์ประกอบทางศิลปะในการจัดองค์ประกอบการเล่าเรื่องให้รายการมีความน่าสนใจ น่าติดตาม และสามารถนำเสนอเนื้อหาที่ซับซ้อนให้เข้าใจได้ง่าย

2. เทคนิคและวิธีการเล่าเรื่องของรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์

จากการวิจัยพบว่า รายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์นิยมใช้เทคนิคการเล่าเรื่องด้วยภาพ (Visual Storytelling) และการเล่าเรื่องด้วยข้อมูล (Data-driven Stories) การเล่าเรื่องราวของบุคคล (Personal Narratives) ตามลำดับ ทั้งนี้ความนิยมดังกล่าวส่วนหนึ่งอาจขึ้นกับเนื้อหารายการที่มีความแตกต่างกันของต้นเรื่อง หรือที่มาของรายการสารคดี ทำให้เกิดความหลากหลายในการนำเทคนิคต่าง ๆ ไปใช้ สอดคล้องกับแนวคิดการเล่าเรื่องที่ทรงพลังในงานข่าว (Unleashing the Power of Storytelling in Journalism) ของ Yellowbrick (2023) ที่ชี้ให้เห็นว่า วิธีการเล่าเรื่องเป็นหัวใจสำคัญของการรายงานข่าวที่มีประสิทธิภาพ เพราะช่วยถ่ายทอดข้อมูลที่ซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ดึงดูดความสนใจ และสร้างผลกระทบที่คงทนต่อผู้ชม โดยองค์ประกอบสำคัญของการเล่าเรื่อง ได้แก่ ตัวละครที่ชัดเจน โครงเรื่องที่น่าติดตาม และความขัดแย้ง/การแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับเทคนิคการเล่าเรื่องที่ปรากฏในการวิจัย นอกจากนี้ แนวคิดดังกล่าวยังแนะนำให้ใช้วิธีการเล่าเรื่องที่หลากหลาย เช่น การเล่าประสบการณ์ส่วนตัว การใช้ภาพ วิดีโอ หรืออินโฟกราฟิก และการนำเสนอข้อมูลอย่างน่าสนใจ ล้วนเป็นเทคนิคสำคัญที่ช่วยเพิ่มพลังในการเล่าเรื่องข่าวจะช่วยให้การมีส่วนร่วมของผู้ชมดียิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในเทคนิคการเล่าเรื่องด้วยภาพนั้นถือว่าเป็นพื้นฐานของรายการโทรทัศน์ที่มีการนำเสนอด้วยภาพของเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงการใช้กราฟิกเพื่อสร้าง หรือเพิ่มผลกระทบ

ของการเล่าเรื่องให้กับผู้ชมได้ ซึ่งองค์ประกอบภาพไม่เพียงแต่ดึงดูดความสนใจ แต่ยังเป็นเทคนิคที่ใช้ในการเล่าเรื่องเพื่อแสดงให้เห็นถึงบริบทและสร้างความเข้าใจเพิ่มเติมอย่างลึกซึ้งในการเล่าเรื่องได้อีกด้วย ในขณะที่การเล่าเรื่องราวของบุคคล มีส่วนช่วยในการเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างกับความรู้สึกของผู้ชมกับเนื้อหารายการ นอกจากนั้น ยังเป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมและการสร้างความผูกพันของผู้ชมกับรายการอีกด้วย ส่วนวิธีการเล่าเรื่องด้วยข้อมูล จะสามารถสร้างการเข้าถึงและเพิ่มการมีส่วนร่วมของผู้ชมได้มากขึ้น ทั้งนี้การใช้ข้อมูลในการเล่าเรื่อง อาจใช้ร่วมกับวิธีการแสดงเป็นภาพก็จะทำให้ผู้ชมสามารถเข้าใจเรื่องราวได้ง่ายยิ่งขึ้น

ส่วนวิธีการเล่าเรื่องมีการใช้โครงเรื่อง (Plot) ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเปิดเรื่องแบบลำดับเหตุการณ์ การย้อนกลับ หรือการสร้างปมความขัดแย้ง จุดสูงสุดทางอารมณ์ และการคลี่คลายปมให้ชมมองในการเล่าเรื่องทั้งจากผู้ดำเนินรายการและตัวเดินเรื่อง รวมทั้งใช้ฉากและเสียงจากสถานที่ถ่ายทำจริงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งการใช้เทคนิคและองค์ประกอบ การเล่าเรื่องเช่นนี้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง “The Power of Storytelling” ของ Yellowbrick (2023) ที่ว่าการเล่าเรื่องที่ดีต้องมีตัวละครน่าสนใจ โครงเรื่องชวนติดตาม การสร้างความขัดแย้งและการคลี่คลาย โดยเฉพาะความขัดแย้งนั้น นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สร้างความตึงเครียดและดึงดูดความสนใจผู้ชม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abbott (2014) ก็พบเช่นกันว่าความขัดแย้งเป็นหัวใจของการเล่าเรื่องที่น่าติดตาม อีกทั้งการใช้เทคนิคต่าง ๆ เช่น เรื่องเล่าส่วนตัว ภาพ และข้อมูล จะช่วยเพิ่มพลังให้การเล่าเรื่องได้เช่นเดียวกัน

ส่วนการใช้เสียงบรรยายเหตุการณ์ขณะถ่ายทำ ซึ่งเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่พบได้มากเช่นกัน ในรายการสารคดีเชิงข่าวที่ศึกษานี้ ก็มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Breitrose (1997) ที่ระบุว่า การบรรยายเป็นเทคนิคที่สืบทอดมาจากภาพยนตร์ข่าวและรายการวิทยุยุคแรก ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการอธิบายและเชื่อมโยงเรื่องราว

กล่าวได้ว่า ทั้งเทคนิคและวิธีการเล่าเรื่องที่พบในรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์มีความสอดคล้องกันกับแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยอื่น ๆ ในเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงแนวปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในการผลิตและสร้างสรรค์เนื้อหาสารคดีเชิงข่าว เพื่อให้สามารถดึงดูดความสนใจ สร้างการมีส่วนร่วม และถ่ายทอดเรื่องราวได้อย่างน่าสนใจและมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ ควรผสมผสานรูปแบบการนำเสนอให้มีความหลากหลายตามหลักการที่ Corner นำเสนอไว้ โดยปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและเนื้อหาของแต่ละรายการ เพื่อให้ได้รายการที่น่าสนใจและสร้างผลกระทบในการสื่อสารกับผู้ชม

2. ควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคนิคและวิธีการเล่าเรื่องที่น่าสนใจ ทั้งการนำเสนอเรื่องราวผ่านบุคคล ภาพ และข้อมูล ตลอดจนการวางโครงเรื่องและองค์ประกอบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน เพื่อสร้างรายการที่ดึงดูดผู้ชมให้ได้ทั้งความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริงที่สืบเนื่องจากรายการข่าวและมีการใช้ศิลปะในการนำเสนอในสัดส่วนที่เหมาะสม โดยไม่มากจนทำให้การนำเสนอเนื้อหารายการผิดไปจากข้อเท็จจริง

3. ด้วยหลักการของสารคดีเชิงข่าวที่เป็นการขยายเนื้อหารายการจากรายการข่าว การผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวควรมีการเพิ่มเทคนิคการเล่าเรื่องด้วยข้อมูล (Data-driven Stories) ให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือและคุณภาพของเนื้อหา ตลอดจนการสร้างสมดุลระหว่างการเสนอข้อเท็จจริงและการอธิบายเนื้อหาเพื่อไม่ให้เนื้อหาเป็นการชี้นำหรือโน้มน้าวจนเกินไป

4. ควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคนิคและองค์ประกอบการเล่าเรื่องที่หลากหลาย ทั้งการเล่าเรื่องผ่านบุคคล ภาพ ข้อมูล และองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างครบถ้วน เพื่อสร้างรายการที่มีพลังดึงดูดใจผู้ชม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างรายการสารคดีเชิงข่าวให้มากขึ้น หรือจำแนกตามประเภทของสารคดีเชิงข่าว เพื่อให้ผลการวิจัยมีความลึกและเฉพาะเจาะจงมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเชิงลึกจากกลุ่มผู้ผลิตรายการเพื่อให้ทราบถึงแนวคิดตลอดจนการสร้างสรรค์และการออกแบบของแบบรายการ (mode) และเทคนิคการเล่าเรื่องเพื่อทำความเข้าใจบริบทและแนวคิดการสร้างสรรค์รายการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษารับรู้และทัศนคติของผู้ชมที่มีต่อการใช้รูปแบบการนำเสนอและเทคนิคการเล่าเรื่องต่าง ๆ ในรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์ เพื่อนำผลมาปรับปรุงรายการให้ตอบสนองความต้องการของผู้ชมได้ดียิ่งขึ้น

4. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้รูปแบบการนำเสนอและเทคนิคการเล่าเรื่องของผู้ผลิตรายการสารคดีเชิงข่าวโทรทัศน์

บรรณานุกรม

กำจร หลุยยะพงศ์. (2550). หน่วยที่ 14 การผลิตรายการสารคดี. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการผลิตรายการโทรทัศน์เบื้องต้น. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

บรรยงค์ สุวรรณพอง. (2562). สารคดีเชิงข่าว เรื่องที่ยังเข้าใจไม่ตรงกัน. <https://web.facebook.com/banyong.suwanpong>

สันทนต์ ทองรินทร์. (2553). หน่วยที่ 7 การจัดรายการข่าว. ในเอกสารการสอนชุดวิชาการจัดรายการโทรทัศน์. สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- Abbott, H. P. (2014). *Narrativity*. the living handbook of narratology. <https://www-archiv.fdm.uni-hamburg.de/lhn/node/27.html>
- Nichols, B. (1991). *Representing Reality: Issue and Concepts in Documentary*. Bloomington: Indiana University Press.
- Breitrose, H. (1997). *Documentary and news...news and documentary*.
<https://www.documentary.org/feature/documentary-and-news-news-and-documentary>.
- Corner, J. (1995). *Television form and public address*. New York: Edward Arnold.
- Corner, J. (2001). *Studying Documentary/ Form and Content in Documentary Study/ Documentary Realism in Glen Greeber*. (ed.). The Television Genre Book. London: BFI Publishing.
- Team Vskills. (n.d.). The News Documentary. <https://www.vskills.in/certification/documentary/>
- Yellowbrick. (2023). *Unleashing the power of storytelling in journalism*.
<https://www.yellowbrick.co/blog/journalism/unleashing-the-power-of-storytelling-in-journalism>

Received: April 23, 2024

Revised: June 21, 2024

Accepted: June 29, 2024

ปัญหาการฟ้องคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.)

ต่อศาลปกครอง และอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง

Problems a Plaintiff Ruling of the MSPC at the Administrative Court and the Jurisdiction of Administrative Courts

ณัฐ อินทรวิชัย (Nut Intarawichai)¹

สาธิตา วัฒนคุณารักษ์ (Sathita Wimonkunarak)²

E-mail: nut-intara@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักประกันในการปฏิบัติราชการของบุคลากรภาครัฐ ขั้นตอนการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และการฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด 2) ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการและการฟ้องคดีต่อศาล และอำนาจพิจารณาพิพากษาของต่างประเทศในสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐเฮลเลนิก 3) วิเคราะห์ปัญหาการฟ้องคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ต่อศาลปกครอง และอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง 4) เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายมาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด โดยการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยเอกสารด้วยการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และกฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้อง สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ เอกสารทางวิชาการ บทความทางวิชาการ วารสาร และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและต่างประเทศ และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน โดยสัมภาษณ์จากผู้มีประสบการณ์การทำงานในศาลปกครองโดยตรง เพื่อนำมาวิเคราะห์แนวทางหรือมาตรการในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้อง

¹ นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(Student in Master of Laws, Sukhothai Thammathirat Open University)

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

(Independent Study Advisor of Master of Laws, Sukhothai Thammathirat Open University)

ผลการศึกษาพบว่า 1) แนวคิดอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักประกันในการปฏิบัติราชการของบุคลากรภาครัฐ ขั้นตอนการอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. และการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเป็นไปตามหลักนิติธรรมในแนวคิดความยุติธรรมที่ล่าช้าคือความไม่ยุติธรรม 2) กฎหมายข้าราชการพลเรือนกับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการและการฟ้องคดีต่อศาล ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกาและสาธารณรัฐเฮลเลนิกนั้น พบว่า มีลักษณะการดำเนินการแตกต่างกันไป แต่ทุกประเทศจะมีขั้นตอนการอุทธรณ์และการฟ้องคดีต่อศาลไว้เพื่อเป็นหลักประกันของข้าราชการ 3) ปัญหากรณีที่มีการฟ้องขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ที่ไม่รับอุทธรณ์ไม่ใช่คดีที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด และปัญหากรณีที่มีการฟ้องขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ซึ่งอยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด และได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายเป็นอีกข้อหาด้วย ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด มาตรา 116 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 การพิจารณาถึง 2 ชั้นศาล เป็นการทำให้ข้อพิพาทไม่ได้รับการพิจารณาโดยเร็ว ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ทำให้ข้าราชการผู้นั้นเสียสิทธิต่าง ๆ 4) สมควรแก้ไข มาตรา 116 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาของศาลปกครองสูงสุดให้กรณีประเด็นดังกล่าวอยู่ในอำนาจศาลปกครองสูงสุด เพราะจะทำให้ข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งได้รับการเยียวยาความเสียหายได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น อันสอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามหลักของความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดให้ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อให้คดีได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ วินัย การอุทธรณ์ ข้าราชการพลเรือน ศาลปกครองสูงสุด

Abstract

This research aims to: 1) examine the concept of the Administrative Court's adjudicatory power, theories related to the principles of civil service conduct, appeal procedures to the Merit System Protection Commission (MSPC), and the Right to Petition the Supreme Administrative Court; 2) examine the laws related to disciplinary proceedings against civil servants and lawsuits filed with the court, the adjudicatory power of foreign courts in France, the United States, and the Hellenic Republic; 3) analyze the problems of filing lawsuits against the decisions of the Merit System Protection Commission (MSPC) with the Administrative Court, and the adjudicatory power of the Administrative Court, and 4) suggestion to develop guidelines for amending and improving Section 116 of the Civil

Service Act B.E. 2551, focusing on the jurisdiction of the Supreme Administrative Court. This study is qualitative research using documentary research by researching and collecting information from the Civil Service Act B.E. 2551 and related laws and regulations including legal textbooks, independent study, theses, academic documents, academic articles journals and related electronic media, both Thai and abroad and in-depth interviews with experts for analyze and explore the problem solution.

The results of the study found that: 1) The concept of the Administrative Court's jurisdiction, theories on guarantees for Civil Servants, appeal procedures to the MSPC, litigation procedures to the Supreme Administrative Court is in accordance with the principle justice delayed is justice denied. 2) Civil Service Regulations and disciplinary proceedings and litigation in France, the United States, and the Hellenic Republic found to have the characteristics operations vary but every country has procedures for appeals and filing cases in court as a guarantee of government officials 3) which is a request to revoke the decision of the MSPC not to accept an appeal is not a case that the laws to be within the jurisdiction of the Supreme Administrative Court and which is the problem that requires a request to revoke the decision of the MSPC, which is within the jurisdiction of the Supreme Administrative Court, and also includes a claim for damages in connection with the unlawful act of the MSPC in deciding the appeal. This is another charge that is not within the jurisdiction of the Supreme Administrative Court, according to Section 116, paragraph two of the Civil Service Act B.E. 2551. The consideration of two levels of courts results in the dispute not being considered promptly. It does not comply with the objectives of the law and cause that government official to lose various rights. 4) Whether Section 116 (2) of the Civil Service Act B.E. 2551, concerning the jurisdiction of the Supreme Administrative Court, should be amended to include the aforementioned issue within the jurisdiction of the Supreme Administrative Court.

Keywords: discipline, appeal, civil servants, the Supreme Administrative Court

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม หรือ ก.พ.ค. เป็นคณะกรรมการที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการพิทักษ์ระบบคุณธรรมในระบบราชการพลเรือนสามัญ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินัยอุทธรณ์และเรื่องร้องทุกข์ พิจารณาเรื่องการคุ้มครองระบบคุณธรรม ข้าราชการพลเรือนสามัญที่ได้รับความเดือดร้อนจากคำสั่งลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามที่กฎหมายกำหนดมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. เมื่อ ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัยผลเป็นประการใดแล้ว หากข้าราชการพลเรือนผู้นั้นไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าว ย่อมมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลปกครองต่อศาลที่มีเขตอำนาจ และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ในส่วนของศาลปกครองมีเขตอำนาจ และมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี แบ่งออกเป็น 2 ชั้นคือ ศาลปกครองสูงสุดและศาลปกครองชั้นต้น ศาลปกครองชั้นต้นมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีอยู่ในอำนาจศาลปกครอง เว้นแต่คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ซึ่งตามมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีไว้ 4 ประเภท หากไม่ใช่คดีดังกล่าวจะอยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น

ประเด็นที่ศึกษาคือกรณีตามมาตรา 11 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติให้ศาลปกครองสูงสุดมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ซึ่งเป็นคดีที่ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรงโดยไม่ฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น กรณีที่ข้าราชการพลเรือนผู้ใดถูกสั่งลงโทษทางวินัยหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการเมื่อได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) และ ก.พ.ค. ได้มีคำวินิจฉัยแล้ว หากผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าว ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด ตามมาตรา 116 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.” พบว่า มีปัญหาที่ต้องศึกษาดังต่อไปนี้

1. กรณีที่ ก.พ.ค. ไม่รับอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ ตามคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด การยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้โดยตรงตามมาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ต้องเป็นกรณีที่ ก.พ.ค. ได้มีคำวินิจฉัยความชอบด้วยกฎหมายของคำสั่งลงโทษทางวินัยแล้วเท่านั้น กรณีที่ ก.พ.ค. ไม่รับอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์ จึงไม่ได้เป็นคดีที่กฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด แต่เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น หากจะนำคดีมาฟ้องในกรณีดังกล่าวต้องฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้น หากผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาได้ กรณีดังกล่าวจึงมีการพิจารณาคดีถึงสองชั้นศาล ซึ่งปัญหาที่ต้องพิจารณาคือ การให้พิจารณาคดีถึงสองชั้นศาล ย่อมใช้ระยะเวลาการพิจารณาคดี ยากตัวอย่างเช่น มีการยื่นฟ้องต่อศาลปกครองชั้นต้นเมื่อปี พ.ศ. 2558

ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาเมื่อปี พ.ศ. 2560 (คดีหมายเลขคำที่ บ. 48/2558 คดีหมายเลขแดงที่ บ. 19/2560) มีการอุทธรณ์คำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาเมื่อปี พ.ศ. 2561 (คำพิพากษา ศาลปกครองสูงสุดที่ อบ.45/2561) ซึ่งเห็นได้ชัดว่าใช้ระยะเวลาพิจารณาจากศาลปกครองชั้นต้นจนถึง ศาลปกครองสูงสุดเป็นระยะเวลา 3 ปี โดยมีประเด็นพิจารณาว่า การไม่รับอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ชอบหรือไม่ เท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งได้รับความเดือดร้อนเสียหายเป็นอย่างมาก โดยยังไม่ได้พิจารณา ในเนื้อหา โดยมีข้อสังเกตว่า ในขณะคดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. (ในส่วนของเนื้อหา) กฎหมายได้บัญญัติให้ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรง จึงพิจารณาแค่ศาลปกครองสูงสุดแค่ชั้นศาลเดียว แต่ในส่วนของคดีที่ ก.พ.ค. ไม่รับอุทธรณ์ต้องพิจารณาถึงสองชั้นศาล ซึ่งไม่ใช่ในส่วนของเนื้อหาแต่อย่างใด อันเป็น การทำให้ข้อพิพาทไม่ได้รับการพิจารณาโดยเร็ว

2. กรณีที่ผู้ฟ้องคดี (ข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับคำวินิจฉัย) ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าว ได้ยื่นฟ้อง เพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรงเป็นข้อหาหนึ่ง ซึ่งเป็นคดีพิพาท ตามมาตรา 11 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายในกรณีอื่นเนื่องมาจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายในการวินิจฉัยอุทธรณ์ ของผู้ถูกฟ้องคดี (ก.พ.ค.) เป็นอีกข้อหาด้วย ในส่วนของข้อหาเรียกค่าเสียหาย (ละเมิด) นั้นเป็นคดีมิใช่ คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุดตามมาตรา 11 (3) แต่เป็นคดีพิพาทตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 เป็นคดีพิพาทที่อยู่ในอำนาจ พิจารณาพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น ศาลจะไม่พิจารณาไปในคดีเดียวกันแต่ศาลจะมีคำสั่งให้แยกข้อหา เป็นอีกคดีหนึ่งแยกกันไป ตามข้อ 80 ประกอบกับข้อ 98 แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการ ในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543 โดยข้อหาขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ของ ก.พ.ค. จะอยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด และในส่วนข้อหาเรียกค่าเสียหายจะอยู่ในอำนาจ ของศาลปกครองชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณา เมื่อศาลปกครองสูงสุดมีคำพิพากษาอย่างไรแล้วคำพิพากษา ของศาลปกครองเป็นที่สุดและมีผลผูกพันคู่กรณีตามมาตรา 70 วรรคหนึ่งและมาตรา 73 วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ศาลปกครองชั้นต้นจะพิพากษา ในข้อหาเรียกค่าเสียหายโดยถือเอาคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดเป็นหลัก ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่คู่กรณี จะยื่นเอกสารคำคู่ความคำฟ้องคำให้การหรือเอกสารอื่นในคดีที่เรียกค่าเสียหายนั้นโดยมีเนื้อหาข้อเท็จจริง ข้อต่อสู้เช่นเดียวกับที่ได้เคยยื่นไว้ในคดีที่ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด ทำให้คู่กรณีต้องเพิ่มภาระมากขึ้น ในการยื่นเอกสารหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่าง ๆ และยังทำให้คู่กรณีเสียเวลา จึงทำให้เกิด ข้อพิจารณาว่า ศาลปกครองสูงสุดจะมีอำนาจที่จะพิจารณาคดีไปคดีเดียวกันได้หรือไม่

จากปัญหาดังกล่าวทั้ง 2 ข้อ ย่อมส่งผลกระทบในแง่ลบต่อข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งลงโทษ ในระหว่างที่ คำสั่งลงโทษข้าราชการการปลดออกหรือไล่ออกยังคงมีผลอยู่ ส่งผลให้ข้าราชการผู้นั้นย่อมเสียสิทธิต่าง ๆ เช่น

เงินเดือน สิทธิในค่ารักษาพยาบาล สิทธิค่าเช่าบ้าน รวมทั้งสิทธิอื่นที่ข้าราชการพึงได้รับ เสียโอกาสในการเลื่อนตำแหน่ง เนื่องจากผู้นั้นยังอยู่ในระหว่างได้รับคำสั่งลงโทษปลดออก หรือไล่ออก

การกำหนดให้การยื่นฟ้องในคดีประเภทดังกล่าวอยู่ในอำนาจพิจารณาศาลปกครองชั้นต้นทำให้ไม่ได้รับการพิจารณาโดยเร็ว ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดให้ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้โดยตรงเพื่อที่เป็นศาลชั้นต้นและศาลสุดท้ายสำหรับพิจารณาคดีปกครองที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ สาเหตุที่กำหนดการฟ้องคดีเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ให้ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้โดยตรงเพื่อเป็นการลดขั้นตอนการดำเนินการวินัยข้าราชการพลเรือนให้มีข้อยุติได้โดยเร็วยิ่งขึ้น (ชาญชัย แสวงศักดิ์, 2558, น. 306) มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าควรให้กรณีคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ทั้งสองปัญหา อยู่ในอำนาจพิจารณาศาลปกครองสูงสุดทั้งหมดหรือไม่ โดยศึกษาจากมาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักประกันในการปฏิบัติราชการของบุคลากรภาครัฐ ขั้นตอนการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และการฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด
2. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการและการฟ้องคดีต่อศาลและอำนาจพิจารณาพิพากษาของต่างประเทศ ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐเฮลเลนิก
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาการฟ้องคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ต่อศาลปกครอง และอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง
4. เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาสังเคราะห์เป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย มาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจุบันคดีตามมาตรา 116 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 เฉพาะข้อหาเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ให้ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้โดยตรง ส่วนข้อหาอื่นให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองชั้นต้น ซึ่งทำให้เวลาที่ผู้ฟ้องคดีฟ้องทั้งสองข้อหาพร้อมกัน ศาลจะแยกข้อหากันไป ทำให้เกิดปัญหาคืออาจทำให้ผู้ฟ้องคดีสับสนในการดำเนินคดีและเพิ่มภาระ ในการนี้เห็นควรมีการแก้ไขกฎหมายตามมาตรา 116 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ให้ครอบคลุมถึงคดีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของก.พ.ค. ที่เกี่ยวข้องกับมาตราดังกล่าว

ขอบเขตการวิจัย

ศึกษาเกี่ยวกับการฟ้องคดีตามมาตรา 116 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ต่อศาลปกครองสูงสุด ในเรื่องอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง โดยศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเขตอำนาจศาล อำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักประกันในการปฏิบัติราชการของบุคลากรภาครัฐ ขั้นตอนการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และการฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด และศึกษาเกี่ยวกับการฟ้องคดีต่อศาลเกี่ยวกับการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการในต่างประเทศ ในสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐเฮลเลนิก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบแนวคิดอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง ทฤษฎีเกี่ยวกับหลักประกันในการปฏิบัติราชการของบุคลากรภาครัฐ ขั้นตอนการอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม และการฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุด
2. ทราบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัยข้าราชการและการฟ้องคดีต่อศาลและอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลต่างประเทศในสาธารณรัฐฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา และสาธารณรัฐเฮลเลนิก
3. ทราบผลการวิเคราะห์ปัญหาการฟ้องคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ต่อศาลปกครอง และอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครอง
4. ได้แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายมาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

วิธีการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษา 2 กระบวนการ ได้แก่

1. การทบทวนเอกสาร มีวิธีการวิจัยทางเอกสารเป็นสำคัญ โดยรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากคำพิพากษาและคำสั่งของศาลปกครองรวมถึงบทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 40 เล่ม โดยคัดเลือกจากผู้เขียนที่มีประสบการณ์การทำงานโดยตรง เช่น ตุลาการศาลปกครอง พนักงานคดีปกครอง
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน ซึ่งดำรงตำแหน่งตุลาการศาลปกครองและพนักงานคดีปกครอง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือ 1) มีประสบการณ์การทำงานในศาลปกครอง 2) มีประสบการณ์ด้านเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง ไม่ต่ำกว่า 10 ปี โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่อหาข้อสรุปและแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานี้ต่อไป

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การบริหารงานบุคคลของราชการจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ แบบแผนของทางราชการ และหลักการบริหารงานบุคคลที่ดี รวมถึงต้องมีหลักประกันของข้าราชการ คือ หลักประกันตามระบบคุณธรรม และหลักประกันด้านกฎหมาย ซึ่งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักประกันตามกฎหมายให้แก่ข้าราชการ หลักประกันความมั่นคงและความเป็นธรรมในสถานภาพของข้าราชการ เพื่อให้ข้าราชการมีความมั่นใจในการปฏิบัติราชการว่าจะไม่ถูกกลั่นแกล้ง หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ หรือถูกสั่งลงโทษโดยไม่ชอบธรรม ได้แก่ การร้องทุกข์ และการอุทธรณ์ โดยมี “คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม” (ก.พ.ค.) ซึ่ง ก.พ.ค. มีฐานะเป็นองค์กรกึ่งตุลาการเพื่อทำหน้าที่พิทักษ์ระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของราชการพลเรือน รวมทั้งพิจารณาวินิจฉัย เรื่องอุทธรณ์และร้องทุกข์ของข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีความคับข้องใจ สำหรับวิธีการพิจารณาวินิจฉัยนั้น ก.พ.ค. จะใช้วิธีการพิจารณาวินิจฉัยในระบบไต่สวนเช่นเดียวกับศาลปกครอง

การดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการผู้ที่ฝ่าฝืนนั้น ซึ่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยสำหรับข้าราชการพลเรือนและการดำเนินการทางวินัยสำหรับข้าราชการพลเรือนที่ฝ่าฝืนไว้การดำเนินการทางวินัยประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่ การสอบสวน การพิจารณาสั่งลงโทษ การตรวจสอบคำสั่งลงโทษ และการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 สำหรับโทษทางวินัยได้กำหนดไว้ 5 สถาน ได้แก่ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดเงินเดือน ปลดออก และไล่ออก และข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งดังกล่าวมีสิทธิอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. โดยให้ยื่นอุทธรณ์ต่อ ก.พ.ค. ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำสั่งเพื่อให้ ก.พ.ค. เป็นผู้พิจารณาอุทธรณ์ตามกระบวนการวิธีพิจารณา ตามมาตรา 114 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 และหากผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ทราบหรือถือว่า ทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ตามมาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551

2. เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสโดยหลักแล้ว การฟ้องคดีพิพาทเกี่ยวกับวินัยข้าราชการต่อศาลปกครองไม่มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ฟ้องคดีต้องดำเนินการอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองก่อนนำคดีมาฟ้องต่อศาล สามารถนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้โดยตรง ซึ่งต่างจากระบบกฎหมายไทยที่ต้องอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองจึงจะนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้ ในส่วนของศาลปกครองฝรั่งเศสมีโครงสร้างของศาลปกครอง 3 ชั้นศาล ได้แก่ 1) ศาลปกครองสูงสุดหรือสภาแห่งรัฐ 2) ศาลปกครองชั้นอุทธรณ์ 3) ศาลปกครองชั้นต้น

คดีเกี่ยวกับวินัยข้าราชการในสาธารณรัฐฝรั่งเศส ถือเป็นคดีปกครองทั่วไปที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น เว้นแต่คดีเกี่ยวกับการแต่งตั้งถอดถอนข้าราชการชั้นสูงบางตำแหน่งที่แต่งตั้ง

โดยรัฐกฤษฎีกาของประธานาธิบดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของสภาแห่งรัฐ ซึ่งข้าราชการประเภทนี้จะดำรงตำแหน่งที่สำคัญมีอำนาจบริหารในระดับประเทศ การแต่งตั้งหรือถอดถอนจะมีผลกระทบต่อกลไกการบริหารบ้านเมืองอย่างสำคัญ ตัวอย่างเช่น รัฐกฤษฎีกา ลงวันที่ 3 เมษายน ค.ศ. 1980 แต่งตั้งเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ปัญหาในเรื่องทางวินัยที่เกิดขึ้นกับบุคคลเหล่านี้ จึงอยู่ในการตรวจสอบของสภาแห่งรัฐโดยตรง เช่น คดีการฟ้องข้อพิพาทเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐกฤษฎีกาที่ออกโดยประธานาธิบดี เช่นในคดีเรื่องการชดเชยค่าเสียหายให้แก่พนักงานอัยการที่ถูกให้ออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (CE, 18 juillet 2008, M. Stilinovic, n 304962) (ปิยะศาสตร์ ไชว์พันธุ์, ม.ป.ป., น. 7-8)

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับการดำเนินวินัยทางข้าราชการ จะมีคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (Merit Systems Protection Board : MSPB) ทำหน้าที่ในการปกป้องและควบคุมดูแลให้การบริหารงานบุคคลในภาครัฐเป็นไปตามหลักการของระบบคุณธรรมโดยข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (Merit Systems Protection Board: MSPB)

เมื่อสำนักงานภาคของ MSPB ได้รับคำร้องแล้ว จะมอบหมายให้ตุลาการคดีปกครอง Administrative Law Judge หรือ AJ) เป็นผู้พิจารณาคดี โดยจะพิจารณาก่อนว่าคำร้องอยู่ในขอบเขตอำนาจของ MSPB หรือไม่ และการยื่นคำร้องอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือไม่ เมื่อพิจารณาผ่านประเด็นนี้ การดำเนินต่อไปจะเป็นการไต่สวนเริ่มจากการเชิญผู้ร้อง มาสอบถามให้การหรือให้ข้อมูลหลักฐานเพิ่มเติม ผู้ร้องอาจมาด้วยตนเอง หรือแต่งตั้งทนายหรือผู้แทนมาให้การแทน หรือมาร่วมให้การด้วยก็ได้ จากนั้นจะเริ่มการไต่สวนและมีคำวินิจฉัย ในกรณีที่มีการอุทธรณ์คำวินิจฉัย จะเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของ MSPB ณ กรุงวอชิงตัน มติของ MSPB ถือเป็นสิ้นสุดในกระบวนการของฝ่ายบริหาร ผู้ไม่พอใจผลการตัดสิน สามารถยื่นอุทธรณ์ต่อศาลได้ โดยทั่วไปจะอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์ (United States Court of Appeals for the Federal Circuit) ยกเว้นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการเลือกปฏิบัติ (discrimination) อาจอุทธรณ์ต่อศาลชั้นต้น (District Court) หรือต่อ Equal Employment Opportunity Commission (EEOC) (ชมพูนุท สุขศรีมั่งมี, 2556, น. 38)

ในส่วนระบบศาลในประเทศสหรัฐอเมริกามีลักษณะเป็นระบบ Dual-Court System คือ ศาลระดับสหพันธรัฐ (Federal Court) และศาลระดับมลรัฐ (State Court) ด้วยความต้องการที่จะคงไว้ซึ่งอำนาจในการตรากฎหมายและอำนาจ

ในส่วนศาลระดับสหพันธรัฐ (Federal Court) ระบบศาลสหพันธรัฐแบ่งเป็น 3 ชั้นคือ ศาลชั้นต้น (Trial Court) ศาลอุทธรณ์ (Court of Appeal) และศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา (Supreme Court) สำหรับศาลระดับมลรัฐ (State Court) แต่ละมลรัฐของสหรัฐอเมริกามีระบบศาลเป็นของตนเองตามวิวัฒนาการและความเหมาะสมของมลรัฐนั้น ๆ แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่ยังคงเดินตามโครงสร้างทั่วไปของระบบศาลสหรัฐ คือ

แบ่งศาลออกเป็น 3 ชั้นคือ ศาลชั้นต้น (Trial Court) ศาลอุทธรณ์ (Intermediate Court of Appeal) และศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา (Supreme Court) (น้ำแท้ มีบุญสร้าง, 2552, น. 49-52)

ในส่วนสาธารณรัฐเฮลเลนิก สภาแห่งรัฐยังเป็นศาลชั้นต้นและศาลชั้นสุดท้ายในคดีที่คำฟ้องโต้แย้งคำวินิจฉัยของสภาข้าราชการที่ลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีคำขอให้เยียวยาความเสียหายซึ่งอำนาจในการเยียวยาความเสียหายให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ สภาแห่งรัฐมีอำนาจที่จะพิจารณาได้ทั้งความชอบด้วยกฎหมายและความเหมาะสมของคำสั่งลงโทษทางวินัย (ปรีดา โชติมานนท์, ม.ป.ป, น. 4)

หากข้าราชการผู้นั้นไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของสภาข้าราชการ สามารถฟ้องคดี พร้อมมีคำขอให้เยียวยาความเสียหายต่อสภาแห่งรัฐได้โดยตรง ซึ่งจะเหมือนกับประเทศไทยในส่วนที่การฟ้องเกี่ยวกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุด

3. สำหรับประเด็นปัญหาแรกในกรณีที่ก.พ.ค. วินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์ ไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุดการที่กฎหมายบัญญัติให้กรณีที่ก.พ.ค. วินิจฉัยไม่รับอุทธรณ์ ฟ้องต่อศาลปกครองต้นชั้นต้นนั้นหากมีการอุทธรณ์คำพิพากษาในคดีดังกล่าวย่อมมีระยะเวลาการพิจารณาคดี ซึ่งเห็นได้ว่าบางคดีใช้ระยะเวลาพิจารณาจากศาลปกครองชั้นต้นจนถึงศาลปกครองสูงสุดเป็นระยะเวลา 3 ปี โดยมีประเด็นพิจารณาว่าการรับอุทธรณ์ชอบหรือไม่เท่านั้น ซึ่งอาจทำให้ข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งได้รับความเดือดร้อนเสียหายเป็นอย่างมาก โดยยังไม่ได้พิจารณาในเนื้อหาอุทธรณ์ ซึ่งมีข้อสังเกตว่าในขณะคดีพิพาทเกี่ยวกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. (เนื้อหาอุทธรณ์) กฎหมายได้บัญญัติให้ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรง จึงพิจารณาโดยศาลปกครองสูงสุดเพียงชั้นศาลเดียว แต่ในคดีที่ก.พ.ค. ไม่รับอุทธรณ์ ต้องพิจารณาถึงสองชั้นศาล ซึ่งไม่ใช่เนื้อหาอุทธรณ์แต่อย่างใด

ประเด็นปัญหาที่สอง ในกรณีที่ผู้ฟ้องคดี (ข้าราชการพลเรือนผู้ได้รับคำวินิจฉัย) ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าว ได้ยื่นฟ้องเพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรงเป็นข้อหาหนึ่งซึ่งเป็นคดีพิพาทตามมาตรา 11 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 และได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายในกรณีอันเนื่องมาจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายในการวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดี (ก.พ.ค.) เป็นอีกข้อหาหนึ่ง

4. ผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กรณีประเด็นที่ก.พ.ค.ไม่รับอุทธรณ์ของคู่กรณี “เห็นว่าเป็นปัญหาที่ตั่วบทกฎหมาย ความเป็นจริงแล้วการไม่รับอุทธรณ์หรือไปยื่นอุทธรณ์แล้วคำวินิจฉัยยังไม่ตกมา (กรณีมีคำวินิจฉัยอุทธรณ์) ควรอยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด เนื่องด้วยการตรวจสอบของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ก.พ.ค. มีคุณสมบัติเทียบเท่าศาลปกครองชั้นต้น เพราะเป็นประโยชน์ของคู่กรณี เนื่องจากคู่กรณีอาจสับสนว่าอยู่ในอำนาจของศาลปกครองชั้นต้นหรือศาลปกครองสูงสุด หากอยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุดก็เป็นประโยชน์ของคู่กรณี” (ผู้ให้ข้อมูลรายที่ 1) และ “หากอยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด จะเป็นการเพิ่มความรวดเร็วในการวินิจฉัย ซึ่งหากศาลมีการเพิกถอนคำสั่งไม่รับ

อุทธรณ์แล้ว หากมีการพิจารณาต่อศาลปกครองสูงสุดแค่ศาลเดียว เมื่อ ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัยอย่างไรแล้ว หากคู่กรณีไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัย ก็นำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 2)

สำหรับประเด็นการกำหนดให้การฟ้องขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. และได้ฟ้องเรียกค่าเสียหายในกรณีอื่นเนื่องมาจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายในการวินิจฉัยอุทธรณ์ของผู้ถูกฟ้องคดี (ก.พ.ค.) เป็นอีกข้อหาด้วย “เกิดจากปัญหาข้อจำกัดตัวของกฎหมาย อำนาจของศาลปกครองมีอำนาจในกรณีที่ ก.พ.ค. มีคำวินิจฉัย แต่กรณีละเมิดของ ก.พ.ค. ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด การที่ศาลปกครองสูงสุดแยกข้อหาดังกล่าวมาที่ศาลปกครองชั้นต้น นอกจากเป็นการเพิ่มกระบวนการพิจารณาทำให้ล่าช้า และไม่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการคดี และการพิจารณาละเมิดของศาลปกครองชั้นต้น จะต้องฟังว่าการพิจารณาของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม ก.พ.ค. (ที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด) ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก่อน คดีจะไม่สามารถจบที่ศาลเดียวได้ การที่มีปัญหาว่าเหตุที่ศาลปกครองพิจารณาคดีล่าช้ากรณีนี้ก็อาจเป็นปัญหาหนึ่ง หากกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ก็จะเป็นประโยชน์ต่อคู่กรณีเช่นกัน” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 1) และ “คำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ซึ่งเป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี เป็นเหตุหลัก ส่วนค่าเสียหายเป็นเรื่องที่ตามคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. ได้เลย หากอยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด ถ้าคำวินิจฉัยไม่ชอบสามารถวินิจฉัยในเรื่องค่าเสียหายต่อไปได้เลย จึงเห็นว่าควรอยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด” (ผู้ให้ข้อมูลรายชื่อที่ 2)

เห็นได้ว่าการกำหนดให้กรณีดังกล่าวเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุด จะทำให้การพิจารณาเป็นไปโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น เป็นการทำให้ข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งลงโทษได้รับการเยียวยาสิทธิต่างๆ รวดเร็วขึ้น เช่นสิทธิในการได้รับเงินเดือน สิทธิประโยชน์ต่างๆ ในระหว่างที่ถูกคำสั่งลงโทษทางวินัย อันสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ตามหลักของความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม

ข้อเสนอแนะ

1. เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาโดยแก้ไขมาตรา 116 วรรคสอง ดังนี้

มาตรา 116 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 (เดิม)

“ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค.”

ดังนั้น จึงเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาโดยแก้ไขมาตรา 116 วรรคสอง ดังนี้

มาตรา 116 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 (แก้ไข)

“มาตรา 116 วรรคสอง ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับการไม่รับอุทธรณ์หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์ของ ก.พ.ค. หรือฟ้องเรียกค่าเสียหายในกรณีอื่นเนื่องมาจากการกระทำโดยมิชอบด้วยกฎหมายของ (ก.พ.ค.)

ให้ฟ้องคดีต่อศาลปกครองสูงสุดภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ทราบหรือถือว่าทราบคำวินิจฉัยของ ก.พ.ค. หรือพ้นระยะเวลาวินิจฉัยอุทธรณ์ แล้วแต่กรณี”

2. การแก้ไขมาตรา 116 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 สามารถแก้ไขได้ในมาตราเดียว ไม่ต้องแก้ไขกฎหมายในส่วนอื่น หากแก้ไขแล้วกรณีดังกล่าวจะเป็นคดีที่มีกฎหมายกำหนดให้อยู่ในอำนาจของศาลปกครองสูงสุดซึ่งฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดโดยตรงตามมาตรา 11 (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

3. หากแก้ไขแล้วจะทำให้ข้าราชการผู้ได้รับคำสั่งได้รับการเยียวยาความเสียหายได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น อันสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ตามหลักของความยุติธรรมที่ล่าช้าก็คือความไม่ยุติธรรม และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่กำหนดให้ฟ้องต่อศาลปกครองสูงสุดเพื่อให้คดีได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว และสอดคล้องกับสาธารณรัฐเฮลเลนิกที่ฟ้องต่อสภาแห่งรัฐโดยตรง

บรรณานุกรม

- จันจิรา นาคาสุ. (2558). ปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายการดำเนินคดีในศาลสูง. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.
- เจษฎา พรไชยา. (ม.ป.ป). ประสบการณ์ในการสร้างรูปแบบการพิจารณาพิเศษ สำหรับคดีที่เกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมของสภาแห่งรัฐกรีซ สำนักวิจัยและวิชาการ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง.
- ชมพูนุท สุขศรีมั่งมี. (2556). ปัญหาการอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัยและคำสั่งให้ออกจากราชการต่อคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2558). คำอธิบายกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ธนกร วรปรัชญากุล. (2547). ระบบศาลยุติธรรมและการขอให้มีการทบทวนคำพิพากษาของศาลในประเทศฝรั่งเศส. *จุลพาฬ นิตยสารสำนักงานศาลยุติธรรม*, 51(1), 59-68.
- ธนัทธ ภูมิต. (2554). บทบาทของศาลอุทธรณ์ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงในคดีอาญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- นัตริยา พิธีวินิจ. (2550). แนวทางการแก้ไขระบบอุทธรณ์ ฎีกาในคดีอาญา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.
- น้ำแท้ มีบุญส้าง. (2552). การใช้อำนาจตุลาการโดยประชาชน. *จุลนิติ*, 6(5), 49-52.

- บรรยาย นาคยศ. (2566). การอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพิทักษ์ระบบคุณธรรมและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารบุคคลในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2566, จาก http://www1.ddd.go.th/web_psd/PDF/Knowledge%20-65/d3/n1.pdf
- ปิยะศาสตร์ ไชว์พันธุ์. (ม.ป.ป). การอุทธรณ์คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.) ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 สำนักวิจัยและวิชาการ (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง.
- ปิยาภรณ์ ชัยวัฒน์. (2553). การชดเชยค่าเสียหายให้แก่พนักงานอัยการที่ถูกให้ออกจากราชการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย. วารสารวิชาการศาลปกครอง, 10(1), 84-89.
- ปิยาภรณ์ ชัยวัฒน์. (ม.ป.ป). อำนาจของสภาแห่งรัฐในฐานะศาลปกครองสูงสุด (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง.
- ปริดา โชติมานนท์. (ม.ป.ป). สภาแห่งรัฐกรีซในฐานะศาลปกครองสูงสุด (The Hellenic Council of State) (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง.
- ราตรี ตามี. (2549). การพิจารณาคดีอาญาในศาลสูง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, จังหวัดปทุมธานี.
- วธนี ตรีทอง. (2544). สถานภาพและบทบาทด้านพิทักษ์ระบบคุณธรรมของ ก.พ. (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร-มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, จังหวัดปทุมธานี.
- สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ. (ม.ป.ป). หลักนิติธรรม ความชอบธรรมตามกฎหมาย. สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2566 จาก https://www.constitutionalcourt.or.th/occ_web/ewt_dl_link.php?nid=1179.
- สุชาติณี บัวเผียน. (2563). ปัญหาการไม่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในกำหนดระยะเวลาตามกฎหมายระเบียบข้าราชการพลเรือนของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม (ก.พ.ค.). (สารนิพนธ์นิติศาสตร-มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- สุรเชษฐ์ รอดทอง. (2557). ปัญหาทางกฎหมายในการฟ้องคดีปกครองเกี่ยวกับระบบพิจารณาอุทธรณ์ในการลงโทษทางวินัยข้าราชการพลเรือนโดยคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม. (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.

Received: January 8, 2024

Revised: June 24, 2024

Accepted: June 29, 2024

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร

สังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

Factors Affecting the Work Efficiency of Personnel in the Office of Disease Prevention and Control Region 12, Songkhla

สมัคร บัวบาน (Samakr Bourban)*

E-mail: Samakr.bb@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา (2) เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา (4) ศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 155 คน แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ข้อมูลทั่วไป ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในองค์กร ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานและข้อคำถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวด้วยการทำ post hoc test และสถิติการวิเคราะห์การถดถอย

ผลการศึกษา พบว่า (1) กลุ่มตัวอย่างมีระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านเวลา รองลงมาคือ ด้านปริมาณงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านคุณภาพของงาน (2) เพศชายและเพศหญิง และระดับการศึกษา มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (3) อายุ ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการทำงาน และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) ปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร

* สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

(Office of Disease Prevention and Control Region 12, Songkhla)

มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านกลยุทธ์ด้านบุคลากรด้านความสามารถ และด้านค่านิยมร่วมของคนในองค์กร (5) ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง จำนวน 4 ด้านคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา
แรงจูงใจ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

Abstract

This descriptive research study aims to: (1) examine the level of work efficiency of personnel in the Office of Disease Prevention and Control Region 12, Songkhla; (2) compare the work efficiency of personnel in the Office of Disease Prevention and Control Region 12, Songkhla, classified by personal factors; (3) investigate work motivation factors affecting the work efficiency of personnel in the Office of Disease Prevention and Control Region 12, Songkhla; and (4) Study organizational factors affecting the work efficiency of personnel in the Office of Disease Prevention and Control Region 12, Songkhla. Data was collected from a sample of 155 participants. The questionnaire was divided into four sections: general information, organizational factors, work motivation factors, and personnel work efficiency. Statistical analyses included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance with a post hoc test, and regression analysis.

The research results indicate that (1) the performance level of the samples is very high. They are considering that the average value of each sample is the highest. It's time, followed by workload. The lowest average is the quality of work (2) for both men and women, as well as the level of education. (3) Age, personnel type, working hours, and monthly income. (4) Factors within the organization that affect the performance of personnel in the organization. There is a high level of relationship in four areas: strategy, personnel, and ability. And the shared values of people in the organization. (5) The work motivation factors that affect the performance of human resources in enterprises are highly

correlated at four levels: work achievement, recognition, creative and challenging work nature, and work responsibility, which are statistically significant at 0.05.

Keywords: Factors affecting work efficiency, Office of Disease Prevention and Control 12, Songkhla, Motivation, Work efficiency

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานขององค์การเป็นเสมือนจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาทรัพยากรขององค์การทุกด้าน โดยเฉพาะทรัพยากรบุคคลเป็นอันดับแรกและสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเพิ่มประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน ซึ่งจำเป็นต้องมีการกำหนดเป้าหมายไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้แต่ละหน่วยงานภายในองค์กรมีการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน องค์กรที่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานสูงจะเป็นองค์กรที่ประสบความสำเร็จ การที่บุคลากรจะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมขึ้นอยู่กับความร่วมมือและเสียสละในการทำงานอย่างจริงจังของบุคคลในองค์กร สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร เพราะแรงจูงใจจะเป็นแรงผลักดันให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้น ด้วยความสมัครใจ และมีความเต็มใจในการปฏิบัติงาน ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพ (กรรณ สุวรรณคำ, 2564)

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานเป็นสิ่งที่องค์กรควรจะต้องตระหนักไว้อยู่เสมอ เนื่องจากแรงจูงใจเกิดจากการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งพยายามจะบรรลุเป้าหมายบางอย่างเพื่อที่จะสนองต่อความต้องการหรือความคาดหวังที่มีอยู่จะส่งผลให้บุคลากรเกิดแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ก่อให้เกิดขวัญกำลังใจและความเต็มใจในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลเกิดความมานะพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมในการทำงานยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่จะผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จ (กรรณ สุวรรณคำ, 2564) และจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสิน เขตนนทบุรี ได้กล่าวถึงแรงจูงใจคือ พลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรม และยังกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรมนั้นด้วย คนที่มีแรงจูงใจสูงจะใช้เวลาพยายามในการกระทำไปสู่เป้าหมาย โดยไม่ลดละ แต่คนที่มีแรงจูงใจต่ำจะไม่แสดงพฤติกรรม หรือไม่ก็ล้มเลิกการกระทำก่อนบรรลุเป้าหมาย หรือแรงจูงใจอาจหมายถึงความพยายามในการชักจูงให้บุคคลปฏิบัติต่อสิ่งเร้าเพื่อเพิ่มความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงานให้สูงขึ้น อันจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ (จิราภรณ์ ช่วยรอด, 2552) นอกจากนี้ จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้กล่าวถึงปัจจัยด้านแรงจูงใจ หมายถึง ปัจจัยทั้งภายนอกและภายในที่ส่งผลต่อทัศนคติในทางบวกของบุคคล เป็นแรงผลักดัน

แรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่กระตือรือร้น เกิดแรงจูงใจ ความพึงพอใจ ความมุ่งมั่นและความคาดหวังที่จะ ได้รับความสำเร็จการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับ การยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย ความรับผิดชอบในงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ (ธนภรณ์ พรณราย, 2565) และจากการศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลโนนกกอก อำเภอกะชังสมุทร จังหวัดชัยภูมิ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลโนนกกอก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 (สิทธิชัย สมวงษ์ และคณะ, 2566)

ปัจจัยภายในองค์กร ตามกรอบแนวคิดของ McKinney 7-S Framework ประกอบด้วยปัจจัย 7 ด้านคือ (1) กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy) (2) โครงสร้างองค์กร (Structure) (3) ระบบการปฏิบัติงาน (System) (4) บุคลากร (Staff) (5) ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill) (6) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) และ (7) ค่านิยมร่วม (Shared values) (กษิรา นิตินันต์ และคณะ, 2564)

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เทคนิค รวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จ โดยคำนึงถึงความ ถูกต้องรวดเร็วของงาน ความสะอาดสบาย ความประหยัดความยุติธรรมและ ความเสมอภาค รวมถึงปริมาณ ผลงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน จึงประกอบด้วย 3 ด้าน คือ คุณภาพของงาน ปริมาณงาน และเวลา (ธนภรณ์ พรณราย, 2565)

บุคลากรในหน่วยงานเป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นกลไกขับเคลื่อนภารกิจให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และด้วยเหตุนี้บุคลากร สังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา จำเป็นจะต้องมีคุณภาพสามารถ ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างสูงสุด ทั้งนี้หากบุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีคุณภาพแล้ว ย่อม ทำให้โครงสร้างองค์กรมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วย ซึ่งเป็น หน้าที่สำคัญของการบริหารราชการ สำหรับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมีความสำคัญต่อ การทำงานขององค์กรเป็นอย่างมาก เนื่องจากการสร้างประสิทธิภาพในการทำงานและเป็นการเพิ่ม ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายขององค์กรได้ ผู้วิจัย ซึ่งเป็นบุคลากรในสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ภายในองค์กร และปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลาว่าอยู่ในระดับใด เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการ ทำงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา
4. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

1.1 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างเหมาบริการ ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา จำนวน 304 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 8 พฤษภาคม 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้การคำนวณจากสูตรของแดเนียล (Daniel, 1995 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดา-บริสุทธิ์, 2551, น. 113) ได้จำนวน 155 คน

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ

2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง ระยะเวลาการทำงาน รายได้ต่อเดือน

2.1.2 ปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ รูปแบบการบริหาร บุคลากร ความสามารถ และค่านิยมร่วมของคนในองค์กร

2.1.3 ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ความสำเร็จในการทำงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย ความรับผิดชอบในงาน ความก้าวหน้าในอาชีพ

2.2 ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน และด้านเวลา

3. ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2566

นิยามศัพท์

บุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา หมายถึง ข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างประจำ พนักงานกระทรวงสาธารณสุข ลูกจ้างชั่วคราว ลูกจ้างเหมาบริการที่ปฏิบัติงานประจำในบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ เทคนิค รวมถึงประสบการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายแล้วเสร็จ โดยคำนึงถึงความถูกต้องรวดเร็วของงาน ความสะดวกสบาย ความประหยัดความยุติธรรมและ ความเสมอภาค รวมถึงปริมาณผลงานที่สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน หมายถึง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ทั้งปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยภายในองค์กร และปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา โดยกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 155 คน ใช้การคำนวณจากสูตรของแดเนียล (Daniel, 1995 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2551, น. 113)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทตำแหน่ง ระยะเวลาการทำงาน รายได้ต่อเดือน ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยภายในองค์กร

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

โดยแบบสอบถามในส่วนที่ 2-4 เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ให้เลือก 5 ระดับ ตามแบบของ Likert (1961) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับคำถามเชิงบวก ดังต่อไปนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง มาก

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง น้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การกำหนดเกณฑ์ ถือหลักว่าจะต้องให้ทุกระดับมีช่วงคะแนนเท่ากันจะเห็นได้ว่าคะแนนสูงสุด 5 คะแนน และต่ำสุด 1 คะแนน ซึ่งมีช่วงห่างหรือพิสัยของคะแนนเท่ากับ $5 - 1 = 4$ มี 5 ระดับ โดยแต่ละระดับควรมีช่วงห่างเท่ากับ $4/5 = 0.8$

การแปลผล มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง มาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง น้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติดังนี้ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ตามด้วยการทำ post hoc test
3. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอย (Regression Analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 67.2 เพศชาย ร้อยละ 32.8 อายุมากที่สุดในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 40.3 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 26.9 และช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 20.4 เมื่อจำแนกระดับการศึกษา ปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 59.1 รองลงมา คือ การศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 22.6 และต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 18.3 ประเภทบุคลากรส่วนใหญ่ รับราชการ ร้อยละ 55.9 พนักงานราชการ ร้อยละ 18.8 และลูกจ้างประจำ ร้อยละ 14.0 ระยะเวลาการทำงานมากที่สุด คือ 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.3 รองลงมาคือ 5-10 ปี ร้อยละ 19.4 และระยะเวลา 11-15 ปี ร้อยละ 12.4 สำหรับรายได้ต่อเดือน มากที่สุดอยู่ในช่วง 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 30.1 รองลงมาคือ 10,001- 20,000 บาท ร้อยละ 29.6 และรายได้ 30,001-40,000 บาท ร้อยละ 21.0 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านด้านเวลา ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.01) รองลงมาคือ ด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.02) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.02) ตามลำดับ โดยแยกพิจารณารายด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านคุณภาพของงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปฏิบัติงานได้สำเร็จอย่างมีคุณภาพ และถูกต้องตามระเบียบหลักเกณฑ์ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.76) รองลงมาคือ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีคุณภาพ ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.79) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเกณฑ์คุณภาพที่หน่วยงานคาดหวัง ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

2.2 ด้านปริมาณงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ จัดลำดับความสำคัญของปริมาณงานเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.78) รองลงมาคือ ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.75) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปริมาณเหมาะสมและสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

2.3 ด้านเวลา เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีความตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.79) รองลงมาคือ มีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 0.78) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการพัฒนาวิทยาการใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สะดวกและมีความรวดเร็วขึ้น ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.80) ตามลำดับ โดยทุกด้านมีระดับคะแนนอยู่ในเกณฑ์มากทั้งหมด ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลการปฏิบัติงาน

ประสิทธิผลการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านคุณภาพของงาน	4.00	0.02	มาก
1.1 ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเกณฑ์คุณภาพ ที่หน่วยงานคาดหวัง	3.96	0.77	มาก
1.2 ปฏิบัติงานได้สำเร็จอย่างมีคุณภาพ และถูกต้องตามระเบียบหลักเกณฑ์	4.05	0.76	มาก
1.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีคุณภาพ	3.98	0.79	มาก

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
2. ด้านปริมาณงาน	4.02	0.02	มาก
2.1 ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย	4.02	0.75	มาก
2.2 ปริมาณเหมาะสมและสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้	3.95	0.80	มาก
2.3 จัดลำดับความสำคัญของปริมาณงานเพื่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	4.08	0.78	มาก
3. ด้านเวลา	4.09	0.01	มาก
3.1 มีความตรงต่อเวลาและรักษาเวลาในการปฏิบัติงาน	4.18	0.79	มาก
3.2 มีการแบ่งเวลาอย่างชัดเจน เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	4.09	0.78	มาก
3.3 มีการพัฒนาวิทยาการใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สะดวก และมีความรวดเร็วขึ้น	3.99	0.80	มาก
รวม	4.03	0.01	มาก

**ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรค
ที่ 12 สงขลา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล**

ผลการศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 6 ด้าน พบว่า

3.1 บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 บุคลากรที่มีช่วงอายุน้อยกว่า 50 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และบุคลากรที่มีอายุตั้งแต่ 51-60 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 บุคลากรทุกระดับการศึกษา มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 บุคลากรประเภทข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับบุคลากรกลุ่มพนักงานกระทรวงสาธารณสุข ลูกจ้างชั่วคราว และลูกจ้างเหมาบริการ มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.5 ระยะเวลาการทำงาน น้อยกว่า 4 ปี และ 16 ปีขึ้นไป มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับบุคลากรที่มีระยะเวลาการทำงานตั้งแต่ 5-15 ปี มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.6 รายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 30,000 บาท และมากกว่า 40,001 บาท มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายได้ต่อเดือนตั้งแต่ 30,001-40,000 บาท มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 6 ด้าน

		ปัจจัยส่วนบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	t	sig.
ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน	เพศ	ชาย	3.68	0.25	76.29	0.00
		หญิง	3.85	0.17	111.91	0.00
	อายุ	ไม่เกิน 30 ปี	4.00	0.14	75.94	0.00
		31 - 40 ปี	3.75	0.21	46.42	0.00
		41 - 50 ปี	3.88	0.14	9.73	0.00
		51 - 60 ปี	4.02	0.22	0.44	0.91
	ระดับ	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.55	0.23	41.23	0.00
	การศึกษา	ปริญญาตรี	3.87	0.19	87.94	0.00
		สูงกว่าปริญญาตรี	3.96	0.19	9.58	0.00
	ประเภท	ข้าราชการ	3.74	0.16	213.01	0.00
	บุคลากร	ลูกจ้างประจำ	3.79	0.17	22.34	0.00
		พนักงานราชการ	3.93	0.28	5.09	0.00
		พนักงานกระทรวงสาธารณสุข	4.07	0.33	0.12	1.00
		ลูกจ้างชั่วคราว และลูกจ้างเหมาบริการ				
	ระยะเวลา	น้อยกว่า 1 ปี	3.86	0.18	48.09	0.00
	การทำงาน	1 - 4 ปี	3.91	0.26	20.17	0.00
5 - 10 ปี		3.98	0.75	1.23	0.27	
11 - 15 ปี		4.14	0.17	0.29	0.98	
16 - 20 ปี		4.07	0.14	5.16	0.00	
20 ปีขึ้นไป		4.22	0.20	42.79	0.00	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

		ปัจจัยส่วนบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	t	sig.
ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงาน	รายได้ต่อเดือน	ไม่เกิน 10,000 บาท	3.47	0.14	10.06	0.00
		10,001 - 20,000 บาท	3.87	0.29	29.42	0.00
		20,001 - 30,000 บาท	3.88	0.16	13.04	0.00
		30,001 - 40,000 บาท	4.00	0.17	0.36	0.95
		มากกว่า 40,001 บาท	4.23	0.14	6.49	0.00

ส่วนที่ 4 ผลการศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรสังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

ผลการศึกษาปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง จำนวน 4 ด้านคือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย และด้านความรับผิดชอบในการทำงาน โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ดังรายละเอียดตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานจำแนกรายด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในภาพรวม

ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน	R	R ²	Adjusted R Square	P-value
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	0.846	0.716	0.714	0.00
2. ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ	0.776	0.601	0.599	0.00
3. ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์ และท้าทาย	0.805	0.648	0.646	0.00
4. ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน	0.826	0.682	0.680	0.00
5. ด้านความก้าวหน้าในอาชีพ	0.570	0.325	0.321	0.00

หมายเหตุ ทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนที่ 5 ผลการศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา

ผลการศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง จำนวน 4 ด้านคือ ด้านกลยุทธ์ ด้านบุคลากร ด้านความสามารถ และด้าน ค่านิยมร่วมของคนในองค์กร โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้านคือ ด้านโครงสร้าง ด้าน ระบบ และด้านรูปแบบการบริหาร ดังรายละเอียดตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การถดถอยปัจจัยภายในองค์กรจำแนกรายด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
ของบุคลากรในภาพรวม

ปัจจัยภายในองค์กร	R	R ²	Adjusted R Square	P-value
1. ด้านกลยุทธ์	0.717	0.514	0.512	0.00
2. ด้านโครงสร้าง	0.626	0.391	0.388	0.00
3. ด้านระบบ	0.671	0.451	0.448	0.00
4. ด้านรูปแบบการบริหาร	0.670	0.450	0.447	0.00
5. ด้านบุคลากร	0.724	0.524	0.522	0.00
6. ด้านความสามารถ	0.763	0.582	0.579	0.00
7. ด้านค่านิยมร่วมของคนในองค์กร	0.749	0.560	0.558	0.00

หมายเหตุ ทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก การที่จะทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้ปฏิบัติงาน ต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานเป็นอย่างดี สามารถช่วยลดข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับงานได้ ทำให้การปฏิบัติงาน สำเร็จทันเวลาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย สมวงษ์ และ คณะ (2566) พบว่า ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล โนนกอก อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ ธนภรณ์ พรหมราย (2565) พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัด สงขลา อยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศชายและเพศหญิง และระดับการศึกษา มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน อายุ ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการทำงาน และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภรณ์ พรรณราย (2565) พบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร ระยะเวลาการทำงาน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกันมีประสิทธิภาพการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรุณา สุวรรณคำ (2564) พบว่า อายุ ตำแหน่งงาน ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (อายุราชการ) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันทำให้ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานทั้ง 5 ด้าน ส่งผลต่อการประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง องค์กรจะต้องมีการสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้บุคลากรทุ่มเททั้งร่างกายและแรงใจในการทำงาน ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานไปในทางทิศทางที่ต้องการ และบุคลากรยังมีความพึงพอใจที่จะทำงานอย่างเต็มที่ตามศักยภาพของตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิชัย สมวงษ์ และคณะ (2566) พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานที่สร้างสรรค์และท้าทาย ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลโนนกกอก อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภรณ์ พรรณราย (2565) พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้แก่ ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในอาชีพ

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ตามแนวคิดปัจจัย 7 ประการของ McKinsey พบว่า ปัจจัยทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา มีการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มีการกำหนดโครงสร้างองค์กรและมอบหมายผู้รับผิดชอบงานที่เหมาะสมกับความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล มีระบบและรูปแบบการบริหารงานที่เป็นรูปแบบที่สอนน้อง และมีระบบการติดตามงานที่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมาย ด้านบุคลากรมีการมอบหมายงานอย่างเหมาะสมตามความสามารถของบุคลากร และบุคลากรเองก็มีการขวนขวายหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และสุดท้ายด้านค่านิยมร่วมของคนในองค์กร ทำให้องค์กรมีการสร้างผลงานตามบริบทของหน่วยงานได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภรณ์ พรรณราย (2565) พบว่า ปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ

การปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ได้แก่ ด้านโครงสร้าง ด้านรูปแบบการบริหาร และด้านความสามารถ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารได้ทราบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สังกัดสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 สงขลา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของแต่ละปัจจัย มีดังต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยภายในองค์กรด้านระบบ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรมีการพิจารณาทบทวนระบบการบริหารจัดการภายในองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานสะดวกรวดเร็วและลดข้อผิดพลาด

1.2 ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานด้านความก้าวหน้าในอาชีพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรสนับสนุนและมีการพิจารณาความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน

1.3 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงาน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรจัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ ถูกต้องตามระเบียบหลักเกณฑ์ และสำเร็จตามเกณฑ์คุณภาพที่หน่วยงานคาดหวัง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในส่วนในระดับผู้บริหาร เพื่อให้ทราบปัจจัยในการบริหาร และนำมาบูรณาการในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลมาพัฒนาการบริหารองค์กรต่อไป

บรรณานุกรม

- กรรณ สุวรรณคำ. (2564). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานสรรพากรพื้นที่สมุทรปราการ 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- กษิรา นิธิพนันต์, อรุณ รักธรรม, เพ็ญศรี ฉิรินัง, และอุดมวิทย์ ไชยสกุลเกียรติ. (2564). องค์การที่มีประสิทธิภาพตามแนวคิดปัจจัย 7 ประการของ McKinsey. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*, 13(3), 159-167. <https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/law/article/view/8383>

- จิราภรณ์ ช่วยรอด. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารออมสินเขตนนทบุรี. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ธนภรณ์ พรรณราย. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- นริศรารัตน์ ศรีฉันทมิตร, ประเชิญ ดิยะปัญญินิตย์, และฐนันทวัน โฆษิตคณิน. (2567). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธุรกิจทำความสะอาดในกรุงเทพมหานคร. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 6(1), 97-108. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jemri/article/view/265368/179272>
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2551). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จามจุรีโปรดักท์.
- สิทธิชัย สมวงษ์ และคณะ. (2566). ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลโนนกกอก อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ. *Procedia of Multidisciplinary Research* (10/2523), 1(10). <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/PMR/article/view/3333/2011>

Received: August 7, 2021

Revised: June 30, 2024

Accepted: June 30, 2024

การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

Disaster Prevention and Relief Operations of the Uthai Thani Provincial Administrative Organization

ภาณุวัฒน์ นองคาย (Phanuwat Nongkhai)¹

รัฐบุรุษ คุ่มทรัพย์ (Rattaburut Khumsap)²

E-mail: phanuwat645@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี และ 2) เปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชาชนอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 398 คน โดยใช้สูตรของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในการปฏิบัติงานบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานของอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .540) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การวางแผนการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .794) ส่วนรองลงมาคือ การลงมือปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .677) การตรวจสอบการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .574) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .675)

คำสำคัญ การปฏิบัติงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Student in Master of Public Administration Program, Siam Technology College)

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Master of Public Administration Program, Siam Technology College)

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the level of disaster prevention and relief operations of Uthai Thani Provincial Administrative Organization; and 2) to compare the disaster prevention and relief operations of Uthai Thani Provincial Administrative Organization, classified by personal characteristic factors. This is a quantitative research study. The population for this research was determined by Taro Yamane's formula, which consists of 398 volunteer citizens for disaster prevention and relief at the Uthai Thani Provincial Administrative Organization. The research instrument is a questionnaire about public opinion on the Uthai Thani Provincial Administrative Organization's disaster relief operations. The statistics used for data analysis include frequency distribution, percentage, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and pairwise comparisons using Scheffe's method.

According to the research findings, the overall performance of disaster prevention and relief volunteers at the Uthai Thani Provincial Administrative Organization was high ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .540). Upon examining individual aspects, we found that operational planning had the highest mean score ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .794), followed by implementation ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .677), and operational inspection ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .574). Operational improvement and correction were the aspects with the lowest mean score ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .675).

Keywords: Operations, Disaster prevention and relief, Uthai Thani Provincial Administrative Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 มาตรา 11 กำหนดให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของประเทศ มีหน้าที่ปฏิบัติการประสานการปฏิบัติให้การสนับสนุนและช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาคเอกชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยผู้ได้รับอันตรายหรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัยและมาตรา 41 กำหนดให้ผู้อำนวยความสะดวกให้มีอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ที่รับผิดชอบเพื่อปฏิบัติหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานใน

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายแต่เนื่องจากแนวโน้มการเกิดสาธารณภัยมีความถี่และรุนแรงเพิ่มมากขึ้นและจากสถานการณ์ภัยพิบัติภายในประเทศที่ผ่าน ๆ มาไม่ว่าจะเป็นภัยขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าทำการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยทั้งของภาครัฐและเอกชนมีไม่เพียงพอ จึงจำเป็นต้องมีการคัดเลือกและฝึกอบรมอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยที่ได้รับการคัดเลือกจากพื้นที่ประสบภัยให้ได้รับการฝึกฝนอบรมความรู้ด้านการป้องกันการแจ้งเตือนการเผชิญเหตุและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้มีความรู้ความสามารถเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการสาธารณภัยของหน่วยงานภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยกิจการอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2553 ข้อ 3 ในการปฏิบัติงานหน่วยอาสาสมัครประกอบไปด้วยศูนย์ อปพร. กลาง, ศูนย์ อปพร. เขต, ศูนย์อปพร. จังหวัด, ศูนย์ อปพร. อำเภอ, ศูนย์ อปพร. กิ่งอำเภอ, ศูนย์ อปพร. เทศบาล, ศูนย์ อปพร. องค์การบริหารส่วนตำบล, ศูนย์ อปพร. กรุงเทพมหานคร, ศูนย์ อปพร. เขตในกรุงเทพมหานคร และศูนย์ อปพร. เมืองพัทยา ในพื้นที่จังหวัดลำพูนมีการจัดตั้งศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในระดับเทศบาล จำนวน 21 แห่ง และในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 127 แห่ง รวมทั้งสิ้น 148 แห่ง (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย, 2558)

จังหวัดอุทัยธานีตั้งอยู่ทางภาคเหนือตอนล่างบริเวณลุ่มแม่น้ำสะแกกรัง ซึ่งไหลสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอมโนรมย์ จังหวัดชัยนาท ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือตามถนนสายเอเชีย ประมาณ 206 กิโลเมตร แยกเข้าจังหวัดอุทัยธานีตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 333 ที่บ้านท่าน้ำอ้อย ประมาณ 16 กิโลเมตร ถึงจังหวัดอุทัยธานี รวมระยะทาง 222 กิโลเมตร จังหวัดอุทัยธานีมีพื้นที่ส่วนรวม 6,730 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,206,404 ไร่ เป็นพื้นที่ทางการเกษตร 1,861,347 ไร่ และเป็นพื้นที่ป่าที่มีสภาพเป็นพื้นที่คุ้มครอง ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ 9 แห่ง วนอุทยาน 2 แห่ง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า 1 แห่ง มีเนื้อที่รวม 2,828,185 ไร่ เนื่องจากจังหวัดอุทัยธานีเป็นพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าค่อนข้างเยอะทำให้เกิดอุทกภัย วาตภัย แผ่นดินไหว อาคารถล่ม ตลอดจนภัยอื่น ๆ ซึ่งไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ล้วนเป็นภัยที่ก่อให้เกิดอันตรายและความเสียหายต่อชีวิตหรือทรัพย์สินแก่ประชาชนโดยส่วนรวม อบจ.อุทัยธานีดำเนินการหาวิธีการป้องกันและระงับเหตุที่เกิดขึ้นโดยเร็ว พร้อมทั้งต้องให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยเร่งด่วน ตลอดจนการรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อให้สถานการณ์เข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็วซึ่งรวมถึงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ชีวิตความเป็นอยู่ทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชนแต่เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบมีค่อนข้างน้อยและยังขาดการฝึกอบรมด้านป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปัญหาสาธารณภัยก็ จะไม่ได้รับการบรรเทาช่วยเหลือ สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จะส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจของประเทศในภาพรวม

องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเขตอำเภอเมือง ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของแต่ละตำบลในเขตอำเภอเมืองอุทัยธานี โดย

งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเทศบาล ในเขตอำเภอเมืองอุทัยธานีจะมีการกักพิเศษคือ มีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมกิจการ อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้มีความเข้มแข็ง ปฏิบัติตามระเบียบราชการ และสั่งใช้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องปัญหาการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เพื่อที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีจะได้นำผลจากการวิจัยไปปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

1. อาสาสมัครที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน
2. อาสาสมัครที่มีระดับอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน
3. อาสาสมัครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน
4. อาสาสมัครที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี แตกต่างกัน
5. อาสาสมัครที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

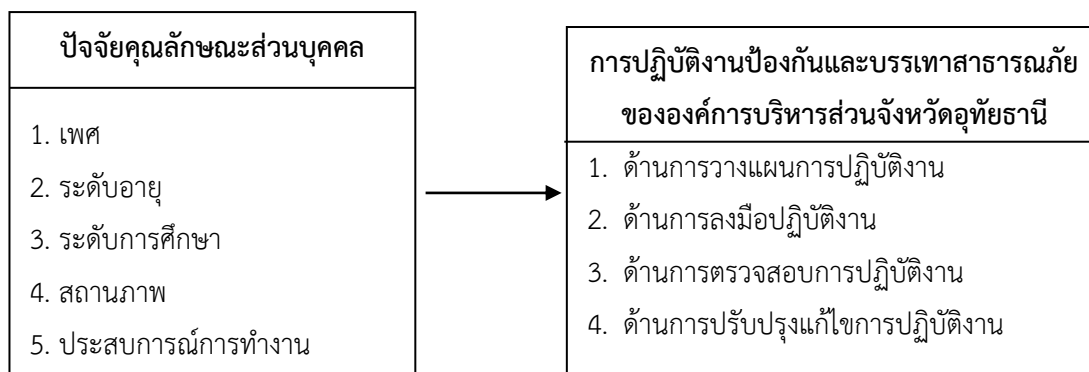
จากการศึกษาการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ วิลเลียม เอ็ดเวิร์ด เดมมิ่ง (William Edwards Deming, 1900) ได้กล่าวถึงการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติงาน การลง

มือปฏิบัติงาน การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานโดยมีรายละเอียดและความสำคัญของแต่ละตัวแปรได้ ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาในด้านเนื้อหา คือ การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนการปฏิบัติงาน ด้านการลงมือปฏิบัติงาน ด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน และด้านการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน

วิธีการวิจัย

รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 112,671 คน (จำนวนครัวเรือนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี, 2563)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 398 คน จากขนาดกลุ่มตัวอย่างซึ่งคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และมีความคลาดเคลื่อน 0.05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่ม และทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นและสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และประสิทธิภาพการทำงานของประชาชนอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติงาน การลงมือปฏิบัติงาน การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งใช้สถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมมติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และประสิทธิภาพการทำงาน โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่า t-test
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และประสิทธิภาพการทำงาน โดยใช้ ค่า F-test หากพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะดำเนินการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) กำหนดนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวม

การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. การวางแผนการปฏิบัติงาน	4.33	.794	มาก	1
2. การลงมือปฏิบัติงาน	4.26	.677	มาก	2
3. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน	4.25	.574	มาก	3
4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน	3.60	.675	มาก	4
รวม	4.12	.540	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .540) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การวางแผนการปฏิบัติงานมี ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .794) รองลงมาคือ การลงมือปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .677) การตรวจสอบการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .574) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = .675)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี
จำแนกตามเพศ

การปฏิบัติงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	ชาย (362)		หญิง (36)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนการปฏิบัติงาน	4.06	.60	4.01	.58	.782	.43
2. การลงมือปฏิบัติงาน	4.04	.57	3.97	.61	.810	.41
3. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน	4.02	.61	4.06	.51	.556	.57
4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน	3.97	.79	3.95	.77	.216	.82
รวม	4.02	.51	4.00	.47	.415	.67

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 อาสาสมัครที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
อุทัยธานี จำแนกตามอายุ

การปฏิบัติงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	แหล่งความ- แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. การวางแผนการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.606	2	.303	.833	.436
	ภายในกลุ่ม	73.036	395	.363		
	รวม	73.642	397			
2. การลงมือปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.250	2	.125	.319	.727
	ภายในกลุ่ม	78.725	395	.392		
	รวม	78.974	397			
3. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.168	2	.584	1.876	.156
	ภายในกลุ่ม	62.588	395	.311		
	รวม	63.756	397			
4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.692	2	.846	1.712	.183
	ภายในกลุ่ม	99.349	395	.494		
	รวม	101.042	397			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.787	2	.894	1.979	.141
	ภายในกลุ่ม	90.772	395	.452		
	รวม	92.559	397			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า อาสาสมัครที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
อุทัยธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย	แหล่งความ- แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. การวางแผนการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.486	2	.495	1.373	.25
	ภายในกลุ่ม	72.155	395	.361		
	รวม	73.642	397			
2. การลงมือปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.049	2	.016	.041	.98
	ภายในกลุ่ม	78.926	395	.395		
	รวม	78.974	397			
3. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.218	2	.406	1.299	.27
	ภายในกลุ่ม	62.538	395	.313		
	รวม	63.756	397			
4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.960	2	.987	2.012	.11
	ภายในกลุ่ม	98.082	395	.490		
	รวม	101.042	397			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.400	2	.467	1.024	.38
	ภายในกลุ่ม	91.159	395	.456		
	รวม	92.559	397			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 อาสาสมัครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมและด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
อุทัยธานี จำแนกตามสถานภาพ

การปฏิบัติงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	แหล่งความ- แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. การวางแผนการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.161	2	.080	1.824	.16
	ภายในกลุ่ม	5.074	395	.044		
	รวม	5.235	397			
2. การลงมือปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.143	2	.572	4.917	.00*
	ภายในกลุ่ม	13.367	395	.116		
	รวม	14.511	397			
3. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.007	2	.003	.026	.97
	ภายในกลุ่ม	15.351	395	.133		
	รวม	15.358	397			
4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	.229	2	.115	2.662	.07
	ภายในกลุ่ม	4.955	395	.043		
	รวม	5.184	397			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.161	2	.080	1.824	.16
	ภายในกลุ่ม	5.074	395	.044		
	รวม	5.235	397			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า อาสาสมัครที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การลงมือปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี
จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การปฏิบัติงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย	แหล่งความ- แปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. การวางแผนการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.822	2	.607	1.755	.16
	ภายในกลุ่ม	39.453	395	.346		
	รวม	41.275	397			
2. การลงมือปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	4.777	2	1.592	5.342*	.00
	ภายในกลุ่ม	33.982	395	.298		
	รวม	38.759	397			
3. การตรวจสอบการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.366	2	.789	1.906	.13
	ภายในกลุ่ม	47.171	395	.414		
	รวม	49.538	397			
4. การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.720	2	1.240	2.680	.05
	ภายในกลุ่ม	52.740	395	.463		
	รวม	56.460	397			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.730	2	.910	3.672*	.01
	ภายในกลุ่ม	28.259	395	.248		
	รวม	30.990	397			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า อาสาสมัครที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน
ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การลงมือปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้วิจัยอภิปรายดังนี้

1. การปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีการกำหนดแผนป้องกันและแผนฉุกเฉินไว้ล่วงหน้า สามารถเข้าช่วยเหลือโดยใช้ทักษะ เครื่องมือ มีความชำนาญ และจัดฝึกอบรมทบทวนการปฏิบัติงานให้แก่สมาชิก อปพร. เป็นประจำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสรี พันธุ์เจริญ (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบว่า อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรฉัตร หยุคง (2554) ความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่าระดับของปัจจัยในการเตรียมความพร้อมและระดับของความพร้อมของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี พบว่า อาสาสมัครที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนอาสาสมัครที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การลงมือปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเป็นการปฏิบัติงานบนพื้นฐานของความพร้อมในการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อผลักดันการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้ไปสู่เป้าหมายหลักคือ เพื่อให้ชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน รวมทั้งของรัฐมีความปลอดภัยจากสาธารณภัย และเป็นการลดภาระการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐในการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิกกร บัวแก้ว (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉลอง อำเภออุทัยธานี จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉลอง อำเภออุทัยธานี จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษา สถานภาพ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ในการศึกษาเรื่องการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1.1 การวางแผนการปฏิบัติงานในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนก่อนที่จะกำหนดแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีควรวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนก่อนที่จะกำหนดแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้สม่ำเสมอ

1.2 การลงมือปฏิบัติงานในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การออกตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ควรมีการจัดผู้รับผิดชอบการออกตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบให้มากขึ้น

1.3 การตรวจสอบการปฏิบัติงานในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี มีความสามารถในการสนับสนุนประสานงานหน่วยงานข้างเคียงที่มีพื้นที่ติดต่อกัน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ควรให้การสนับสนุนประสานงานหน่วยงานข้างเคียงที่มีพื้นที่ติดต่อกันให้มากขึ้น

1.4 การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานีมีการกำกับ ควบคุม ดูแลสมาชิก อปพร. ให้เป็นไปตามระเบียบวินัยและภารกิจหน้าที่ ดังนั้น คณะกรรมการองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ควรเข้ามากำกับ ควบคุม ดูแลสมาชิก อปพร. ให้เป็นไปตามระเบียบวินัยและภารกิจหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี เพื่อนำผลการวิจัยนำไปพัฒนาการปฏิบัติงานของพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

2.2 ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี ทำให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุทัยธานี

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2551). สถิติอุบัติเหตุภัยและสาธารณภัยปี พ.ศ. 2550 และ 2551. กรุงเทพฯ: สหมิตร พรินติ้งแอนด์พับลิชชิง.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2551). พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2558). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย. (2558). แผนแม่บทป้องกันและบรรเทาภัยจากคลื่นสึนามิ (ระยะ 5 ปี). สำนักนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2558). คู่มือประชาชนในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน: การจัดทำแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของชุมชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2558). คู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครเตือนภัย มีสเตอร์เตือนภัย ในพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย น้ำป่าไหลหลากและดินถล่ม. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2552). คู่มือประชาชนในการเตรียมตัวให้รอดปลอดภัยพิบัติ. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิรฉัตร หยูคง. (2554). ความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหาดพันไกร อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพฯ.
- วุฒิกกร บัวแก้ว. (2560). ปัญหาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองฉลอง อำเภอชุมพวง จังหวัดศรีสะเกษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- เสรี พันธุ์เจริญ. (2560). การพัฒนาศักยภาพการบริหารศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอลวกแดงจังหวัดระยอง. เทศบาลตำบลบ้านปลวกแดง จังหวัดระยอง
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harer.

Received: August 8, 2021

Revised: June 30, 2024

Accepted: June 30, 2024

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
Administration According to Good Governance Principles of Bang Phae Sub-district
Municipality, Bang Phae District, Ratchaburi Province

ศิราณี ฉิมอ่อง (Siranee Chimong)¹

รัฐบุรุษ คัมทรัพย์ (Rattaburut Khumsap)²

E-mail: bawornthepjan@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี และเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ การศึกษาวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ประชาชนในเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัด ราชบุรี จำนวน 368 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการ ของเชฟเฟ

ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .439) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลัก ความสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .532) รองลงมาคือ ด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .483) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .591) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .542) ด้าน หลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .591) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .556)

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Student in Master of Public Administration Program, Siam Technology College)

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Master of Public Administration Program, Siam Technology College)

ส่วนผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การบริหารงาน หลักธรรมาภิบาล เทศบาลตำบลบางแพ

Abstract

The purpose of this research was to study the administration according to good governance of Bang Phae Subdistrict Municipality, Bang Phae District, Ratchaburi Province. and compare the administration according to the good governance of Bang Phae Subdistrict Municipality, Bang Phae District, Ratchaburi Province, classified by gender, age, educational level, occupation and income. This research was quantitative research. The population used in this research was 368 people in Bang Phae Sub-District Municipality, Bang Phae District, Ratchaburi Province. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, standard deviation. And t test and one-way analysis of variance and compare each pair with the chef's method.

The study found that the overall governance according to good governance principles of Bang Phae Subdistrict Municipality, Bang Phae District, Ratchaburi Province had a high level ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .439). The transparency principle had the highest average ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .532), followed by the morality principle ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .483), participation principle ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .591), rule of law principle ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .542), accountability principle ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .591), and value for money principle ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .556). The comparison results of governance according to good governance principles in Bang Phae Subdistrict Municipality, Bang Phae District, Ratchaburi Province, classified by personal characteristics, found that people with different genders and incomes had no overall difference in their opinions on governance according to good governance principles. People

of different ages had no overall difference in their opinions on governance. When considering each aspect, it was found that the morality principle and transparency principle differed significantly at the .05 statistical level.

Keywords: Administration, Good Governance Principles, Bang Phae Sub-district Municipality

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานเทศบาลตำบล จึงเป็นองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานพัฒนา เป็นองค์กรที่ได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นหลักที่สำคัญในการพัฒนาที่จะแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในระดับตำบล ตลอดจนกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตื่นตัว และได้มีส่วนร่วมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ความสามารถในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามนโยบายรัฐบาลที่มุ่งหวังให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรดำเนินงานพัฒนาในท้องถิ่นนั้นประสบผลสำเร็จแตกต่างกันออกไป โดยยึดหลักธรรมาภิบาล คือ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่าแล้ว เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่า ถ้าระบบการบริหารมีความยุติธรรม โปร่งใสตรวจสอบได้ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาร่วมกัน นอกจากจะทำให้้องค์การบริหารส่วนตำบลมีบรรยากาศการทำงานแบบมีส่วนร่วมและมีประสิทธิภาพ ยังสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร สามารถนำไปสู่ความโปร่งใสในองค์การบริหารส่วนตำบลและลดการทุจริตซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรังที่ผ่านมาลงได้ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร, 2559) เป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในประเทศไทย ปัจจุบัน การปกครองรูปแบบเทศบาลเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นดำเนินการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย เกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเริ่มจากการจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ.116 (พ.ศ. 2440) โดยมีพระราชกำหนดสุขาภิบาลรมือสองชายกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 ในส่วนภูมิภาค มีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลท่าฉลอม ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) ขึ้นมีวิวัฒนาการเรื่อยมา จนถึงปี พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีการกระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

โดยมีการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2476 โดยมีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 มีการยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงยกเลิกกฎหมายเกี่ยวกับเทศบาลหลายครั้ง จนในที่สุดได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ยกเลิกพระราชบัญญัติเดิม ทั้งหมดขณะนี้ยังมีผลบังคับใช้ซึ่งมีการแก้ไขครั้งสุดท้าย โดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2543 ในปัจจุบันเทศบาลทั่วประเทศมีจำนวนประมาณสองพันแห่ง (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

4 กรกฎาคม พ.ศ. 2532 กระทรวงมหาดไทยได้มีการประกาศ กำหนดให้ 24 เมษายน เป็นวันเทศบาลการปกครองท้องถิ่นได้เริ่มต้นมาเป็นเวลานานพอสมควรแล้ว แต่การปกครองท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็นรูปใด ก็ยังไม่เข้มแข็งพอแต่พอจะเป็นหลักได้บ้างก็คือการปกครองท้องถิ่นรูปแบบของกรุงเทพมหานครและเทศบาลเท่านั้น ซึ่งรัฐบาลหลายรัฐบาลได้พยายามที่จะพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับประเทศไทยอยู่หลายครั้ง โดยมีการทดลองรูปแบบเมืองพัทยาแต่ก็ไม่ได้ผลเท่าที่ควร จึงกลับมาดำเนินการในรูปแบบเทศบาล โดยให้เมืองพัทยาบริหารตามรูปแบบของเทศบาลนคร ในปัจจุบันนี้กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้สามารถรวมการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดให้เป็นท้องถิ่นขนาดใหญ่ทั้งจังหวัดได้ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2550)

“มาตรา 78 รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2558)

“บางแพ” ในอดีตก่อนจะเป็นหมู่บ้าน บริเวณท้องที่นี้เคยเป็นที่ลุ่มจืดชืดทะเลเต็มไปด้วยป่าพง ป่ารก มีผู้อยู่อาศัยน้อย ถึงฤดูกาลน้ำหลากชาวบ้านจะพากันไปตัดไม้แล้วนำมาผูกเป็นแพ ล่องลงมาตามคลอง ตาคดและคลองธรรมชาติ เพื่อออกไปค้าขายทางทะเล การเดินทางจะต้องนำแพไม้มาจอดพักค้างแรมเป็นจำนวนมากเป็นประจำ และเมื่อมีผู้คนมาตั้งบ้านเรือนกันมากขึ้น จึงพากันเรียกชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “บ้านบางแพ” และมีหมู่บ้านหลายๆหมู่บ้านรวมกันจัดตั้งเป็นตำบล เรียกว่า ตำบลบางแพ ส่วนตำบลวังเย็น แต่ก่อนที่จะได้ชื่อว่าตำบลวังเย็นนั้น ได้มีประวัติว่ามีเจ้าเมืองอยู่ท่านหนึ่ง ได้พาภรรยาอยู่อาศัยด้วย 3 คน และได้สร้างวัดให้ภรรยาคนละ 1 วัด โดยภรรยาคนแรกได้สร้างวัดให้ชื่อว่า วัดหลวง ภรรยาคนที่ 2 ได้สร้างวัดให้ชื่อว่า วัดกลาง ภรรยาคนที่ 3 ได้สร้างวัดให้ชื่อว่า วัดบางแพใต้ และที่หน้าวัดกลางได้มีแม่น้ำสายใหญ่ กว้าง ลึก และเย็นมากไหลผ่าน มีน้ำตลอดทั้งปีไม่มีการแห้งขอด ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณที่กว้างและลึกนี้ว่า วัง ประกอบกับน้ำเย็นมาก จึงเรียกว่า วังเย็น จึงใช้เป็นชื่อของตำบลจนถึงปัจจุบัน (เทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี, 2563)

ต่อมาได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 14 พฤษภาคม 2499 ประกาศจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลบางแพ และภายหลังตำบลวังเย็น ซึ่งอยู่ติดต่อกับบางแพมีความเจริญมากขึ้น จึงได้มีการรวมตำบลวังเย็นกับตำบลบางแพไว้ด้วยกัน และขยายเป็นเขตสุขาภิบาลบางแพ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2515 ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89 ตอนที่ 133 ลงวันที่ 5 กันยายน 2515 และในช่วงต่อมา ได้มีพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 (ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 9ก. ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542) ยกฐานะสุขาภิบาลทุกแห่งทั่วประเทศไทย เป็นเทศบาลตำบล ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง สอดคล้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงทำให้สุขาภิบาลบางแพได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบล

บางแพ นับตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 เป็นต้นมา และเรียกชื่อเป็นชื่อสุขาภิบาลเดิม (เทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี, 2563)

ดังจะเห็นว่า จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ เพื่อนำผลการทำวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหาร ผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่าง ๆ ภายในองค์กรให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีแก่องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

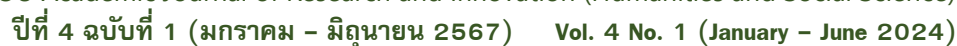
การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยใช้หลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 คือ หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

วิธีการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ของประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เรียนนายกเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรีเพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี

2. ขอความร่วมมือจากประชาชนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำนวน 368 คน

3. ผู้ศึกษาไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อมิให้เกิดความคลาดเคลื่อน ตรวจสอบความสมบูรณ์ ซึ่งแบบสอบถามต้องกลับมาครบถ้วนทุกฉบับ

4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งใช้สถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมมุติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่า t-test
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้ค่า F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 63.86 และเป็นเพศชาย จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 36.14 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 36.96 รองลงมาคืออายุ 41-50 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.89 ไม่เกิน 30 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.82 และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.33 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 47.83 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 29.89 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 22.28 อาชีพพนักงานเอกชน/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 35.87 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 28.53 อาชีพเกษตรกร จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 และอาชีพข้าราชการ จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.40 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาคือ ปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1 ระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

2.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทศบาลจัดให้มีช่องทางในการร้องทุกข์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่าง ๆ และเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ดำเนินการอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เทศบาลมีการชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับ

2.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหาร สมาชิก และพนักงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต ถือมั่นในศีลธรรม และจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา บุคลากรในเทศบาล ยึดหลักคุณธรรมที่ดีในการประพฤติปฏิบัติงาน และผู้บริหาร สมาชิกและพนักงาน มีมนุษยสัมพันธ์

มีความสุภาพอ่อนโยนและมีไมตรีจิตพร้อมให้บริการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เจ้าหน้าที่ของเทศบาล ดำเนินงานอย่างมืออาชีพ

2.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทศบาล ดำเนินงานโดยปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ เทศบาล มีการทำงานอย่าง ตรงไปตรงมา และเทศบาลมีการเปิดเผยข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การบริหารงานมุ่ง ประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนเป็นหลัก

2.4 หลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เปิดโอกาสให้ ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหา รองลงมาคือ เทศบาล ให้จัดให้ประชาชนในเขตมีส่วนร่วม บริจาคทรัพย์/วัสดุ/แรงงาน และเทศบาล ให้จัดให้ประชาชนในเขตมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุดคือ เทศบาล ให้จัดให้ประชาชนในเขตมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน/โครงการ

2.5 หลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทศบาล ดำเนินงานสนองต่อความต้องการของสมาชิกในองค์กร และประชาชนในเขตเทศบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ เทศบาล มีการดำเนินงานตรงตามวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ และเทศบาลแก้ไขข้อผิดพลาดทันทีโดย ไม่โยนความรับผิดชอบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ประชาชนในเทศบาล มีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของ ตน

2.6 ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เทศบาลมีการจัด อาคารสถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ จัดได้มีความเหมาะสมสง่างามและมีความทันสมัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ บุคลากรในเทศบาลตำบล ตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด และเทศบาลสามารถ ให้บริการที่ดีต่อผู้มารับบริการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ เทศบาล ดำเนินงานด้วยความประหยัด

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และรายได้ต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่ แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลัก คุณธรรม และด้านหลักความโปร่งใส แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่ แตกต่างกัน ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบล บางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน อาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็น

รายด้าน ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผู้ศึกษาอภิปรายผลดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรม มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีความตระหนักในหน้าที่ มีความซื่อสัตย์สุจริต และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และมีเสถียรภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูณชาติ จุลละนันท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเทศบาลตำบล ปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการบริหารจัดการสูงสุดคือ หลักนิติธรรม รองลงมาคือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม และด้านการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลต่ำที่สุดคือ หลักความคุ้มค่า

1.1 ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลจัดให้มีช่องทางในการร้องทุกข์ และเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบังคับต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร อุดรทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสรุปได้ว่า บุคลากรเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูณชาติ จุลละนันท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเทศบาลตำบลปากชม อำเภอปากชม จังหวัดเลย มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก หลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านหลักคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร สมาชิกและพนักงาน มีความซื่อสัตย์สุจริต ถ้อยมั่นในศีลธรรม และจริยธรรม และบุคลากรในเทศบาลยึดหลักคุณธรรมที่ดีในการประพฤติปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร อุดรทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสรุปได้ว่า บุคลากรเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ด้านหลักคุณธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลยา วรสวัสดิ์

(2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลดำเนินงานโดยปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน และเทศบาลมีการทำงานอย่างตรงไปตรงมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร อุดรทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสรุปได้ว่า บุคลากรเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ด้านหลักคุณธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของดลยา วรสวัสดิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก

1.4 หลักการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอความคิดเห็นในการแก้ปัญหา และเทศบาลให้จัดให้ประชาชนในเขตมีส่วนร่วมบริหารทรัพยากร/วัสดุ/แรงงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร อุดรทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสรุปได้ว่า บุคลากรเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูณชาติ จุลละนันท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปากชม อำเภopakham จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเทศบาลตำบลปากชม อำเภopakham จังหวัดเลย มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก หลักการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก

1.5 หลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลดำเนินงานสนองตอบต่อความต้องการของสมาชิกในองค์กร และประชาชนในเขตเทศบาลและเทศบาลมีการดำเนินงานตรงตามวิสัยทัศน์ที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร อุดรทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสรุปได้ว่า บุคลากรเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ หลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูณชาติ จุลละนันท์ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปากชม อำเภopakham จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเทศบาลตำบลปากชม อำเภopakham จังหวัดเลย มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก หลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าเทศบาลมีการจัดอาคารสถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ จัดได้มีความเหมาะสมสวยงามและมีความทันสมัย และบุคลากรในเทศบาลตำบล ตระหนักถึงการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาพร อุดรทิพย์ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยสรุปได้ว่า บุคลากรเห็นว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก ด้านหลักคุณธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลยา วรสวัสดิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ด้านหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา และอายุ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และประชาชนมองว่าการบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพเป็นธรรมยังไม่ทั่วถึงทุกชุมชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรทัย ใจแก้ว (2560) ศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ข้าราชการที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านเห็นว่า มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการที่มีระดับการปฏิบัติงานต่างกัน เห็นว่าการปฏิบัติ 2 ด้านคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และข้าราชการที่มีอายุราชการต่างกันเห็นว่าการปฏิบัติโดยรวมและเป็นรายด้าน 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านหลักความคุ้มค่า ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

ในการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เทศบาลมีการชี้แจงกฎระเบียบข้อบังคับ ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลควรมีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง เช่น การออกข้อบัญญัติ โดยคำนึงถึงสิทธิหน้าที่ของประชาชน และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบโดยทั่วถึง และมีนโยบายรณรงค์ให้บุคลากรปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดถือหลักนิติธรรม

1.2 ด้านหลักคุณธรรม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลดำเนินงานอย่างมืออาชีพ ดังนั้น ผู้บริหาร สมาชิกและพนักงานจะต้องปฏิบัติงานอย่างมืออาชีพอยู่ในศีลธรรม ยึดหลักความถูกต้อง กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคมมีความซื่อสัตย์สุจริตถ้อยคำมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การบริหารงานมุ่งประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนเป็นหลัก ดังนั้น เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชน และพนักงานติดตามตรวจสอบแผนงาน/โครงการต่างๆ และการใช้งบประมาณได้ โดยให้ประชาชนได้เข้ามาเป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการต่างๆ เพื่อมุ่งประโยชน์สูงสุดต่อชุมชนเป็นหลัก

1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ เทศบาลให้จัดให้ประชาชนในเขตมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน/โครงการ ดังนั้น เทศบาลควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน/โครงการ และร่วมจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ ร่วมเป็นผู้ตรวจสอบ และร่วมเป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงาน

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ประชาชนในเทศบาล มีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของตน ดังนั้น เทศบาลควรจัดให้มีบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ เป็นธรรมและทั่วถึงทุกชุมชนและรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะแก้ไข

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เทศบาล ดำเนินงานด้วยความประหยัด ดังนั้น ผู้บริหารเทศบาลและพนักงานควรดำเนินงานด้วยความประหยัดโดยยึดหลักประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผลที่ได้จากการศึกษาพนักงานเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรีสามารถนำไปปรับปรุงการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ผลที่ได้จากการศึกษาเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรีสามารถนำข้อเสนอแนะของประชาชนไปปรับปรุงและพัฒนาการจัดทำแผนในปีต่อไปได้

บรรณานุกรม

- กฤษชาติ จุลละนันท์. (2562). *การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปากชม อำเภอบางแพ จังหวัดเลย*. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- โกวิท พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บพิธการพิมพ์.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2559). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์ศรีรุ่งเรืองเซ็นเตอร์.
- เทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี. (2563). *ข้อมูลทั่วไป*. สืบค้นเมื่อ 6 มกราคม 2564.
<https://bangphae.go.th/public/>
- ดลยา วรสวัสดิ์. (2560). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลคลองสาม อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. (สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- นิภาพร อุดรทิพย์. (2561). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- อรรถ ใจแก้ว. (2560). *การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.

Received: July 28, 2023
Revised: June 30, 2024
Accepted: June 30, 2024

การบริหารจัดการตามกระบวนการจัดการ POCCC ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต
การทำงานของข้าราชการ ในสังกัดกรมหม่อนไหม
Management According to the POCCC Management Process that Affect the Quality of
Work Life of Civil Servants Under the Queen Sirikit Department of Sericulture

จุฑารัตน์ สิริเลาหวัฒนกุล (Jutharut Sililaohawattanakul)^{1*}

จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ (Jakkrapan Kittinorarat)²

*Corresponding author

E-mail: Jakkrapan@pnru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการ และคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม 2) เปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการส่วนราชการกรมหม่อนไหม จำนวน 285 คน สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ด้วยการแบ่งบุคลากรกรมหม่อนไหมออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยการทดสอบค่าเอฟ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบริหารจัดการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผู้ปฏิบัติงานที่มีเพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การทำงาน และประเภทผู้ประเมินที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

¹ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

(Major in Business Administration, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University)

² สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

(Major in Business Administration, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และ 3) ปัจจัยบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม ประกอบด้วย ด้านการประสานงาน รองลงมา คือ ด้านการจัดองค์กร และสุดท้าย คือ ด้านการควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

คำสำคัญ คุณภาพชีวิตในการทำงาน การบริหารจัดการ กระบวนการจัดการ POCCC

Abstract

This research aims to: 1) study the management and quality of work life of civil servants under the Department of Sericulture, 2) compare the differences in individual basic factors affecting the quality of work life of civil servants under the Department of Sericulture, and 3) investigate the relationship between management factors affecting the quality of work life of civil servants under the Department of Sericulture. This is a quantitative study, collecting data using questionnaires from a sample of 285 civil servants, permanent employees, and government employees of the Department of Sericulture. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested using t-tests, one-way ANOVA with F-tests, and multiple regression analysis.

The results showed that: 1) the overall opinions on management factors were at a high level, and the overall quality of work life was also at a high level, 2) employees with different gender, age, average monthly income, work experience, and types of evaluators had significantly different quality of work life at the .05 significance level, and 3) the management factors affecting the quality of work life of civil servants under the Department of Sericulture included coordination, followed by organization arrangement, and lastly, control, all of which were significant at the .05 significance level.

Keywords: Quality of life at work, Management, POCCC management process

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่ประเทศไทยมีการกำหนดนโยบายปรับเปลี่ยนระบบราชการเข้าสู่ยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 โดยหลักการทำงานต้องยึดหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอันเป็นยุทธศาสตร์ชาติที่สำคัญประการหนึ่ง ประเทศไทยจึงต้องดำเนินการปรับสมดุล และการพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐให้เกิดความเหมาะสมกับบทบาทภารกิจ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงาน ดังนั้นการพัฒนาระบบราชการจึงต้องมีการวางระบบและวิธีการทำงานใหม่โดยยึดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการบริหารงานภาครัฐหรือหลักการบริหารราชการแผ่นดินที่ดี นอกจากนี้ภาครัฐต้องมีการปรับเปลี่ยนตนเองให้มีภาพลักษณ์ที่มีความอัจฉริยะในการดำเนินงานซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรในการทำงานใหม่ ทั้งเป็นการจัดระเบียบโครงสร้างของหน่วยงานใหม่ เพื่อการสร้างความสมดุลและจัดการความสัมพันธ์ระหว่างกลไกภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ให้มีการประสานงาน มีความกระชับและไม่เกิดความซับซ้อนในการดำเนินงานดังกล่าว สาเหตุที่ต้องมีการพัฒนาระบบราชการหรือการบริหารราชการแผ่นดินนั้น เกิดจากตัวระบบราชการเองและเกิดจากตัวบุคคลผู้ทำงาน ได้แก่ 1) ปัญหาการบริหารงานราชการโดยภาพรวมเกิดความล้มเหลวทำให้ไม่ได้รับความเชื่อมั่นและยอมรับจากภาคประชาชนและภาคธุรกิจทั้งในและต่างประเทศ เช่น การทุจริต การบริหารงานขาดความโปร่งใสขาดธรรมาภิบาล และระบบการทำงานที่ล่าช้า 2) ปัญหาเรื่องขนาดของระบบราชการที่มีโครงสร้างขนาดใหญ่และมีความสลับซับซ้อนเกินจำเป็นจำเป็น 3) ปัญหาการรวมศูนย์อำนาจการปกครองไว้ที่ราชการบริหารส่วนกลาง 4) ปัญหาการบริหารงานและแนวทางการดำเนินงานขาดความทันสมัย 5) ปัญหาของวัฒนธรรมการทำงานแบบดั้งเดิม ที่ทำให้การทำงานของข้าราชการขาดความกระตือรือร้น ขาดการแข่งขันในการทำงาน และ 6) ปัญหาด้านอัตรากำลังคนและด้านค่าตอบแทน (พนารัตน์ มาศฉมาดล, 2566) ปัญหาของระบบราชการดังกล่าวนี้เกิดเรื้อรัง และสะสมมาอย่างยาวนาน เมื่อเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 จึงได้มีการกำหนดวางยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารภาครัฐ โดยยึดหลักภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มีความมุ่งหมายให้เกิดความสงบเรียบร้อยของประเทศ สังคมมีความสงบสุข ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี สร้างโอกาสที่เท่าเทียมกัน เพื่อจัดความเหลื่อมล้ำอันเป็นการพัฒนาประเทศอย่างมีศักยภาพ

คุณภาพชีวิตในการทำงานถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพราะคนเป็นทรัพยากรที่มีค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร ดังนั้นสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในสถานที่ทำงานต้องมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการทำงาน คือ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีรู้สึกที่ดีต่องาน มีความมั่นคง ทำให้เกิดความสุข โดยจะส่งผลดีทั้งตัวบุคคลและองค์กร ดังนั้นวิจัยของ มุสต่อฟา หมัดบินเฮด (2565) ที่ระบุว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานมีต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านคุณภาพงาน ด้านความรวดเร็วในการทำงาน และด้านปริมาณงาน ซึ่งการที่องค์กรจะสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในสถานที่ทำงานนั้นจะต้องร่วมมือกันทั้งฝ่ายขององค์กร และฝ่ายลูกจ้างหรือ

พนักงาน โดยที่ทั้งสองฝ่ายต้องมีแนวทางในการดำเนินงานเพื่อบ่มงู่เป้าหมายของการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีร่วมกัน และเกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย จะเห็นได้ว่าการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นสิ่งที่จำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่ง คุณภาพชีวิตในการทำงานในลักษณะของความพึงพอใจในการทำงานนั้น จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน และยังเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความต้องการทำงาน ซึ่งนำไปสู่ประสิทธิภาพและเกิดการเพิ่มผลผลิตของบริษัทหรือองค์กรในที่สุด เรียกได้ว่าบรรลุเป้าหมายของทั้งบุคคลในฐานะสมาชิกขององค์กร องค์กรร่วมถึงเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

กรมหม่อนไหมเป็นส่วนราชการระดับกรม ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2552 เพื่อการอนุรักษ์ส่งเสริมการวิจัย และพัฒนาในเรื่องของหม่อนไหม มีแผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกรมหม่อนไหม มีลักษณะเป็นแผนปฏิบัติราชการที่มุ่งเน้นการพัฒนาการกรมหม่อนไหม ตั้งแต่กระบวนการการผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่ องค์ความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรมที่นำไปสู่การใช้ได้จริงในทุกมิติ มีศักยภาพการผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่เพิ่มขึ้นมีมาตรฐาน สามารถแข่งขันกับประเทศผู้ผลิตหม่อนไหมอื่นได้ และยกระดับการผลิตหม่อนไหมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย กรอบแนวคิดได้ยึดถือภาวะบริบทแวดล้อม ปัจจัยภายในและภายนอก มิติต่าง ๆ ทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต พิจารณาเรื่องของทิศทางนโยบายหรือยุทธศาสตร์ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกรมหม่อนไหมทั้งในประเทศและต่างประเทศ (กรมหม่อนไหม, 2565) การตอบรับนโยบายประเทศไทย 4.0 ภาครัฐ เปลี่ยนแปลงของสังคมสิ่งแวดล้อม รวมถึงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้กรมหม่อนไหมต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ ปรับวิธีการทำงาน การนำเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาใช้ ด้วยสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การปรับตัวของบุคลากรนั้นเป็นเรื่องยาก ทำให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาพ ปัญหาความเครียด ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาดังกล่าวยังส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานด้วย

จากสถานการณ์ดังกล่าวกรมหม่อนไหมมีภารกิจในการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีกระบวนการผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตมีคุณภาพ และมีกระบวนการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พัฒนาไปสู่ประเทศไทย 4.0 ยึดหลักภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม สร้างรวดเร็วในการดำเนินงาน ขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นจากตัวระบบราชการ และตัวบุคลากรในการทำงาน โดยบริหารจัดการ ยึดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการบริหารงานภาครัฐหรือหลักการบริหารราชการแผ่นดินที่ดี จนนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของบุคลากร รวมถึงการส่งเสริมเกษตรกรหม่อนไหมให้ปรับไปสู่การทำเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการดำเนินการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการตามกระบวนการจัดการ POCCC ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ ในสังกัดกรมหม่อนไหม โดยมุ่งเน้นศึกษาถึงกระบวนการจัดการ POCCC และคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม

สมมติฐานการวิจัย

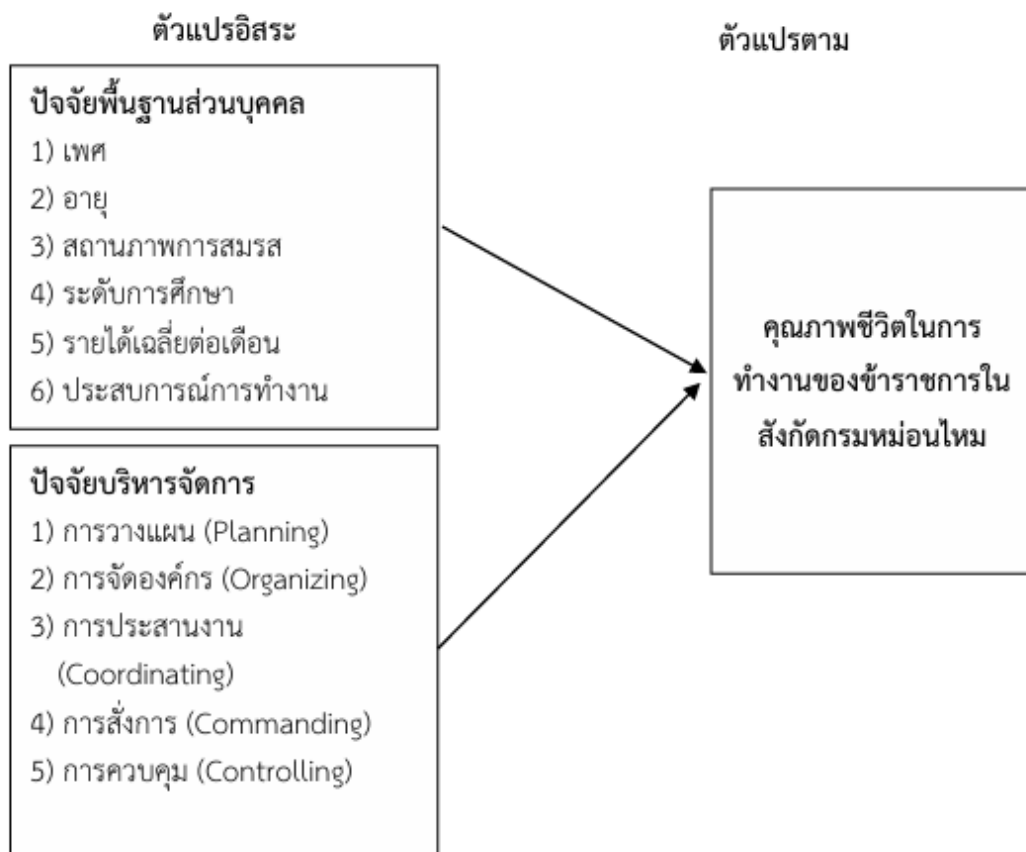
1. ข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหมที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน
2. ปัจจัยการบริหารจัดการส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการส่วนราชการ กรมหม่อนไหม จำนวน 984 คน (กรมหม่อนไหม, 2565) กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ ส่วนราชการ กรมหม่อนไหม จำนวน 285 คน
2. ด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และ 2) ปัจจัยบริหารจัดการ ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การประสานงาน (coordinating) การสั่งการ (commanding) และ การควบคุม (controlling) และตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม
3. ด้านพื้นที่ โดยพื้นที่ทำการวิจัยนี้ คือ กรมหม่อนไหม
4. ด้านระยะเวลา โดยการศึกษาครั้งนี้จะดำเนินการ เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2566 ถึง วันที่ 1 สิงหาคม 2566 รวมเป็นระยะเวลา 4 เดือน

กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย

กรอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหมที่มีปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตการทำงานแตกต่างกัน
2. ปัจจัยการบริหารจัดการส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม

นิยามศัพท์

หม่อนไหม หมายถึง เส้นใยที่ฟั่นออกมาจากปากของตัวหนอนไหมที่โตเต็มวัย เพื่อมาทอห่มตัวป้องกันศัตรูทางธรรมชาติในขณะที่หนอนไหมลอกคราบจากหนอนไหมเป็นตัวดักแด้ และไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ หนอนไหมเป็นแมลงชนิดหนึ่งซึ่งมีการเจริญเติบโตจากไข่ไหม

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์การทำงานของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ ส่วนราชการกรมหม่อนไหม

การบริหารจัดการ POCCC หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของส่วนราชการ กรมหม่อนไหม โดยอาศัยบุคลากร และทรัพยากรทางการบริหาร ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การประสานงาน การสั่งการ และการควบคุม

คุณภาพชีวิต หมายถึง ความรู้สึกของข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการส่วนราชการกรมหม่อนไหม ที่มีพึงพอใจในชีวิตที่แตกต่างกันไปตามความปรารถนาของบุคลากรโดยพิจารณาคุณลักษณะแนวทางความเป็นบุคคล สภาพตัวบุคคลหรือสังคม ประกอบด้วย ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง สภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริม การได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ธรรมเนียมในองค์กร หรือสิทธิของพนักงาน และความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการบริหารจัดการของกรมหม่อนไหม เพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานให้กับข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม

วิธีการวิจัย

การบริหารจัดการตามกระบวนการจัดการ POCCC ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ ส่วนราชการกรมหม่อนไหม จำนวน 984 คน (สำนักบริหารกลาง กรมหม่อนไหม, 2565)

2. กลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ ส่วนราชการ กรมหม่อนไหม โดยผู้วิจัยใช้สูตรคำนวณประชากรของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane. 1973 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ และอัจฉรา ชานีประศาสน์, 2547: 230) ให้ค่าความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 หรือ 0.05 จำนวน 285 คน โดยมีแผนการสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 แบ่งประชากรเป็นชั้นภูมิ จากนั้นกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ และทำการสุ่มแต่ละชั้นภูมิตามจำนวนที่กำหนด

ไว้ ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้บัญชีรายชื่อของแต่ละกลุ่มมาสุ่มเลือกด้วยตารางเลขสุ่มจนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ ในสังกัดกรมหม่อนไหม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบริหารจัดการ ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การประสานงาน การสั่งการ และการควบคุม โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ตามมาตราวัดแบบ ลิเคิร์ท (1967) นอกจากนี้ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ประกอบด้วย ความเป็นประโยชน์ต่อสังคม การบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง และสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริม โดยลักษณะของคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับเช่นกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้อย่างเป็นขั้นตอน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร ตำรา แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ ในสังกัดกรมหม่อนไหม เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และใช้อ้างอิงในการเขียนรายงานผลการวิจัย นอกจากนี้สร้างแบบสอบถามสำหรับแจกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงจากข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และพนักงานราชการ ส่วนราชการกรมหม่อนไหม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 285 คน จากนั้นผู้วิจัยขออนุญาตหัวหน้าส่วนราชการ กรมหม่อนไหม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง และตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถาม และจัดหมวดหมู่ของข้อมูลเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ของกลุ่มตัวอย่าง สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยบริหารจัดการ

5.2 คุณภาพชีวิตในการทำงาน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

5.3 เปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ ในสังกัดกรมหม่อนไหม โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล โดยใช้สถิติทดสอบค่า t-test ระหว่างตัวอย่าง 2 กลุ่ม และค่าสถิติทดสอบค่า F-test ระหว่างตัวอย่างที่มากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) กรณีพบว่าความแปรปรวนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทำการทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีของ LSD (Least significant difference)

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการ ในสังกัดกรมหม่อนไหม วิเคราะห์โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple regression) ใช้วิธี Enter

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบริหารจัดการ ภาพรวม

ปัจจัยบริหารจัดการ	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
- ด้านการวางแผน	4.05	0.86	มาก
- ด้านการจัดองค์การ	4.02	0.85	มาก
- ด้านการประสานงาน	4.18	0.74	มาก
- ด้านการสั่งการ	4.16	0.80	มาก
- ด้านการควบคุม	4.10	0.82	มาก
รวม	4.10	0.81	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้แก่ ด้านการประสานงาน รองลงมา คือ ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุม ด้านการวางแผน และน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดองค์การ ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการวิเคราะห์ข้อมูลของระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน ภาพรวม

คุณภาพชีวิตในการทำงาน ภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
- ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม	4.24	0.79	มากที่สุด
- ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน	4.23	0.82	มากที่สุด
- ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง	3.94	0.86	มาก
- ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริม	4.07	0.76	มาก
- ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน	3.98	0.84	มาก
- ด้านธรรมณูญในองค์กร หรือสิทธิของพนักงาน	3.82	0.87	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

คุณภาพชีวิตในการทำงาน ภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	ความหมาย
- ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น	3.95	0.85	มาก
- ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม	3.58	0.90	มาก
เฉลี่ย	3.98	0.84	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยสามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความเป็นประโยชน์ต่อสังคม รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการทางสังคมหรือการทำงานร่วมกัน ด้านสภาพการทำงานที่มีความปลอดภัยและส่งเสริม ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตงานกับชีวิตด้านอื่น ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของตนเอง ด้านธรรมาภิบาลในองค์กร หรือสิทธิของพนักงาน และน้อยที่สุดคือ ด้านการได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ตามลำดับ

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม

ตารางที่ 3 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหมแตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล	t/F	Sig.
เพศ	2.447	0.015*
อายุ	5.633	0.001*
สถานภาพ	1.919	0.056
ระดับการศึกษา	1.110	0.331
รายได้	9.144	0.000*
ประสบการณ์การทำงาน	2.724	0.045*
ประเภทผู้ประเมิน	4.462	0.012*

จากตารางที่ 3 เป็นไปเพื่อตอบสนองต่อสมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหมที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน พบว่า เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การทำงานและประเภทผู้ประเมินที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในขณะที่สถานภาพ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม

ตารางที่ 4 ปัจจัยการบริหารจัดการส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัด หม่อนไหม

Model	B	Beta	t	Sig.
(Constant)	.25	.15	1.65	0.10
1. ด้านการวางแผน (X_1)	.04	.04	.89	0.37
2. ด้านการจัดองค์การ (X_2)	.32	.06	5.25	0.00*
3. ด้านการประสานงาน (X_3)	.38	.06	5.78	0.00*
4. ด้านการสั่งการ (X_4)	-.02	.06	-.36	0.71
4. ด้านการควบคุม (X_5)	.18	.06	2.80	0.00*

R=0.84 $R^2= 0.71$, Adj. $R^2= 0.70$, SEE. = 0.39

*นัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์หิอทธิพลปัจจัยการบริหารจัดการส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม โดยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุ (Multiple Regressions) พบว่า ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อความผาสุกอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 มีอยู่ 3 ตัวแปร คือ ด้านการประสานงาน (X_3) รองลงมา คือ ด้านการจัดองค์การ (X_2) และสุดท้าย คือ ด้านการควบคุม (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ตัวแปรด้านการประสานงาน (X_3) เท่ากับ .38 สัมประสิทธิ์ ด้านการจัดองค์การ (X_2) เท่ากับ .32 และ สัมประสิทธิ์ด้านการควบคุม (X_5) เท่ากับ .18 อธิบายได้ว่า ถ้าด้านการประสานงาน (X_3) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหมเพิ่มขึ้น .38 และเมื่ออิทธิพลอื่น ๆ คงที่ ถ้าด้านการจัดองค์การ (X_2) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้ คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหมเพิ่มขึ้น .32 และด้านการควบคุม (X_5) เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะทำให้คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหมเพิ่มขึ้น .18 สามารถอธิบายการผันแปรของคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม ได้ร้อยละ 71.0 ส่วนอิทธิพลที่เหลือขึ้นอยู่กับอิทธิพลอื่น ๆ ที่มีได้ยู่ในการศึกษานี้อย่างไรก็ดี ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ด้านการประสานงาน (X_3) รองลงมา คือ ด้านการจัดองค์การ (X_2) และสุดท้าย คือ ด้านการควบคุม (X_5) ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัด กรมหม่อนไหม ระดับมาก (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2555)

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการ และคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อปัจจัยบริหารจัดการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกรมหม่อนไหมนั้นมีการวางแผนนโยบาย และแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับพันธกิจ มีการแยกสายการบังคับบัญชาหลักและย่อยชัดเจน ช่วยให้สะดวกในการติดต่อสื่อสารประสานงานกันภายในองค์การ มีการใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ โทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ในการติดต่อประสานงานภายใน นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาเป็นผู้กำกับให้บุคลากรปฏิบัติงานไปในทิศทางที่ถูกต้อง บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ รวมถึงการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้สามารถแก้ไขความผิดพลาดได้ทันทั่วทั้ง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตในการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมหรืองานที่ทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อสังคมด้านการจ้างงาน โดยที่พวกเขามีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งซึ่งเป็นกำลังสำคัญของกรมหม่อนไหม จึงทำให้มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมชาย อุทัยน้อย และเสนาะ กลิ่นงาม (2559) ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการปกครองกับข้าราชการกรมส่งเสริมส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการปกครองและข้าราชการกรมส่งเสริมส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อีกทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาของมูสต่อฟา หมัดบินเฮด (2565) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พบว่า คุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของขจรศักดิ์ สุขเปรม (2565) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิต ความสุขในการทำงานต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรกรมอนามัย พบว่า ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของบุคลากรกรมอนามัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม พบว่า ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหมที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน พบว่า เพศ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การทำงาน และประเภทผู้ประเมินที่แตกต่างกัน มีคุณภาพชีวิตในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศที่แตกต่างกัน ทำให้ข้าราชการมีความถนัดในเรื่องงานที่แตกต่างกัน เนื่องจากเพศหญิง และชายมีความแตกต่างกันของลักษณะนิสัย อายุที่แตกต่างกัน มีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์การทำงานและความเชี่ยวชาญในการทำงานจึงทำให้มีคุณภาพชีวิตการทำงานที่แตกต่างกัน รายได้เฉลี่ยต่อเดือนย่อมมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน เนื่องจากเงินถือเป็นปัจจัยสำคัญที่

ข้าราชการทุกคนต้องใช้ในการครองชีพ หากได้รับเพียงพอต่อการครองชีพ จึงเกิดความพึงพอใจที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่ได้รับและเกี่ยวข้องกับประเภทของผู้ประเมินหรือที่เรียกว่าตำแหน่งงานนั่นเอง เป็นไปทางหนึ่งเดียวกันกับแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมศาสตร์ของอรุณ รักรธรรม และปีเตอร์ รักรธรรม (2560) ที่ระบุว่าพฤติกรรมระดับบุคคล หมายถึง ข้าราชการแต่ละคน ยังจะต้องดูว่าข้าราชการคนนี้อยู่ระดับล่าง ระดับกลาง ระดับสูง อย่างไรก็ตามถ้าจะพิจารณารวม ๆ จะต้องวิเคราะห์ เชิงจิตวิทยาในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเรียนรู้ของบุคคลนั้นเป็นอย่างไร แรงจูงใจในการเกิดพฤติกรรมเกิดขึ้นจากอะไร มีบุคลิกภาพ เช่น สูง ต่ำ ดำ ขาว อายุ เรียกว่า บุคลิกด้านกายภาพ ยังรวมถึงการศึกษา สาขาที่เรียนมา พื้นฐานทางสังคม พื้นเพครอบครัว สติปัญญา ความสมบูรณ์เชิงอารมณ์ ทักษะเชิงการจัดการ ทักษะเชิงสังคม และบุคลิกภาพส่วนบุคคลบางเรื่อง เช่น มีความขัดแย้งต่อตัวเองอย่างไร มีความเครียดสูงต่ำทนต่อแรงเสียดทานของความเครียดได้มากน้อยขนาดใด การรับรู้เป็นอย่างไร การรับรู้ต่อบุคคลอื่น ตนเอง เพื่อนร่วมงานเป็นอย่างไร ได้รับการฝึกอบรมมาเป็นอย่างไร จากครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน มีภาวะผู้นำระดับใด รากฐานของการศึกษาพอใจต่อเรื่องต่าง ๆ อย่างไร การตัดสินใจของเขาใช้เหตุผล ข้อเท็จจริง หรืออารมณ์ มีทัศนคติอย่างไรต่อสิ่งแวดล้อม ระดับความขัดแย้งต่อตัวเอง เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนระดับของความเครียดสูงหรือต่ำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับประจักษ์ ปฏิทัศน์ (2562) ที่ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมขององค์กร โดยระบุว่า เพศ เรามักจะยอมรับกันว่าความแตกต่างในเรื่องเพศเป็นสาเหตุให้คนเราแตกต่างกันในเรื่องการเรียนรู้ ทักษะ เจตคติ ความสนใจ การแสดงพฤติกรรม ฯลฯ อีกทั้งอายุส่งผลกระทบต่อแนวความคิดเกี่ยวกับตนเองและวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคล ผู้ที่มีรายได้ โดยทั่วไปแล้วบุคคลที่มีรายได้น้อยจะมีการใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อผลิตภัณฑ์ที่จำเป็นแก่การดำรงชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่เมื่อบุคคลมีรายได้เพิ่มมากขึ้น บุคคลจะมีการเก็บออมมากขึ้นใช้จ่ายเงินซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพมากขึ้น นอกจากนี้บุคคลนั้น ๆ ยังมีประสบการณ์การทำงานมากเท่าไร จะเป็นสิ่งที่ให้เหินถึงความน่าเชื่อถือของบุคคลนั้น โดยสอดคล้องกับผลการศึกษาของมูสตอฟา หมัดบินเฮด (2565) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง พบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ และประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามยังขัดแย้งกับผลการศึกษาของสมชาย อุทัยน้อย และเสนาะ กลิ่นงาม (2559) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการปกครองกับข้าราชการกรมส่งเสริมส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยข้อมูลพื้นฐานใกล้เคียงกัน มีความคิดเห็นต่อระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการปกครองกับข้าราชการกรมส่งเสริมส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน

จากวัตถุประสงค์การวิจัยที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อนไหม ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยบริหารจัดการที่ส่งผล

ต่อคุณภาพชีวิตในการทำงานของข้าราชการในสังกัดกรมหม่อมใหม่ ประกอบด้วย ด้านการประสานงาน รองลงมา คือ ด้านการจัดองค์กร และสุดท้าย คือ ด้านการควบคุม โดยร่วมกันพยากรณ์ที่ร้อยละ 71.0 โดยสอดคล้องแนวคิดขององรี ฟาโยล (1949) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการ ไว้ว่าการจัดองค์กร มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการกำหนดตำแหน่งงาน ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตลอดจนจำนวนคน ให้ครอบคลุมการทำงานครบทุกกระบวนการ รวมถึงการจัดโครงสร้างตำแหน่ง โครงสร้างองค์กร เพื่อจัดลำดับการบริหาร และสั่งการด้วย หากองค์กรมีการจัดการองค์กรที่เป็นระบบระเบียบ แบ่งงานชัดเจน ไม่ทับซ้อนมีหน้าที่ครบ มีปริมาณคนพอกับที่ต้องการ ก็ย่อมทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ และโอกาสบรรลุผลสำเร็จที่สูง ตลอดจนการควบคุม ซึ่งการควบคุมในที่นี้หมายถึงการกำกับตลอดจนบริหารจัดการทุกอย่างให้สำเร็จลุล่วงไปตามแผนที่วางไว้ เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพที่สุด สอดคล้องกับในทำนองเดียวกัน แก้วตา ผู้พัฒนาพงษ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตการทำงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทย พบว่า นโยบายของมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตการทำงานของอาจารย์คือ มหาวิทยาลัยที่มีนโยบายชัดเจนอาจารย์เห็นว่ามีคุณภาพชีวิตการทำงานดีขณะที่มหาวิทยาลัยที่มีนโยบายที่ไม่ชัดเจน อาจารย์เห็นว่ามีคุณภาพชีวิตการทำงานไม่ดียิ่งนโยบายของมหาวิทยาลัยมีความชัดเจนมากเพียงใด คุณภาพชีวิตของอาจารย์มหาวิทยาลัยก็ดีขึ้นมากเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. เนื่องจากการประสานงาน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมหม่อมใหม่มากที่สุด ดังนั้น อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารควรมุ่งเน้นการใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ โทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ในการติดต่อประสานงานภายใน และการใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมทั้งกับหน่วยงาน องค์กร ภายนอก-ในหนังสือราชการ เพื่อลดขั้นตอนการสื่อสาร และลดความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารให้รวดเร็วมากขึ้นในอนาคต
2. ด้านการจัดองค์กร ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมหม่อมใหม่ ดังนั้นผู้บริหารให้ความสำคัญกับการแยกสายการบังคับบัญชาหลักและย่อยชัดเจน ช่วยให้สะดวกในการติดต่อสื่อสารประสานงานกันภายในองค์กร ซึ่งผู้บริหารอาจพิจารณาจากเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานของข้าราชการในการแบ่งสายการบังคับบัญชา และการปฏิบัติงาน โดยยึดหลักการแบ่งงานกันทำตามความชำนาญเฉพาะหน้าที่ และวิชาชีพเฉพาะทาง ช่วยให้บุคลากรเกิดความคิดริเริ่มและทำงานโดยใช้ความสามารถของตนได้เต็มที่

3. ด้านการควบคุม ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมหม่อนไหม ดังนั้นผู้บริหารควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ช่วยให้สามารถแก้ไขความผิดพลาดได้ทันที่ และมีแผนการควบคุมที่มีหลักเกณฑ์หรือมาตรฐานที่บุคลากรสามารถปฏิบัติได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัย คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมหม่อนไหม โดยการใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ผลการศึกษามีความครอบคลุม และมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเปรียบเทียบกับผลการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้รับข้อมูล ที่เป็นประโยชน์จากการศึกษาวิจัยเพิ่มขึ้น

2. ควรศึกษาคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อศึกษาระดับการเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตการทำงาน และแนวทางการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานในระดับที่สูงขึ้น

บรรณานุกรม

- แก้วตา ผู้พัฒนพงศ์. (2550). *คุณภาพชีวิตการทำงานของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยไทย*. (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ขจรศักดิ์ สุขเปรม. (2565). *คุณภาพชีวิตความสุขในการทำงานต่อความผูกพันองค์กรของบุคลากรกรมหม่อนไหม*. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาทรัพยากรบุคคล กองการเจ้าหน้าที่กรมหม่อนไหม.
- ประจักษ์ ปฏิทัศน์. (2562). *การคิดเชิงระบบ และความคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนารัตน์ มาศมดล. (2566). *การพัฒนาระบบราชการ/การบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2566 จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=การพัฒนาระบบราชการ/การบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย_พุทธศักราช_2560
- มุสต่อพา หมดบินเฮด. (2565). *คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐ*. (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2547). *ระเบียบวิธีการวิจัย*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- สำนักบริหารกลาง กรมหม่อนไหม. (2565). *แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) กรมหม่อนไหม*. กรุงเทพฯ: กรมหม่อนไหม.

สมชาย อุทัยน้อย และเสนาะ กลิ่นงาม. (2559). คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการกรมการปกครองกับข้าราชการกรมส่งเสริมส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี. *การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัยใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน*, 3(17), 808-815.

อรุณ รักธรรม และปิเตอร์ รักธรรม. (2560). *พฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Fayol, H. (1949). *General and Industrial Management*. London: Sir Issac Pitman & Sons.

Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

Received: August 8, 2021

Revised: June 30, 2024

Accepted: June 30, 2024

การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

Community Participation in House Police Projects Towards Preventive Working Crime
Suppression Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province

บวรเทพ จันแกลล่า (Bawornthep Jankhaekla)¹

รัฐบุรุษ คัมทรัพย์ (Rattaburut Khumsap)²

E-mail: bawornthepjan@outlook.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ใช้ประชากรทั้งหมดคือประชาชนที่เข้าร่วมโครงการตำรวจบ้าน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 450 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเพื่อการวิเคราะห์การเปรียบเทียบได้แก่การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .62) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .64) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .65) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .62) และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .68) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Student in Master of Public Administration Program, Siam Technology College)

² หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

(Master of Public Administration Program, Siam Technology College)

การศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม โครงการตำรวจบ้าน ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม

Abstract

This quantitative research aimed to study community participation in the police housing project for crime prevention and suppression and to compare community participation in the project in Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province. The population consisted of 450 people participating in the police housing project in Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province. Descriptive statistics used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation. Comparative analysis statistics included t-test and F-test.

The study results revealed that overall community participation in the police housing project for crime prevention and suppression in Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province, was at a high level ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .62). When considering each aspect, participation in benefits was at the highest level ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .64), followed by participation in decision-making and planning ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .65), participation in activity implementation ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .62), and participation in monitoring and evaluation ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .68). The comparison of community participation revealed that people with different genders, ages, education levels, and lengths of residence in the community did not have significantly different opinions on overall and individual aspects of community participation in the police housing project for crime prevention and suppression in Bang Bua Thong District, Nonthaburi Province.

Keywords: Participation, In the House Police Project, Anti-Crime

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีรู้สึกห่างเหินจากตำรวจ พากันเพิกเฉยไม่ให้ความร่วมมือ และไม่สนับสนุนกิจการของตำรวจเท่าที่ควร โดยถือว่าไม่ใช่ธุระหรือไม่ใช่หน้าที่นอกเสียจากว่าอาชญากรรมหรือปัญหาต่างๆ จะเกิดขึ้นกับตนหรือคนที่ตนรู้จักเท่านั้น ด้วยเหตุนี้การข่าวหรือข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับที่หลบซ่อนหรือแหล่งมั่วสุม ตลอดจนแผนการก่ออาชญากรรม หรือปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับที่หลบซ่อนหรือแหล่งมั่วสุม ตลอดจนแผนการก่ออาชญากรรมของคนร้าย ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้การสืบสวนจับกุม หรือการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงส่งผลให้การป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมตามภารกิจ และความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติไม่สามารถจะลดลงจนถึงระดับที่สังคมยอมรับได้ นอกจากนั้นแล้ว มาตรการที่ใช้ในการปราบปรามดังกล่าว ยังเป็นเพียงการแก้ไขที่ปลายเหตุ เป็นวิธีการที่นำมาใช้หลังจากมีเหตุเกิดขึ้นแล้ว ฉะนั้นเมื่ออาชญากรรมเกิดขึ้นแล้ว แม้จะสามารถจับกุมได้ในภายหลังก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าเกิดความสุขในสังคม หรือมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้อย่างแท้จริง (ประเสริฐ เหมมณี, 2560, น. 24)

ตำรวจเป็นกลไกหนึ่งของรัฐในการดูแลสังคมในรัฐให้สงบสุข โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถือเป็นหน่วยงานสำคัญหน่วยงานหนึ่งของรัฐในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ประกอบกับเป็นองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมที่ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้แสวงหามาตรการต่างๆ จากทุกวิถีทาง เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้กับประชาชน ซึ่งมาตรการต่างๆ ที่นำมาใช้มีหลายรูปแบบ ทั้งมาตรการที่รุนแรงโดยการปราบปรามอย่างจริงจังเด็ดขาด และรวมถึงมาตรการการป้องกันก่อนเกิดเหตุ ซึ่งตัวอย่างสำคัญของการใช้มาตรการนี้ ได้แก่ การจัดโครงการโรงพักเพื่อประชาชน โครงการฝากบ้านไว้กับตำรวจ และโครงการตำรวจชุมชนมวลชนสัมพันธ์ เป็นต้น (ประภาพร วรรณศรี, และทัชชกร แสงทองดี, 2563, น. 119)

จากโครงการและนโยบายดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เล็งเห็นว่าปัจจุบันสภาพสังคมมีความเจริญทางวัตถุในอัตราค่อนข้างสูง แต่ความสัมพันธ์ของคนในสังคมกลับมีแนวโน้มลดน้อยลง การดำเนินชีวิตในสังคมลดการพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น เพื่อนบ้านไม่มีความใส่ใจสนใจช่วยเหลือกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจในฐานะของผู้มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ต้องรับภาระหนักขึ้นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม อีกทั้งภาระงบประมาณของรัฐบาลที่ต้องสูญเสียไปใช้ในการเร่งรัดพัฒนาหรือฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมในด้านต่างๆ ในการพัฒนาประเทศ ทำให้การปฏิบัติการในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ยังคงมีข้อที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอยู่มาก (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2563)

ไม่ว่าจะเป็นจำนวนปริมาณของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความด้อยประสิทธิภาพของการทำงานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นหาแนวทางที่แปลกใหม่ เพื่อจะได้นำมาทดลอง หรือปรับใช้ในระบบการป้องกันและ

ปราบปรามที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และเข้ากันได้กับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน หากไม่แล้ว สภาพของการเกิดอาชญากรรมก็ยังคงเกิดขึ้นและทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นต่อไป (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2563)

ในกรณีของอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีปัญหาด้านอาชญากรรมต่าง ๆ มากมายโดยเฉพาะในเรื่องยาเสพติด ลักทรัพย์ บุกรุกและทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ตามสถิติคดีที่ปรากฏอยู่ในสถานีตำรวจภูธรบางบัวทอง มีมากมายเสียจนประชาชนได้รับความเดือดร้อนกันอย่างกว้างขวาง ตำรวจอำเภอบางบัวทองก็ไม่สามารถยุติการเกิดของอาชญากรรมต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่อย่างใด สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงได้เล็งเห็นปัญหาที่มาของอาชญากรรม และได้กำหนดวิธีคิดในการแก้ปัญหาโดยจัดตั้งโครงการตำรวจบ้านขึ้นมา เพื่อที่ว่าจะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในแต่ละพื้นที่แก้ปัญหาอาชญากรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิผลคือ สันติสุขในสังคม แต่ก็ยังคงมีปัญหาและอุปสรรคอยู่ (สถานตำรวจภูธรอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี, 2563)

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ทำการศึกษาโครงการตำรวจบ้านของอำเภอบางบัวทอง ซึ่งก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2551 ปัจจุบันมีจำนวนตำรวจบ้านเพิ่มขึ้นเป็น 450 คน จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้เกิดแนวคิดที่ว่าปัญหาด้านอาชญากรรมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวัน แม้ว่าโครงการตำรวจบ้านจะมีปัญหาอุปสรรคอย่างไร แต่โครงการนี้ก็ควรอยู่ต่อไปและควรได้รับการพัฒนาโครงการให้เด่นชัด เพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อสังคมอำเภอบางบัวทอง งานวิจัยฉบับนี้ผลการศึกษาที่ได้จะเกิดประโยชน์ต่อโครงการตำรวจบ้านของอำเภอบางบัวทองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐานการวิจัย

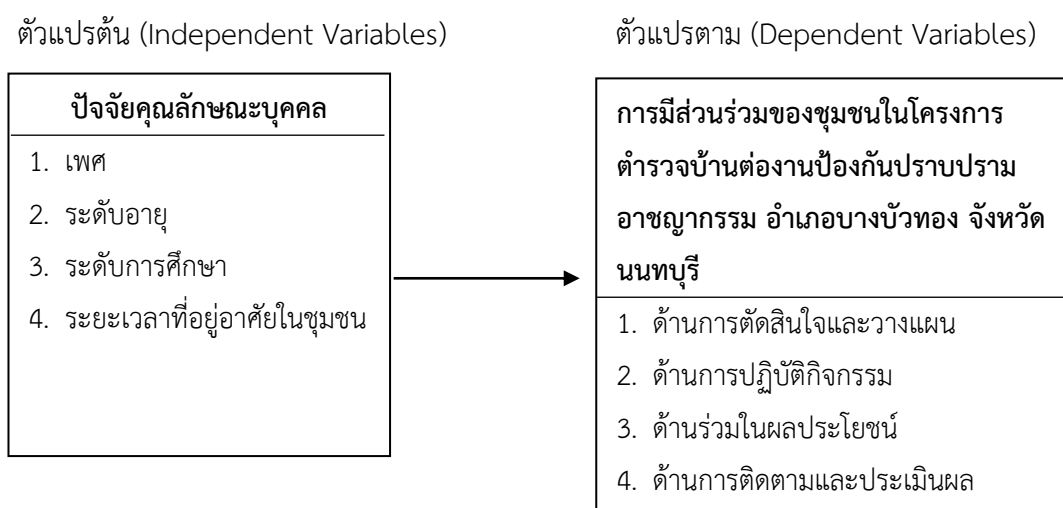
1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระยะเวลาอาศัยในชุมชนต่างกัน มีส่วนร่วมในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 2001, 213-214) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมการตัดสินใจและวางแผน การปฏิบัติกิจกรรม ส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการติดตามและประเมินผล ผู้วิจัยได้เสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาดังนี้

1. **ประชากรที่ใช้ในการศึกษา** ได้แก่ ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการตำรวจบ้าน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 450 คน (โครงการตำรวจบ้าน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี, 2563)

2. ตัวแปรที่วิจัย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่ขับเคลื่อนการดำเนินงาน คือ เพศ ระดับอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านการปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม ด้านร่วมในผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผล

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือในการศึกษา

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านการปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ของประชาชนที่เข้าร่วมโครงการตำรวจบ้าน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านการปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม ด้านร่วมในผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะรัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม เรือนนายกเทศบาลบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อขออนุญาตเข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในเทศบาลบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

2. ขอความร่วมมือจากประชาชนที่เข้าร่วมโครงการตำรวจบ้าน อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 450 คน

3. ผู้ศึกษาไปเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อมิให้เกิดความคลาดเคลื่อน ตรวจสอบความสมบูรณ์ ซึ่งแบบสอบถามต้องกลับมาครบถ้วนทุกฉบับ

4. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งใช้สถิติในการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมมุติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน โดยใช้ค่าร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตาม เพศ โดยใช้ค่า t-test
4. วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน โดยใช้ค่า F-test

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 325 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 และเป็นเพศหญิง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78 มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 41.11 รองลงมาคืออายุ 31 - 40 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 32.23 อายุ ตั้งแต่ 25 - 30 ปี จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 20.44 และอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.22 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 52.67 รองลงมา คือ มัธยมศึกษา/ปวช./ปวส./อนุปริญญา จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 25.55 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 21.78 และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนตั้งแต่ 5-10 ปี จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 40.44 รองลงมา คือ มากกว่า 10 ปีขึ้นไป จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 และต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 24.89

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร่วมกับสมาชิกในชุมชนรวมกลุ่มในการจัดระเบียบชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันแก้ปัญหาอาชญากรรม ที่เกิดขึ้นในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ร่วมกำหนดแผนแก้ไขปัญหา

อาชญากรรมในชุมชน และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมชักชวนสมาชิกในชุมชนร่วมกันหาทางดำเนินการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร่วมบริจาคเงิน หรืออุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ร่วมอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ และร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชนเพื่อดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมกิจกรรมรณรงค์การป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า กรณีที่ไม่มีคนอยู่บ้าน ท่านรู้สึกถึงความปลอดภัยในทรัพย์สินในที่พักอาศัย เมื่อชุมชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อลดปัญหาอาชญากรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ รู้สึกว่าตนเองปลอดภัยจากอาชญากรรม เมื่อชุมชนร่วมมือกันในการลดปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน และรู้สึกว่าอาชญากรรมในชุมชนลดลง เมื่อสมาชิกหรือผู้อาศัยในชุมชนทำกิจกรรมร่วมกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ รู้สึกมั่นใจในวิธีป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสมาชิกในชุมชน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ร่วมประชุมกับสมาชิกในชุมชนในการประเมินผลให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ร่วมจัดหาเงินหรือชักชวนให้มีการบริจาคเงินรางวัล แก่บุคคลหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ให้ประโยชน์แก่ชุมชน และร่วมชมเชย หรือให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหอาชญากรรม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ร่วมประชุมกับสมาชิกในชุมชน ในการตั้งกองทุนสวัสดิการในการป้องกันแก้ไขปัญหอาชญากรรม

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษาอภิปรายดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าประชาชนได้มีส่วนร่วม ตระหนักในหน้าที่ และมีส่วนร่วมในผลประโยชน์อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความมั่นคง ยั่งยืน และลดการเกิด

อาชญากรรมในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำพลวัฑฒ์ แสงเรือง (2560, น. 82) ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการตำรวจบ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงการตำรวจบ้าน ผลการวิจัยพบว่า สภาวะแวดล้อมของโครงการตำรวจบ้านที่ประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้องผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และตำรวจบ้านพึงพอใจมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิม เกิดโมลี (2560, น. 78) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าประชาชนร่วมกับสมาชิกในชุมชนรวมกลุ่มในการจัดระเบียบชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ปัญหาอาชญากรรม ที่เกิดขึ้นในชุมชน และร่วมกำหนดแผนแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลสุข เพียรพิทักษ์ (2559, น. 75) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด กรณีศึกษากิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี พบว่าโครงการหมู่บ้านปลอดยาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิม เกิดโมลี (2560, น. 78) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนร่วมบริจาคเงิน หรืออุปกรณ์ เครื่องมือ เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรมในชุมชน และร่วมอบรมเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อำพลวัฑฒ์ แสงเรือง (2560, น. 82) ศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการตำรวจบ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของประชาชนและนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงการตำรวจบ้าน ผลการวิจัยพบว่า สภาวะแวดล้อมของโครงการตำรวจบ้านที่ประชาชน ผู้ที่เกี่ยวข้องผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว และตำรวจบ้านพึงพอใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเฉลิม เกิดโมลี (2560, น. 78) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า กรณีที่ไม่มีคนอยู่บ้าน ประชาชนรู้สึกถึงความปลอดภัยในทรัพย์สินในที่พักอาศัย เมื่อชุมชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อลดปัญหาอาชญากรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลสุข เพียรพิทักษ์ (2559, น. 75) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด กรณีศึกษากิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี พบว่า โครงการหมู่บ้านปลอดภัยยาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิม เกิดโมลี (2560, น. 78) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนร่วมประชุมกับสมาชิกในชุมชนในการประเมินผลให้ข้อเสนอแนะในการป้องกันแก้ไขปัญหายาอาชญากรรม และร่วมจัดหาเงินหรือชักชวนให้มีการบริจาคเงินรางวัล แก่บุคคล หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ให้ประโยชน์แก่ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พูลสุข เพียรพิทักษ์ (2559, น. 75) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด กรณีศึกษากิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี พบว่า โครงการหมู่บ้านปลอดภัยยาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิม เกิดโมลี (2560, น. 78) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต่อต้านป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนมีความตระหนักถึงหน้าที่ รู้สึกถึงความปลอดภัยในทรัพย์สินในที่พักอาศัย เมื่อชุมชนได้ร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อลดปัญหาอาชญากรรม และการมีส่วนร่วมให้ชุมชนปลอดภัยอาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรัชญา คงสกุล (2559, น. 71) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยต่อการป้องกันอาชญากรรม ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ลักษณะพื้นฐานของคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ การมีความเชื่อถือศรัทธาเจ้าหน้าที่ตำรวจ และความปลอดภัยในการให้ข่าวสารไม่มี

ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อย จึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

ในการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในโครงการตำรวจบ้านต้องงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผน ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ร่วมชักชวนสมาชิกในชุมชนร่วมกันหาทางดำเนินการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้อง และประชาชนควรร่วมชักชวนสมาชิกในชุมชนร่วมกันหาทางดำเนินการป้องกันอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดปัญหาการเกิดอาชญากรรม

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ร่วมกิจกรรมรณรงค์การป้องกันอาชญากรรมในชุมชน ดังนั้น ประชาชนควรร่วมกิจกรรมรณรงค์การป้องกันอาชญากรรมในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ รู้สึกมั่นใจในวิธีป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสมาชิกในชุมชน ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจ และสมาชิกตำรวจบ้านควรสร้างความมั่นใจให้ประชาชนในชุมชนรู้สึกถึงความปลอดภัยและวิธีการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ในรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ร่วมประชุมกับสมาชิกในชุมชน ในการตั้งกองทุนสวัสดิการในการป้องกันแก้ไขปัญหอาชญากรรม ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจ และสมาชิกตำรวจบ้านควรเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมประชุมกับสมาชิกในชุมชน ในการตั้งกองทุนสวัสดิการในการป้องกันแก้ไขปัญหอาชญากรรม โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาจากประชาชนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมปฏิบัติงานของอาสาสมัครตำรวจบ้านในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธรอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อนำข้อมูลประยุกตใช้ในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครตำรวจบ้าน

2.2 ควรมีการศึกษาถึงเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ในสถานีตำรวจภูธรใกล้เคียงเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยรวมต่อไป

บรรณานุกรม

- เฉลิม เกิดโมลี. (2560). การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครตำรวจบ้านด้านการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจคันนายาว. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต).
สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ปรัชญา คงสกุล. (2559). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายกิจการป้องกันและรักษาความสงบ
เรียบร้อยต่อการป้องกันอาชญากรรมศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดอุบลราชธานี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.
- ประภาพร วรรณศรี และทัชชกร แสงทองดี. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกัน
อาชญากรรมในเขตพื้นที่บางอ้อ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยวิชาการ, 3(3), 117-126.
- พูลสุข เพียรพิทักษ์. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท้องถิ่นและแก้ไขปัญหาเสพติด:
ศึกษากรณีกิ่งอำเภอกะพระจันทร์ จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2563). โครงการตำรวจบ้าน. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2564. จาก
<https://www.royalthaipolice.go.th/>
- อำพลวัฒน์ แสงเรือง. (2560). การประเมินโครงการตำรวจบ้าน มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจของ
ประชาชนและนักทอ่งเทียวที่มีต่อโครงการตำรวจบ้าน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). Rural development participation: concepts and
measures for project design, implementation and evaluation. New York: the Rural
Development Committee, Center for International Studies, Cornell University.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essential of Psychological Testing*. (5th ed.) New York: Harper and Row
Publishers.

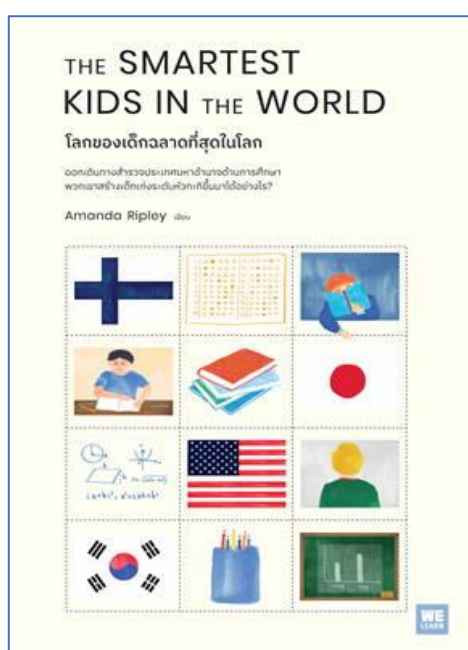

Received: January 3, 2024
Revised: June 11, 2024
Accepted: June 16, 2024

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

อิทธิกร บุนนาค (Ittikorn Bunnag)*

E-mail: nont29018@gmail.com

ชื่อเรื่อง : โลกของเด็กฉลาดที่สุดในโลก
(The Smartest Kids in the World)
ผู้แต่ง : Amanda Ripley
ผู้แปล : นุชนาฏ เนตรประเสริฐศรี
ปีที่พิมพ์ : 2565
จำนวนหน้า : 261 หน้า
สำนักพิมพ์ : วีเลิร์น

บทนำ

หากมองภาพการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันย่อมมีแนวโน้มที่ค่อนข้างถดถอยลง หนึ่งในหลักฐานที่แสดงให้เห็นชัดเจนคือ ผลการทดสอบโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) โดยที่มาของ PISA นั้นริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ปัจจุบันมีประเทศเข้าร่วมกว่า 80 ประเทศทั่วโลก PISA จะทดสอบ 3 ด้านหลัก ๆ ได้แก่ ด้านการอ่าน ด้านคณิตศาสตร์ และด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งผลการทดสอบครั้งล่าสุดในปี 2022 พบว่าคะแนนของประเทศไทย

* นิสิตมหาบัณฑิต (สาขาการประถมศึกษา) คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(Master's Degree Student (Elementary Education Program), Faculty of Education, Chulalongkorn University)

ตกต่ำลงที่สุดในรอบ 20 ปี และมีคะแนนต่ำกว่าหลายประเทศในอาเซียน หนังสือ “โลกของเด็กฉลาดที่สุดในโลก” เล่มนี้จะพาผู้อ่านไปพบกับการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ที่ถูกมองว่าเป็นประเทศมหาอำนาจทางด้านการศึกษาย่างเช่น ประเทศฟินแลนด์ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศโปแลนด์ เป็นต้น โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่หนึ่ง ฤดูใบไม้ร่วง (บทที่ 1-4) ส่วนที่สอง ฤดูหนาว (บทที่ 5-7) และ ส่วนที่สาม ฤดูใบไม้ผลิ (บทที่ 8-10) แบ่งเนื้อหาย่อยออกเป็น 10 บท พร้อมนำเสนอเรื่องราวผ่านมุมมองของเหล่านักเรียนแลกเปลี่ยนจากอเมริกาที่ได้ไปใช้ชีวิต สัมผัส ชิมซั้กับกระบวนการในระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ

ส่วนที่หนึ่ง ฤดูใบไม้ร่วง

บทที่ 1 แผนทีชุมชนทรัพย์ ในส่วนนี้ได้พูดถึงถึงระบบการสอบ PISA รวมไปถึงตัวอย่างข้อสอบ PISA ซึ่งข้อสอบ PISA นั้น นอกจากทดสอบความฉลาดทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียนแล้ว ยังเก็บข้อมูลพื้นฐานทางครอบครัวของผู้เรียนอีกด้วย เช่น รายได้ เชื้อชาติ เผยให้เห็นประเด็นที่ชัดเจนอย่างหนึ่ง ซึ่งคนส่วนใหญ่มองไม่เห็นนั่นคือ การทุ่มเทเงินทองไม่ได้ช่วยให้เด็กฉลาดขึ้น ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนขึ้นอยู่กับสิ่งที่ครูผู้ปกครอง และนักเรียนทำกับเงินที่ลงทุนไป นอกจากนี้ผลคะแนนสอบที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าเด็กฟินแลนด์ไม่ได้ฉลาดมาตั้งแต่เกิด แต่เพิ่งฉลาดมาได้ไม่นานนัก ความเปลี่ยนแปลงนี้สามารถเกิดขึ้นได้แค่ภายในชั่วอายุคนรุ่นเดียว

บทที่ 2 จากบ้าน บทนี้พูดถึงถึงนักเรียนชาวอเมริกันคนหนึ่งที่ยากไปเป็นนักเรียนแลกเปลี่ยนในประเทศฟินแลนด์ เนื่องจากเขาพบว่า วัยรุ่นในฟินแลนด์นั้นทำการบ้านน้อยกว่าวัยรุ่นอเมริกัน แต่กลับทำข้อสอบระดับสากลได้คะแนนสูงที่สุดในโลก และก่อนหน้าประเทศฟินแลนด์ผู้คนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่รู้หนังสือ แล้วยังยึดอาชีพตัดไม้และทำไร่เป็นหลักอีกด้วย สาเหตุใดกันที่ทำให้ประเทศฟินแลนด์นั้นก้าวกระโดดได้ในเวลาเพียงไม่นาน นอกจากนั้นยังพูดถึงรัฐโอคลาโฮมา ที่พยายามแก้ปัญหาการศึกษามานาน ตั้งแต่ปี 1969-2007 รัฐนี้ได้เพิ่มงบประมาณรายหัวนักเรียนมากขึ้นกว่าสองเท่าตัว จ้างครูเพิ่มอีกหลายพันคน และลดอัตราส่วนนักเรียนต่อครูลง อย่างไรก็ตามเด็กในโอคลาโฮมาก็ยังไม่เก่งคณิตศาสตร์ หนึ่งในเหตุผลที่อาจอธิบายเรื่องนี้ได้คืออะไรกันแน่

บทที่ 3 หม้ออัดแรงดัน ในบทนี้พูดถึงถึงวัฒนธรรมการเรียนในประเทศเกาหลีใต้ ซึ่งนักเรียนมัธยมที่นี้ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียน รับประทานอาหารเย็นที่โรงอาหารของโรงเรียน หลังจากรับประทานเสร็จ จะถึงช่วงเวลาเรียกว่า “ยาคา” ซึ่งเป็นช่วงเวลาสองชั่วโมงที่นักเรียนจะเรียน หรือทบทวนหนังสือโดยมีครูคอยกำกับดูแลอยู่ห่าง ๆ จากนั้นเวลาประมาณสามทุ่มจึงจะได้ออกจากโรงเรียน อย่างไรก็ตามการเรียนยังไม่จบสิ้น นักเรียน ส่วนใหญ่จะไปเรียนพิเศษที่โรงเรียนกวดวิชาเอกชนหรือที่เรียกในภาษาเกาหลีว่า “ฮักวอน” จนถึงกระทั่งเวลาประมาณห้าทุ่ม สาเหตุเหล่านี้ อาจเนื่องมาจากแรงกดดันทั้งจากครอบครัว สังคม และเพื่อนฝูงของนักเรียน ทำให้ทุกคนต้องใช้เวลาไปกับการเรียนและการทบทวนตลอดทั้งวัน ซึ่งไม่ต่างอะไรจากหม้ออัดแรงดัน

บทที่ 4 โจทย์คณิตศาสตร์ คณิตศาสตร์คือภาษาของตรรกะ มีวิธีคิดที่เป็นระบบระเบียบ มีคำตอบที่ถูกต้อง มีกฎที่ต้องทำตาม และเป็นวิชาที่มีความเข้มงวดกว่าวิชาใด ๆ การเชี่ยวชาญภาษาของตรรกะหรือคณิตศาสตร์นั้น อาจจะช่วยปลูกฝังให้เด็กรู้จักการคิดโดยใช้เหตุผลในระดับสูง บทนี้ได้กล่าวถึงการประเมินความสามารถของนักเรียนที่ดำเนินไปในสหรัฐอเมริกา โดยนักเรียนชั้นเกรด 4 ประมาณ 4 ใน 10 คน บอกว่าวิชาคณิตศาสตร์ง่ายเกินไป หรือกระทั่งเนื้อหาทั่วไปของวิชาคณิตศาสตร์ที่สอนเด็กชั้นเกรด 8 ในอเมริกามีความยากเท่ากับเนื้อหาสำหรับนักเรียนชั้นเกรด 6 หรือ 7 ในประเทศอื่น ๆ เท่านั้น ดังนั้นจึงปฏิเสธไม่ได้ว่าเนื้อหาในหลักสูตรย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรง

ส่วนที่สอง ฤดูหนาว

บทที่ 5 เด็กอเมริกันในสังคมอุดมคติ ในสังคมอเมริกันนั้น เด็กบางคนอาจไม่เห็นความสำคัญของการตั้งใจเรียนหรือการเรียน แตกต่างจากประเทศฟินแลนด์ซึ่งนักเรียนทุกคนจะมาเข้าเรียนสม่ำเสมอ ตั้งใจเรียนจดบันทึกในสิ่งที่เรียน และส่งงานทุกงานที่คุณครูสั่งอยู่เสมอ อาจเนื่องจากเด็กส่วนใหญ่ที่ประเทศฟินแลนด์นั้นเชื่อในเรื่องการศึกษาอยู่พอสมควร และครูส่วนใหญ่ก็ทุ่มเทกับการเรียนการสอนมากเช่นกัน นอกจากนั้นการคัดเข้าครูในระบบของฟินแลนด์ค่อนข้างมีความเข้มงวด มาตรฐานการคัดเลือกผู้เรียนในสาขาวิชาครุศาสตร์เข้มข้นพอ ๆ กับมหาวิทยาลัยจอร์จทาวน์ มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ หรือกระทั่งเอ็มไอที (MIT) ดังนั้นนักเรียนส่วนใหญ่จึงตระหนักดีว่าครูที่สอนพวกเขานั้นเป็นคนที่ประสบความสำเร็จมากแค่ไหน

บทที่ 6 แรงผลักดัน ในส่วนนี้พูดถึงแรงผลักดันของครอบครัว โดยเฉพาะในประเทศเกาหลีใต้ทั้งโรงเรียน และครอบครัว คอยผลักดันในเรื่องเรียนอยู่ตลอดเวลา พ่อแม่เกาหลีใต้ส่วนใหญ่มองตัวเองว่าเป็นเหมือนโค้ช ขณะที่พ่อแม่อเมริกันชอบทำตัวเหมือนเป็นกองเชียร์มากกว่า และจากการศึกษาต่าง ๆ โดยทั่วไปก็ยืนยันข้อมูลตามคาด เช่น ครอบครัวใดมีส่วนร่วมมากกว่า ลูกย่อมได้เกรดสูงกว่า สอบได้คะแนนดีกว่า ประพฤติตัวดีกว่า และขยันไปโรงเรียนมากกว่า ซึ่งเป็นแนวโน้มที่เกิดขึ้นกับเด็กทุกวัย ทุกเชื้อชาติ และทุกระดับรายได้

บทที่ 7 การเปลี่ยนแปลงครั้งมหัศจรรย์ ในบทนี้พูดถึงประเทศโปแลนด์เป็นหลัก ซึ่งโปแลนด์เป็นประเทศที่มีปัญหามาตลอดครึ่งศตวรรษหลังมานี้ ทั้งจากสงครามโลก และการล่มสลายของกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ในปี 1989 ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง การศึกษาซึ่งเปรียบเทียบกับความผาสุกเชิงวัตถุ (material well-being) ของเด็ก โดยองค์การสหประชาชาติพบว่า โปแลนด์ติดอันดับท้ายสุดในประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างไรก็ตามภายในเวลาไม่ถึงทศวรรษ คะแนน PISA ของประเทศนี้ก็เลื่อนตำแหน่งจากประเทศที่มีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศที่พัฒนาแล้วมาเป็นประเทศที่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย ขณะที่อันดับคะแนนของเด็กอเมริกันยังคงเท่าเดิม แม้โปแลนด์จะยังไม่ใช้ประเทศมหาอำนาจด้านการศึกษาอันดับต้น ๆ

แต่ประเทศนี้มีผลคะแนนที่ดีขึ้นอย่างน่าเหลือเชื่อภายในเวลาเพียงไม่กี่ปี ซึ่งผลทั้งปวงเกิดมาจากการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ในปี 1998 หลังจากนั้นการศึกษาของประเทศนี้ก็เปลี่ยนไปตลอดกาล

ส่วนที่ 3 ฤดูใบไม้ผลิ

บทที่ 8 ความแตกต่าง ในประเทศอเมริกันนั้น นักเรียนอเมริกันเชื้อสายแอฟริกาได้คะแนน PISA ต่ำจนน่าเศร้าใจ คะแนนสอบวิชาการอ่านในปี 2009 โดยเฉลี่ยของพวกเขาต่ำกว่านักเรียนผิวขาว 84 คะแนน ราวกับว่าเด็กผิวขาวที่อายุเท่ากันไปโรงเรียนมากกว่าสองปี เรายังสามารถพบเห็นความเหลื่อมล้ำระหว่างเด็กอเมริกันผิวขาวกับผิวดำในด้านอื่น ๆ ได้อีกนับสิบด้าน ไล่ตั้งแต่อัตราการเรียนจบไปจนถึงคะแนนสอบ SAT ซึ่งเด็กผิวดำมาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำและผู้ปกครองได้รับการศึกษาน้อยกว่า ทำให้เด็กผิวดำมีอาจได้รับการศึกษาที่ด้อยคุณภาพกว่า และถูกคาดหวังต่ำกว่าจากโรงเรียนและครู สิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศสิงคโปร์นั้นตรงกันข้าม ประชากรที่นั่นก็มีความหลากหลายเช่นเดียวกัน มีคนเชื้อสายจีน มลายู อินเดีย และอื่น ๆ ทั้งยังพูดหลากหลายภาษาไม่ว่าจะเป็นภาษาจีน อังกฤษ มลายู และทมิฬ ทว่าคะแนน PISA ของสิงคโปร์กลับสูงที่สุดในโลกพอ ๆ กันกับฟินแลนด์และเกาหลีใต้ สาเหตุใดกันที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างสองประเทศนี้

บทที่ 9 ครูค่าตัว 4 ล้านดอลลาร์ ประเทศเกาหลีใต้ที่ซึ่งการกวดวิชาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตนักเรียน ทำให้มีครูกวดวิชาบางคนมีรายได้ราว 4 ล้านดอลลาร์ต่อปี (ราว 140 ล้านบาท) ในการสอนของครูสอนกวดวิชาบางคน การสอนแต่ละครั้งของเขาจะถูกเผยแพร่ทางออนไลน์ ซึ่งเด็กสามารถจ่ายเงินเพื่อเข้าดูได้ในอัตราชั่วโมงละ 3.50 ดอลลาร์ (ราว 125 บาท) อีกทั้งที่โรงเรียนกวดวิชานั้นผู้สมัครต้องลองสอนเป็นตัวอย่างให้เจ้าของโรงเรียนดู 2 บทเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูอเมริกันแทบไม่เคยต้องทำก่อนตกลงจ้างงาน กลยุทธ์การว่าจ้างนี้สมเหตุสมผลเป็นอย่างมาก ช่วยให้เห็นแววว่าผู้สมัครคนนั้น ๆ สอนเก่งหรือไม่ แต่เหตุใดกันประเทศอื่น ๆ จึงไม่หยิบกลยุทธ์นี้มาใช้ในการสมัครครู

บทที่ 10 กลับบ้าน บทสุดท้ายนี้พูดถึงนักเรียนแลกเปลี่ยนอเมริกันเมื่อกลับสู่ประเทศตนเอง อเมริกา นั้นมีความเข้มงวดในเรื่องการเรียน แตกต่างจากทั้งฟินแลนด์ เกาหลีใต้ และโปแลนด์ นักเรียนที่เรียนผ่านวิชาตามที่กำหนด และเข้าเรียนครบจำนวนวันตามที่กำหนด ได้รับประกาศนียบัตรโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่า พวกเขามีความรู้แค่ไหน หรือเด็กที่จบไปจะต้องเจอกับอะไรบ้างเมื่อสมัครงาน อเมริกาหรือบางประเทศมองว่าเด็กเหล่านี้ควรได้รับโอกาสล้มเหลวในภายภาคหน้า ไม่ใช่เดี๋ยวนี้ แตกต่างจากที่ประเทศฟินแลนด์ เกาหลีใต้ และโปแลนด์ ผู้คนต่างเห็นตรงกันว่า เด็กทุกคนต้องเรียนรู้การใช้ความคิดขั้นสูง เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น หากเด็กไม่มีความรู้พอที่จะเลื่อนชั้นหรือจบการศึกษา เด็กก็จะไม่ได้เลื่อนชั้น ทักษะคิดเช่นนี้ทำให้เด็กในประเทศดังกล่าวประสบความสำเร็จมากกว่า ทางเดียวที่จะทำเช่นนั้นได้คือ สร้างวัฒนธรรมที่โรงเรียน เน้นสอนความรู้ด้านวิชาการอย่างจริงจังจนเด็กรับรู้ได้ว่าการเรียนเป็นเรื่องจริงจัง

บทสรุป

หนังสือ “โลกของเด็กฉลาดที่สุดในโลก (The Smartest Kids in the World)” เล่มนี้ได้พูดถึงการศึกษาในประเทศต่าง ๆ ผ่านมุมมองจากผู้เขียน และการสัมภาษณ์ พูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ ทั้งนักเรียนที่ไปแลกเปลี่ยน นักวิชาการ และบุคลากรทางการศึกษา ทำให้ได้เห็นภาพของการพัฒนาหรือปฏิรูปการศึกษาในประเทศที่อาจเรียกได้ว่าเป็นมหาอำนาจด้านการศึกษาอย่างเช่น ประเทศฟินแลนด์ โปแลนด์ เกาหลีใต้ เป็นต้น ที่มาของการปฏิรูปการศึกษาในประเทศเหล่านี้ ล้วนมาจากการต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น เพราะทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตามในหนังสือเล่มนี้ ไม่ได้กำลังบอกว่นโยบายหรือการกระทำแบบใดดีที่สุด เพราะในโลกแห่งความเป็นจริงล้วนมีปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ มากมาย บางสิ่งบางอย่างอาจใช้กับบางประเทศได้ หากแต่อาจมีบางประเด็นหรือตัวแปรบางอย่างที่อาจนำมาปรับใช้กับประเทศไทยของเราได้ สิ่งที่สำคัญคือ เราคือใคร และเราควรทำอย่างไร เพื่อให้การศึกษาของประเทศนี้ดีขึ้น

บรรณานุกรม

Ripley, A. (2022). *The smartest kids in the world: [โลกของเด็กฉลาดที่สุดในโลก]*. WeLearn.